

การศึกษาผลของกระบวนการนิเทศภายในที่มีต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู
โรงเรียนหนองใหญ่ศิริวรวาทีวิทยา

โรงเรียนหนองใหญ่ศิริวรวาทีวิทยา
อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี
สหวิทยาเขตชลบุรี 1

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง การศึกษาผลของกระบวนการนิเทศภายในที่มีต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนหนองใหญ่ศิริรวิวาทวิทยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนหนองใหญ่ศิริรวิวาทวิทยาที่ได้รับการนิเทศด้วยกระบวนการนิเทศภายใน PORA ซึ่งมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 วางแผน (plan) ขั้นที่ 2 สังเกตการจัดการเรียนรู้ (observe) ขั้นที่ 3 สะท้อนผล (reflect) และขั้นที่ 4 ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ (adjust) สำหรับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในการวิจัยนี้พิจารณา 5 ประเด็น ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 32 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 จำนวน 517 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คู่มือการนิเทศภายใน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบนิเทศการจัดการเรียนรู้ แบบรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ สำหรับพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูร้อยละ 100 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ครบถ้วนตามองค์ประกอบที่สำคัญ แผนการจัดการเรียนรู้มีความถูกต้องเหมาะสมในระดับดี เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ สามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ได้ 2) ครูร้อยละ 100 มีประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในระดับดีขึ้นไป 3) พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู พบว่า ครูส่วนใหญ่ใช้เทคนิคคำถามกระตุ้นให้คิด ครูทุกคนมีการนำเข้าสู่บทเรียน เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ครูให้นักเรียนฝึกปฏิบัติโดยครูเป็นผู้แนะนำ ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียน การตรวจสอบความเข้าใจในบทเรียนและการระบุดูประเด็นสำคัญ ครูใช้ภาษาท่าทางประกอบการสอน ใช้สื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วม สำหรับการวัดและประเมินผลครูใช้การถามตอบปากเปล่า ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง ครูทุกคนมีการมอบหมายชิ้นงานและตรวจสอบจากชิ้นงานที่สะท้อนตัวชี้วัดตามมาตรฐาน 4) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนมีค่าเฉลี่ย 3.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.91 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับค่าเป้าหมาย พบว่า ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามค่าเป้าหมายของโรงเรียน และ 5) ครูร้อยละ 87.50 มีผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมากขึ้นไป

คำสำคัญ : กระบวนการนิเทศภายใน คุณภาพการจัดการเรียนรู้ ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้

Abstract

Research on the study of the effects of Internal supervision process affecting the quality of learning management of teachers at Nonyaisiriworrawattaya school. The objective is to study the quality of learning management of teachers at Nonyaisiriworrawattaya school which has been supervised by an internal supervision process "PORA". There are 4 steps, which are Step 1 (plan), Step 2 (observe), Step 3 (reflect) and Step 4 (adjust). The quality of teacher learning management in this research, consider 5 issues which are Learning management plan, Learning management efficiency, Learning management behavior, Student achievement and Students' satisfaction with learning management. Population used in this research are 32 teachers and 517 students in secondary education Semester 2, academic year 2019. Research tools is Manual for internal supervision. Tools used to collect data are Supervision model for learning management, Academic achievement report and Student satisfaction questionnaire. Data analysis used basic statistics which are Average and percentage values. Learning management behaviors of teachers use content analysis. The results of the research showed that 1) 100% of teachers write complete learning management plans based on important components. The learning management plan is accurate and suitable is a good level. A quality learning management plan can be used to manage learning. 2) 100 % of teachers have an effective learning management at a higher level. 3) The learning management behavior of teachers found that most teachers use techniques to ask questions that encourage thinking. All teachers are introduced into the lesson linking previous knowledge with new knowledge. The teacher instructed the students to practice by the teacher as the guide. Teachers and students together summarize the lesson. Checking the understanding of lessons and identifying key points. The teacher uses gesture language in teaching. The teacher uses media to encourage students to participate. Measurement and evaluation of teachers use oral questions and answers. The teacher has the students to take action. All teacher gives assigned a work and checked by a work that reflects the standard indicators. 4) The learning achievement of the students averaged is 3.16. Standard deviation is 0.91. When comparing the academic achievement and goal values, it was found that all subject matter has learning achievement according to the school's goal value. 5) 87.50% of teachers had a higher level of satisfaction assessment with learning management.

Key word : Internal supervision process, Quality of management, Learning management efficiency

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์จากท่านผู้อำนวยการ จันทรีชา ชัยวัฒนธีรกร ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนหนองใหญ่ศิริรวิวาทวิทยา ครูจิราพร สมประสงค์ ครูชำนาญการพิเศษ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน และครูปราณี โกวิพัฒน์ ครูชำนาญการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัย ตลอดจนให้การสนับสนุนและให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณผู้เรียบเรียงเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่คณะผู้วิจัยได้ใช้อ้างอิงในการวิจัยนี้ ขอขอบคุณคณะครูโรงเรียนหนองใหญ่ศิริรวิวาทวิทยา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ ที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยจนสำเร็จได้ด้วยดี และขอขอบคุณนักเรียนโรงเรียนหนองใหญ่ศิริรวิวาทวิทยาทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในการวิจัย

คุณค่าและประโยชน์จากงานวิจัยนี้ ขอมอบแต่ครอบครัวของคณะผู้วิจัย ครูอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ รวมทั้งกำลังใจจากผู้ให้การสนับสนุนทุกท่าน

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
การนิเทศภายใน	7
การเรียนรู้เชิงรุก	31
คุณภาพการจัดการเรียนรู้	42
บริบทของโรงเรียนหนองใหญ่ศิริรวิวาทวิทยา	47
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	51
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	57
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	57
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	57
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ	57
การเก็บรวบรวมข้อมูล	62
การวิเคราะห์ข้อมูล	62
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	63
บทที่ 4 ผลการวิจัย	65
ตอนที่ 1 ผลการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน	65
ตอนที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน	68
ตอนที่ 3 ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้	70
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	71
สรุปผลการวิจัย	71
อภิปรายผล	74

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ข้อเสนอแนะ	77
บรรณานุกรม	78
ภาคผนวก	82
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	83
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	85
ภาคผนวก ค ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู	97
ภาคผนวก ง ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของครู	100
ภาคผนวก จ คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายใน	103

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
ตารางที่ 2.1 แบบตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้	27
ตารางที่ 2.2 คำอธิบายระดับคุณภาพของความเหมาะสมของ แผนการจัดการเรียนรู้	28
ตารางที่ 2.3 แบบประเมินความสอดคล้ององค์ประกอบของแผน การจัดการเรียนรู้	29
ตารางที่ 2.4 แบบบันทึกการสังเกตการสอน	30
ตารางที่ 2.5 กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านสติปัญญา	37
ตารางที่ 2.6 กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านสังคม	38
ตารางที่ 2.7 กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านอารมณ์	39
ตารางที่ 2.8 กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านร่างกาย	40
ตารางที่ 2.9 ข้อมูลครูและบุคลากร โรงเรียนหนองใหญ่ศิริรวิธาวิทยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562	48
ตารางที่ 2.10 จำนวนนักเรียน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562	48
ตารางที่ 2.11 สรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปีการศึกษา 2561	48
ตารางที่ 3.1 แบบรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน	61
ตารางที่ 4.1 ความครบถ้วนขององค์ประกอบที่สำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้	65
ตารางที่ 4.2 ความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้	66
ตารางที่ 4.3 ความสอดคล้ององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้กับจุดประสงค์ การเรียนรู้	66
ตารางที่ 4.4 ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน	66
ตารางที่ 4.5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562	68
ตารางที่ 4.6 นักเรียนที่ได้ผลการเรียนระดับดี (3) ขึ้นไป ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562	68
ตารางที่ 4.7 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับค่าเป้าหมายตามที่สถานศึกษา กำหนด	69
ตารางที่ 4.8 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน	70
ตารางภาคผนวกที่ 1 ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู	98
ตารางภาคผนวกที่ 2 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของครู	101

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

หน้า

6

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถและสติปัญญาเพียงพอที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า ในยุคปัจจุบันที่ข้อมูลข่าวสารมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา องค์ความรู้ใหม่เกิดขึ้นมากมายด้วยความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การเข้าถึงแหล่งข้อมูลสามารถทำได้ทุกที่ทุกเวลา ส่งผลให้ผู้เรียนต้องพัฒนาความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง เพราะการเรียนรู้จากภายในห้องเรียนเพียงอย่างเดียวนั้นไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้นำความรู้ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนจึงมีความสำคัญยิ่ง ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการของแนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ กอปรกับมาตรา 24 ที่กล่าวว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียน และปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้มาเป็นผู้ชี้แนะแนวทาง อันจะเป็นการพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ แสวงหาความรู้และประยุกต์ความรู้ด้วยความเข้าใจ

การปฏิรูปกระบวนการจัดการเรียนรู้ในระบบโรงเรียนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในสภาพปัจจุบัน เนื่องจากวิธีการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันยังไม่เน้นกระบวนการให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิด วิเคราะห์ การแสดงความคิดเห็น และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนขาดคุณลักษณะช่างสงสัยและใฝ่หาคำตอบ การจัดการเรียนรู้เป็นการสอนหนังสือมากกว่าสอนคน ครูผู้สอนยังเป็นผู้มีอำนาจในชั้นเรียน ยึดมั่นว่าตนเองเป็นผู้รู้และมีอำนาจมากที่สุด ผู้เรียนมีหน้าที่รับและปรับตัวให้สอดคล้องกับเนื้อหาความรู้และวิธีการ กระบวนการจัดการเรียนการสอนยังเป็นพฤติกรรมจำเจและพฤติกรรมถ่ายทอดสัดส่วนการฝึกปฏิบัติและการฝึกคิด ผู้เรียนเคยชินต่อการทำตาม เชื่อฟัง นิ่งนัง (เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย, ม.ป.ป.) วิจารณ์ พานิช (2555) กล่าวว่า ผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ควรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางบรรยายเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้มากที่สุด เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนุกกับการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรักอยากเรียนรู้ไปตลอดชีวิต พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงให้ผู้เรียน จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีการสื่อสารกันอย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะการทำงานเป็นทีม มีการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหา

ระหว่างศาสตร์ต่าง ๆ เรียนรู้จากการกระทำ สะท้อนความคิดของตนเองกับคนอื่น ๆ ซึ่งวิธีการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

การสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตลอดจนมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 นั้น สิ่งสำคัญประการแรกคือการพัฒนาครูผู้สอน ซึ่งการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นวิธีการหนึ่งในการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน เพราะจะทำให้ครูเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจัดการเรียนรู้และพัฒนางานให้มีคุณภาพ อันจะส่งผลให้ผู้เรียนได้พัฒนาพฤติกรรมและสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ การนิเทศภายในเป็นกระบวนการดำเนินงานร่วมกันระหว่างบุคลากรทางการศึกษาภายในโรงเรียน โรงเรียนมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดให้มีการนิเทศภายในเพราะสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนแต่ละแห่งไม่เหมือนกัน โดยการนิเทศภายในมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนและมุ่งพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเป็นหลัก (ภิญโญ สุทธิพิทยศักดิ์, 2551 และดาวรรณ เอมนิล, 2555) ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนากระบวนการทำงานของผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายในฐานะผู้นิเทศ ในการพัฒนาคุณภาพและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานของครูและบุคลากรภายในโรงเรียน เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในด้านการเรียนของผู้เรียน หากโรงเรียนมีระบบการนิเทศภายในที่เข้มแข็ง มีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม ต่อเนื่องและสม่ำเสมอจนกลายเป็นวัฒนธรรมองค์กร ก็จะส่งผลให้คุณภาพของโรงเรียนและคุณภาพของผู้เรียนพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11, ม.ป.ป.)

โรงเรียนหนองใหญ่ศิริรวิวาทวิทยา ตั้งอยู่เลขที่ 460 หมู่ 5 ตำบลหนองใหญ่ อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- 6 มีครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 36 คน ประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน ข้าราชการครู 27 คน พนักงานราชการ 2 คน ครูธุรการ 1 คน ครูอัตราจ้าง 3 คน ลูกจ้างประจำ 1 คน และลูกจ้างชั่วคราว 1 คน วิสัยทัศน์ของโรงเรียน คือ มุ่งจัดการศึกษาให้ผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ มีความรู้คู่คุณธรรม ห่างไกลยาเสพติด บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ก้าวทันเทคโนโลยี การสื่อสาร อยู่ในสังคมโลกอย่างมีความสุข ในปีการศึกษา 2561 ที่ผ่านมาโรงเรียนมีแผนในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยกำหนดให้ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ตั้งค่าเป้าหมายในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งจัดทำเป็นบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระหว่างผู้อำนวยการโรงเรียนกับครูผู้สอน เพื่อประสานความร่วมมือกันในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ให้เป็นไปตามกลยุทธ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ปีการศึกษา 2560 – 2561 พบว่าในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น คิดเป็นร้อยละ 1.37 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มสาระพบว่า ผลสัมฤทธิ์ไม่เป็นไปตามค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการยกระดับ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปีการศึกษา 2561 สรุปได้ว่า ด้านผู้เรียน ผู้เรียนมีความบกพร่องในด้านการรับรู้ สมาธิสั้น ขาดความรับผิดชอบ และขาดแรงจูงใจในการเรียน ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนไม่หลากหลาย ด้านครูผู้สอน วิธีการสอนของครูไม่กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียน ครูผู้สอนขาดเทคนิควิธีสอนใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูมีประสบการณ์สอนน้อย ด้านสื่อการเรียนรู้ สื่อการสอนไม่น่าสนใจ ส่วนในด้านการวัดและประเมินผล การออกข้อสอบยากเกินไปและวิธีการวัดผลยังไม่หลากหลาย (โรงเรียนหนองใหญ่ศิริวรวาทวิทยา, 2562)

ด้วยสภาพการณ์ข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงเห็นว่าประเด็นที่ควรพัฒนาอย่างเร่งด่วนคือด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้และด้านครูผู้สอน กล่าวคือ ครูผู้สอนต้องปรับแนวทางการจัดการเรียนการสอนจากเดิมที่ใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย มุ่งเน้นทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ เปลี่ยนมาใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองผ่านรูปแบบและเทคนิคการสอนที่หลากหลาย สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง โดยครูผู้สอนต้องลดบทบาทในการสอนและการให้ข้อความรู้แก่ผู้เรียนโดยตรง แต่ไปเพิ่มกระบวนการและกิจกรรมที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้มากขึ้น และใช้กระบวนการนิเทศภายในกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนตามแนวทางของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คณะผู้วิจัยจึงสนใจทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลของกระบวนการนิเทศภายในที่มีต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนหนองใหญ่ศิริวรวาทวิทยา เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นบรรลุตามค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนหนองใหญ่ศิริวรวาทวิทยาที่ได้รับ การนิเทศด้วยกระบวนการนิเทศภายใน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 32 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 จำนวน 15 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 517 คน
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย
ตัวแปรต้น ได้แก่ กระบวนการนิเทศภายใน
ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู
3. ระยะเวลาทำการวิจัย
ระยะเวลาในการทำวิจัยครั้งนี้ คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้คู่มือการจัดการนิเทศภายในสำหรับเป็นแนวทางนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ได้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาและปรับปรุงการนิเทศภายในโรงเรียนให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

กระบวนการนิเทศภายใน หมายถึง ขั้นตอนในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน งานวิจัยนี้ใช้กระบวนการ PORA ในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งมี 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 วางแผน (P – plan) เป็นขั้นเตรียมการนิเทศโดยศึกษาข้อมูลสารสนเทศ ประชุม คณะครูเพื่อแลกเปลี่ยนระดมความคิด วิเคราะห์สภาพปัญหา สร้างเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนา ผู้เรียน กำหนดจุดมุ่งหมายการนิเทศ จัดทำแผนการนิเทศ แบ่งหน้าที่ภาระงานในการนิเทศ ประสานงานบุคคลที่เกี่ยวข้อง กำหนดปฏิทินการนิเทศและสร้างเครื่องมือนิเทศ รวมถึงกำหนดให้มีการใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นช่องทางในการนิเทศ ภายในอย่างไม่เป็นทางการ และสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ขั้นที่ 2 สังเกตการจัดการเรียนรู้ (O – observe) ของครูผู้สอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยมีคณะกรรมการนิเทศ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ และคณะกรรมการนิเทศภายในกลุ่มสาระ รวมทั้งมีการบันทึกวิดีโอการจัดการเรียนรู้ของ ครูผู้รับการนิเทศสำหรับการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 3 สะท้อนผล (R – reflect) คณะกรรมการนิเทศร่วมกันสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ หลังการสอนเสร็จสิ้นในชั่วโมงนั้น ๆ บันทึกผลในแบบนิเทศการจัดการเรียนรู้ ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครู ผู้รับการนิเทศ และใช้กระบวนการ PLC ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนา และ ข้อเสนอแนะเพื่อให้ครูผู้สอนนำไปใช้ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป

ขั้นที่ 4 ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ (A – adjust) ครูเรียนรู้จากบันทึกวิดีโอการจัดการ การเรียนรู้ของตนเอง รวมทั้งผลการนิเทศและข้อมูลที่ได้จากการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ นำไปใช้ วางแผนการสอน ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนของตนเอง ผู้บริหารมีบทบาทในการสนับสนุน ให้ครูพัฒนาตนเองตลอดเวลา โดยการเข้าร่วมประชุม/อบรม ศึกษาค้นคว้าเรียนรู้เพิ่มเติมจากแหล่ง การเรียนรู้ต่าง ๆ ตลอดจนสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน

คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู หมายถึง คุณลักษณะของครูเกี่ยวกับกระบวนการให้ การศึกษาแก่ผู้เรียน ซึ่งเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ สำหรับการวิจัยนี้ศึกษาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู โดยพิจารณา 5

ประเด็น ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และความพึงพอใจของผู้เรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แนวทางการจัดการเรียนรู้ของครูภายใต้กรอบเนื้อหาสาระที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด หรือผลการเรียนรู้ สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล สื่อและแหล่งการเรียนรู้ งานวิจัยนี้วัดความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้และความสอดคล้ององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้กับจุดประสงค์การเรียนรู้โดยใช้แบบนิเทศการจัดการเรียนรู้

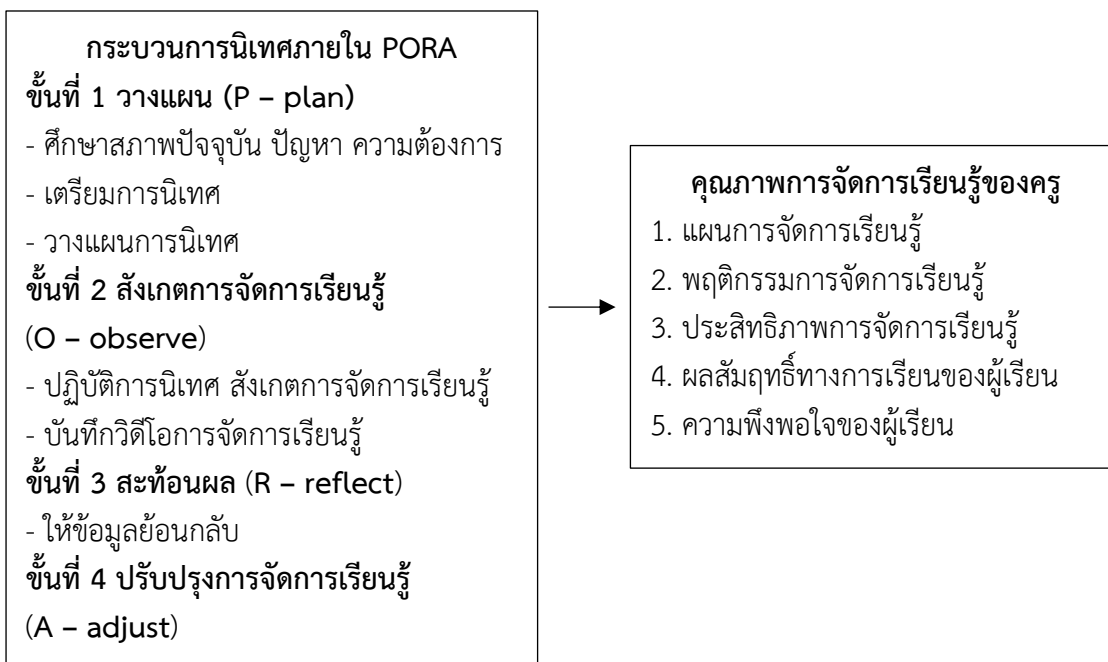
พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การกระทำหรือกิจกรรมที่ครูผู้สอนแสดงออกก่อนการจัดการเรียนรู้ ในขณะที่จัดการเรียนรู้ และหลังการจัดการเรียนรู้ โดยมีประเด็นที่พิจารณา ได้แก่ การใช้คำพูดของครู การจัดการเรียนรู้ การส่งเสริม กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม การวัดและประเมินผล และเทคนิค วิธีสอน รูปแบบการสอนที่ครูใช้ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก งานวิจัยนี้ใช้แบบนิเทศการจัดการเรียนรู้วัดพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน

ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดประสงค์ของการสอนที่กำหนดไว้ งานวิจัยนี้วัดประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโดยใช้แบบนิเทศการจัดการเรียนรู้ โดยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีรายการประเมิน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมความพร้อมของครู ด้านการเยี่ยมชั้นเรียนและกระบวนการเรียนรู้ และด้านผู้เรียน และสรุประดับคุณภาพเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ดีเยี่ยม ดีมาก ดี พอใช้ และปรับปรุง

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน หมายถึง ความรู้ความสามารถของผู้เรียนในด้านความรู้ ด้านทักษะกระบวนการ และด้านคุณลักษณะ อันเป็นผลมาจากการจัดการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้มาจากกระบวนการวัดและประเมินผลของครูผู้สอน ซึ่งประเมินเพื่อสรุปผลการเรียน ตรวจสอบความสำเร็จของผู้เรียนเมื่อสิ้นภาคเรียน โดยกำหนดระดับผลการเรียนเป็น 8 ระดับ คือ 0 – 4

ความพึงพอใจของผู้เรียน หมายถึง ความรู้สึกของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในด้านครูผู้สอน ด้านเนื้อหาวิชา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาผลของกระบวนการนิเทศภายในที่มีต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนหนองใหญ่ศิริวรวาทีวิทยา คณะผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารต่าง ๆ ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. การนิเทศภายใน
2. การเรียนรู้เชิงรุก
3. คุณภาพการจัดการเรียนรู้
4. บริบทของโรงเรียนหนองใหญ่ศิริวรวาทีวิทยา
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การนิเทศภายใน

ความหมายของการนิเทศ

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการนิเทศไว้ดังนี้

สังัด อุทรานันท์ (2530) ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศการศึกษา คือกระบวนการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน

ชารี มณีศรี (2542) ได้กล่าวไว้ว่า การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้นและเป็นการร่วมมือกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2544) นิยามความหมายไว้ว่า การนิเทศการศึกษาคือกระบวนการทำงานอย่างมีแบบแผน เป็นการกระทำที่มีขั้นตอนและต่อเนื่องเพื่อให้ครูที่ผ่านกระบวนการนิเทศเกิดความตื่นตัว มีความเข้าใจที่จะใช้วิธีการในการพัฒนาวิชาชีพได้คล่องตัวขึ้น โดยมีการปรับปรุงการเรียนการสอนอยู่ตลอดเวลาและต่อเนื่อง

วัชร เลาเรียนดี (2550) กล่าวถึง การนิเทศภายในโรงเรียนวาเปนกระบวนการนิเทศการศึกษา และกิจกรรมต่าง ๆ ที่มุ่งพัฒนาการเรียนการสอนที่จัดดำเนินการในโรงเรียนโดยบุคลากรในโรงเรียนเป็นหลัก ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนโดยตรง

ฉวีวรรณ พันวัน (2552) สรุปไว้ว่าการนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการรวมกันทางการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดแก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพตามจุดหมายของหลักสูตร

ยุพิน ยืนยง (2553) ได้สรุปไว้ว่าการนิเทศการสอน เป็นกระบวนการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ เพื่อมุ่งเน้นการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเน้นการให้บริการ การให้ความร่วมมือ และการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนแก่ผู้บริหาร ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการจัดกิจกรรมเสริมอื่น ๆ

พัชรินทร์ ช่วยศิริ (2554) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการที่บุคลากรในโรงเรียนกระทำต่อบุคคลหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เป็นการร่วมมือกันระหว่างบุคลากรทางการศึกษา โดยการช่วยเหลือ แนะนำ การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การปรึกษาหารือร่วมกันเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น อันจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น การเขียน การแก้ไขหลักสูตร การเตรียมพัฒนากระบวนการและเครื่องมือสำหรับรายงานการเรียนของนักเรียนต่อผู้ปกครอง และความเกี่ยวข้องกว้าง ๆ เช่น การวัดผลและประเมินผลการศึกษา

จิราธร นาคี (2556) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน หมายถึง การทำงานของผู้บริหารโรงเรียนที่กำกับครูในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า การนิเทศภายในหมายถึง กระบวนการดำเนินงานร่วมกันระหว่างบุคลากรทางการศึกษาภายในโรงเรียน เพื่อส่งเสริม สนับสนุน ในการปรับปรุงแก้ไขให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครูให้มีการปฏิบัติภารกิจใหม่ประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อจัดกระบวนการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ อันจะส่งผลให้ผู้เรียนได้พัฒนาพฤติกรรมและความสามารถที่พึงประสงค์และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

ความสำคัญของการนิเทศ

Miner (1974 อ้างถึงใน ภิญญา สุทธิพิศศักดิ์, 2551) กล่าวถึงความสำคัญของการนิเทศภายในว่าช่วยให้ครูเข้าใจเด็กดีขึ้น เป็นการพัฒนาครูให้เกิดความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ เป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ช่วยเหลือครูในการจัดหาและเลือกวัสดุที่จะนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการสอน เพื่อช่วยปรับปรุงการเรียนการสอน และเพื่อสร้างลักษณะความเป็นผู้นำให้แก่ครู โดยการนำเอาความรู้ความสามารถพิเศษและประสบการณ์เข้ามาใช้ประโยชน์

ซารี มณีศรี (2538) กล่าวถึงความสำคัญของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. การนิเทศเป็นการกระตุ้นเตือน การประสานงาน และแนะนำให้เกิดความเจริญงอกงามแก่ครู อาจทำให้โดยการฝึกอบรมพัฒนาด้านวิชาชีพ ตลอดจนเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ
2. การนิเทศตั้งอยู่บนรากฐานของประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ครูได้คิดและตัดสินใจโดยใช้ความสามารถของตนในการปรับปรุงการเรียนการสอน
3. การนิเทศเป็นกระบวนการส่งเสริม สร้างสรรค์ หลีกเลี่ยงการบังคับและสร้างบรรยากาศให้ครูได้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หาวิธีการใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. การนิเทศกับการปรับปรุงหลักสูตร เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร และการวางแผนพัฒนาหลักสูตร
5. การนิเทศเป็นงานที่ต้องร่วมมือช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งต้องสร้างมนุษยสัมพันธ์ให้เกิดขึ้น มีการยอมรับซึ่งกันและกัน

6. การนิเทศมุ่งบำรุงขวัญ มีการยกย่องชมเชย ซึ่งหากขวัญและกำลังใจของครูดีก็จะทำให้การเรียนการสอนดีไปด้วย

7. การนิเทศ มีวัตถุประสงค์ที่จะให้โรงเรียนจัดการศึกษาสอดคล้องกับชุมชน ช่วยในการวางแผนสอดคล้องกับความต้องการและปัญหาในชุมชน ช่วยให้ครูได้พัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพชุมชน และส่งเสริมให้ครูได้ประโยชน์จากแหล่งทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน

ภิญโญ สุทธิพิศศักดิ์ (2551) กล่าวว่า โรงเรียนมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างจริงจังในการส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอน เพราะการนิเทศจากบุคคลภายนอกยังไม่สามารถนิเทศได้อย่างทั่วถึงจากข้อจำกัดหลายประการ ประกอบกับปัจจุบันบุคลากรภายในโรงเรียนมีความรู้ความสามารถเพียงพอ สามารถนิเทศกันเองภายในโรงเรียนได้ซึ่งจะสามารถดำเนินการนิเทศได้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียน โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างบุคลากรในโรงเรียนอย่างเต็มที่และสอดคล้องกันเพื่อคุณภาพการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนเป็นอย่างดี

ดาวรรณ เอมนิล (2555) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียนมุ่งให้คณะครูหรือทีมงานได้ร่วมกันวางแผนในการแก้ไขปัญหาและดำเนินการพัฒนาการจัดการศึกษา สร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานแก่ครู ช่วยกันให้คำแนะนำ และพัฒนาบุคลิกภาพ การประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยการสร้างทีมงานและให้ทีมงานหรือคณะครูเรียนรู้วิธีการในการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและมีส่วนร่วม ส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นอันเป็นเป้าหมายสูงสุด

จากความสำคัญของการนิเทศภายในที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การนิเทศภายในเป็นการดำเนินการโดยบุคลากรภายในโรงเรียน โรงเรียนมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดให้มีการนิเทศภายในเพราะสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนแต่ละแห่งไม่เหมือนกัน โดยการนิเทศภายในมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนและมุ่งพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเป็นหลัก

หลักการนิเทศ

สงัด อุทรานันท์ (2530) ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญของการนิเทศการศึกษาไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ

2. การนิเทศการศึกษามีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่คุณภาพของนักเรียน แต่การดำเนินงานกระทำผ่านตัวกลาง คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษา

3. การนิเทศการศึกษานับบรรยากาศแห่งความเป็นประชาธิปไตย

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2536) ได้เสนอหลักการนิเทศการศึกษาไว้ว่า การนิเทศการศึกษาคควรจะต้องอยู่บนหลักการที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน มีการวางแผนงานอย่างเป็นระเบียบ เป็นประชาธิปไตย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความสามารถเชิงสร้างสรรค์ ทั้งด้านความคิดเห็นและการกระทำ ใช้หลักการมนุษยสัมพันธ์ รวมทั้งให้ขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานด้วย

บรรเทา กิตติศักดิ์ (2538) ได้เสนอหลักการนิเทศไว้ว่า การนิเทศภายในต้องใช้หลักประชาธิปไตยในการทำงานร่วมกับครู หลักการสร้างสรรค์ ส่งเสริมความถนัดของครู เริ่มจากพื้นฐานที่มีอยู่ ต้องมีความเป็นเอง ตั้งวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา อยู่ในหลักการและเหตุผล มีการติดตามผล เป็นกระบวนการต่อเนื่อง คำนึงถึงสวัสดิภาพและขวัญของครูตลอดจนมนุษยสัมพันธ์

สงัด อุทรานันท์ (2538) ได้กล่าวถึงหลักการนิเทศว่าการนิเทศเป็นงานในความรับผิดชอบของผู้บริหารโดยตรง ทั้งนี้ ผู้บริหารอาจดำเนินการด้วยตนเองหรือมอบหมายให้ผู้อื่นดำเนินการแทน ซึ่งการนิเทศภายในโรงเรียนจะสำเร็จได้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจาก 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิเทศ และผู้รับการนิเทศ หากขาดความร่วมมือจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง การนิเทศจะไม่มีโอกาสประสบความสำเร็จ ซึ่งบุคลากรในโรงเรียนจะต้องตระหนักและเข้าใจว่าการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการทำงานร่วมกันเพื่อช่วยพัฒนาเพื่อนร่วมงานให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานสูงขึ้น ทั้งนี้ย่อมมีการยอมรับและให้เกียรติซึ่งกันและกัน ในสภาพความเป็นจริงแล้วไม่มีใครที่จะมีความเชี่ยวชาญในทุก ๆ ด้าน ดังนั้นจึงควรแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดความเชี่ยวชาญให้แก่ผู้ร่วมงานให้มีความรู้สูงขึ้น ซึ่งจะต้องเกิดจากความจำเป็นในการแก้ปัญหาหรือสนองความต้องการในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน รวมทั้งการสร้างขวัญและกำลังใจของผู้บริหารจะมีผลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงาน

พิชพร ธนสมบัติ (2545 อ้างถึงในจิรประวัติ ศรีวัฒนทรัพย์, 2559) ได้กล่าวถึงหลักสำคัญของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ หมายถึง การทำงานที่มีขั้นตอน มีความต่อเนื่องไม่หยุดนิ่ง และมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ในหมู่ผู้ฝึกปฏิบัติงาน

2. การนิเทศการศึกษามีเป้าหมายอยู่ที่คุณภาพผู้เรียน แต่การกระทำนั้นจะกระทำโดยผ่านตัวกลางคือครูและบุคลากรทางการศึกษา

3. การนิเทศการศึกษาในประเทศไทย เน้นบรรยากาศแห่งความเป็นประชาธิปไตยในกระบวนการนิเทศการศึกษาไม่ได้มองเฉพาะบรรยากาศแห่งการทำงานร่วมกันเท่านั้น แต่จะรวมถึงการยอมรับซึ่งกันและกัน การเปลี่ยนบทบาทในฐานะผู้นำและผู้ตาม ตลอดจนการรับผิดชอบต่อผลงานร่วมด้วย

ธีรศักดิ์ เลื่อยไธสง (2550) ได้นำเสนอหลักการของการนิเทศภายใน ดังนี้

1. ดำเนินการตามกระบวนการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
2. ส่งเสริมให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบ
3. กิจกรรมการนิเทศตรงกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครู
4. จัดสภาพแวดล้อมและแหล่งวิทยากรให้เอื้อต่อการดำเนินงาน
5. สร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและสร้างเสริมขวัญกำลังใจแก่ครู

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า หลักการของการนิเทศคือผู้นิเทศต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการนิเทศอย่างถูกต้อง ตรงประเด็น มีระบบและขั้นตอนที่ชัดเจนในกระบวนการนิเทศ กระบวนการนิเทศที่เกิดขึ้นต้องเกิดจากความร่วมมือของคณะครูทุกคนที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียน

และการนิเทศต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของครู และการนิเทศการศึกษา ควรมีการบริหารเป็นกระบวนการเชิงระบบ มีการวางแผนการดำเนินงาน มีขั้นตอนในการปฏิบัติงาน ถือหลักการมีส่วนร่วมในการทำงาน มีความเป็นประชาธิปไตย มีการดำเนินงานอย่างสร้างสรรค์ มีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน สร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานให้ดีขึ้น สร้างความผูกพัน และความมั่นคงต่องานอาชีพ รวมทั้งพัฒนาและส่งเสริมวิชาชีพครูให้มีความรู้สึกภาคภูมิใจในวิชาชีพของตนเองพร้อมที่จะรับการพัฒนาย่างต่อเนื่อง

เทคนิควิธีการนิเทศ

การนิเทศการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และปรับปรุงการเรียนการสอนให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์นั้น วัชรา เล่าเรียนดี (2553) ได้กล่าวถึงทักษะที่จำเป็นในการนิเทศการสอน ประกอบด้วย ทักษะด้านเทคนิค ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะด้านการจัดการ มีรายละเอียดดังนี้

1. ทักษะด้านเทคนิค (technical skills) เป็นความสามารถในการใช้ความรู้ วิธีการและเทคนิคที่จำเป็นและที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ ซึ่งในการนิเทศแต่ละครั้งผู้นิเทศจะต้องมีความรู้ความสามารถเฉพาะอย่าง ต้องมีความรู้และความเข้าใจเทคนิควิธี และสามารถใช้เทคนิควิธีเหล่านั้นได้ เช่น เทคนิคการนิเทศแบบพัฒนาการ เทคนิคการนิเทศแบบคลินิก เทคนิคการสังเกตการสอนแบบต่าง ๆ ที่สำคัญ และสามารถสาธิตแนะนำให้กับครูได้

2. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (human relation skills) เป็นความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลภายในกลุ่ม และสามารถสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม รวมถึงความสามารถในการจูงใจและการมีอิทธิพลเหนือคนอื่น การได้รับความร่วมมืออย่างจริงจัง สามารถพัฒนากลุ่มงานให้มีประสิทธิภาพ และสร้างการยอมรับในการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น

3. ทักษะด้านการจัดการ (managerial skills) เป็นความสามารถในการที่จะจัดให้และคงไว้ซึ่งสภาพเงื่อนไขที่จะเป็นการสนับสนุนการทำงานหน่วยงาน หรือกลไกในการรักษาไว้ และทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพขึ้น ประกอบด้วยทักษะในการจัดการต่อไปนี้

3.1 ความสามารถในการรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลกับหน่วยงาน

3.2 ความสามารถในการทำ จะมองเห็นความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่สำคัญที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานในองค์กรหรือโรงเรียน

3.3 ความสามารถในการที่จะสร้างองค์กรที่มีคุณภาพ

3.4 ความสามารถในการสร้างและคงไว้ซึ่งสมรรถภาพขององค์กร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ (ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงเทคนิคการนิเทศการสอน 4 แบบ ดังต่อไปนี้

1. การนิเทศแบบตรวจสอบ (inspection supervision) การนิเทศแบบนี้เป็นแบบเก่าแก่ที่มีใช้มานาน ผู้นิเทศจะตรวจสอบเพื่อให้ครูได้แก้ไข ปรับปรุงหรือพัฒนางาน เป็นการตรวจสอบเพื่อให้งานให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ระเบียบของหลักสูตรที่กำหนดไว้ เช่น

1.1 การตรวจแผนการสอน จะตรวจสอบหรือตรวจตั้งแต่การวิเคราะห์หลักสูตร การวิเคราะห์ผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล

1.2 การตรวจสอบการเข้าชั้นเรียน

1.3 การตรวจสอบการเข้าร่วมกิจกรรม เมื่อตรวจสอบเสร็จแล้วชี้แจงให้ครูแก้ไข ข้อบกพร่อง

2. การนิเทศแบบเน้นผลผลิต (supervision as production) การนิเทศแบบนี้จะดูผลงาน ของสถานศึกษาว่าสามารถผลิตผู้เรียนออกสู่สังคมอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่มากนักเพียงใด บางคนเรียกการนิเทศแบบวิทยาศาสตร์ เพราะมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบระเบียบ ตรวจสอบย้อนกลับได้อย่างเป็นขั้นตอนที่ชัดเจน เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน วิจัย และพัฒนาเพื่อให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน เช่น การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คะแนน NT คะแนน O-NET มาตรฐานด้านผู้เรียน

3. การนิเทศแบบคลินิก (clinical supervision) หมายถึง กระบวนการสำหรับการสังเกต การสอนในชั้นเรียนที่มีการดำเนินการอย่างมีระเบียบ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการเรียน การสอนของครู โดยครูและผู้นิเทศจะร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในการวางแผนการสอน การสังเกต การสอน และการประเมินการจัดการเรียนการสอน เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขร่วมกันและ ขณะเดียวกันก็ส่งเสริมให้ครูสามารถนิเทศตนเองได้ในที่สุด และในการดำเนินงานนั้นครูและผู้นิเทศจะ ร่วมกันสร้างความสัมพันธ์ ความเชื่อมั่น ความจริงใจ และความไว้วางใจซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ การนิเทศแบบคลินิกยังมีลักษณะเป็นประชาธิปไตยและเป็นการนิเทศที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง แต่ ขณะเดียวกันก็จะประสานผลประโยชน์ของครูและสถานศึกษาเข้าด้วยกัน ซึ่งหมายความว่าขณะที่ การนิเทศมุ่งจะพัฒนาวิชาชีพของครูเป็นรายบุคคลนั้น การนิเทศจะสอดคล้องกับเป้าหมายและ ความต้องการของสถานศึกษาด้วย การนิเทศแบบนี้เน้นที่การปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนใน ลักษณะที่พิจารณาและแก้ไขตามความเหมาะสมของผู้ได้รับการนิเทศ จึงคล้ายกับการรักษาอาการ เจ็บป่วยของคนไข้ให้มีการฟื้นฟูสภาพได้ดีขึ้น แต่การนิเทศการศึกษาจะมุ่งให้ผู้ได้รับการนิเทศ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสม เป็นการนิเทศที่ได้ข้อมูลโดยตรง เป็น ความร่วมมือของครูกับผู้นิเทศโดยผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศจะได้พบปะเผชิญหน้ากันและรับ คำแนะนำไปปรับใช้ตามความเหมาะสมและความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงการเรียน การสอน เช่น การสังเกตการสอนตามสภาพจริงเพื่อนำไปปรับปรุงการสอน

4. การนิเทศเพื่อการพัฒนา (developmental supervision) การนิเทศแบบนี้เน้นพัฒนา ผู้ได้รับการนิเทศให้มีความรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาของตนเองได้ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 (ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงเทคนิควิธีการนิเทศ ภายในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. การใช้เทคนิคการนิเทศโดยการวิจัยแบบมีส่วนร่วม เป็นการให้ครูมีส่วนร่วมใน การปรับปรุง พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีส่วนร่วมในการพัฒนาทุกขั้นตอนในกิจกรรม การวิจัย ตั้งแต่การวิเคราะห์สภาพปัญหา รวมในการตัดสินใจในการดำเนินการจนกระทั่งสิ้นสุด

การวิจัย จากแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการพัฒนา ดังนี้

- 1.1 รวมศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาการนิเทศ
- 1.2 รวมวางแผนการนิเทศ
- 1.3 รวมดำเนินการนิเทศ
- 1.4 รวมรับผลประโยชน์
- 1.5 รวมติดตามประเมินผลการนิเทศ

2. การชี้แนะ (coaching technique) ความหมายของการชี้แนะ สรุปลได้ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1 มีลักษณะเป็นกระบวนการ คือ ประกอบด้วยวิธีการหรือเทคนิคต่าง ๆ ที่วางแผนไว้อย่างดี ดำเนินการตามขั้นตอนจนกระทั่งบรรลุเป้าหมาย

2.2 มีเป้าหมายที่ต้องการไปถึง 3 ประการ คือ การแก้ปัญหาในการทำงาน พัฒนาความรู้ทักษะหรือความสามารถในการทำงาน และการประยุกต์ใช้ทักษะหรือความรู้ในการทำงาน

2.3 มีลักษณะปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ชี้แนะกับผู้รับการชี้แนะ คือ เป็นกลุ่มเล็กหรือรายบุคคลและใช้เวลาในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2.4 มีหลักการพื้นฐานในการทำงาน ได้แก่ การเรียนรู้ร่วมกัน การให้ค้นพบวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง และการเสริมพลังอำนาจ

2.5 เป็นกระบวนการที่เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาวิชาชีพ กล่าวคือ ในการพัฒนาวิชาชีพต้องมีความสัมพันธ์กับวิธีการพัฒนาอื่น ๆ ลำพังการชี้แนะอย่างเดียวไม่อาจทำให้การดำเนินงานสำเร็จได้

หลักการของการชี้แนะประกอบด้วย 8 ประการสำคัญ ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์และความไว้วางใจ การเสริมพลังอำนาจ การทำงานอย่างเป็นระบบ การพัฒนาที่ต่อเนื่อง การชี้แนะแบบมีเป้าหมายหรือจุดเน้นร่วมกัน การชี้แนะในบริบทในโรงเรียน การชี้แนะที่นำไปใช้ได้จริง และการทบทวนและสะท้อนผลการดำเนินงาน

กระบวนการนิเทศ

กระบวนการนิเทศ มีความเชื่อมโยงและเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกันกับกระบวนการนิเทศการศึกษา ซึ่งการดำเนินการในการนิเทศให้ได้รับความสำเร็จ สิ่งสำคัญในการจัดการนิเทศการศึกษาก็คือจะดำเนินการอย่างไรจึงจะทำให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ ขั้นตอนในการปฏิบัติงานทางการนิเทศการศึกษาเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า “กระบวนการนิเทศ” เนื่องจากกระบวนการเป็นเทคนิควิธีในการทำงาน ดังนั้น กระบวนการทำงานของแต่ละบุคคลย่อมจะมีความแตกต่างกันไปบาง

ซารี มณีศร (2530) กล่าวว่า กระบวนการนิเทศ หมายถึง แบบแผน ลำดับขั้นตอนในการดำเนินงานที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนต่อเนื่องตลอดเวลา โดยยึดหลักการพัฒนาคุณภาพของงานตามหลักวิธีการทางวิทยาศาสตร์

Harris (อ้างถึงในซารี มณีศร, 2530) ได้สรุปกระบวนการนิเทศโดยใช้อักษร POLCA ดังนี้

1. planning process (P) หมายถึง การคิดวางแผนที่จะทำในอนาคตก่อนหลัง การกำหนดตารางปฏิบัติงาน การจัดทำโครงการ คาดคะเนผลในการทำงาน รวมทั้งปรับปรุงแผนการทำงานให้ดีขึ้น

2. organizing process (O) หมายถึง การแบ่งงาน กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ จัดหาทรัพยากร สร้างเกณฑ์ในการทำงาน ประสานงาน สร้างความสัมพันธ์ของงาน มอบหมายอำนาจหน้าที่รวมทั้งนโยบายต่าง ๆ

3. leading process (L) หมายถึง การแสดงบทบาทในฐานะผู้นำ นำในการตัดสินใจ การให้คำปรึกษาหารือ การใช้แรงจูงใจ การสื่อความหมาย การคิดริเริ่ม บรรยากาศในการคิดริเริ่มขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำเป็นสำคัญ การนำในการสาธิต การนำเผยแพร่ทางวิชาการ สาธิตวิชาการแก่ชุมชน

4. controlling process (C) หมายถึง การควบคุมการปฏิบัติงาน อาจกระทำได้หลายวิธี เช่น แก้ไขการทำงานที่ไม่ถูกต้อง ว่ากล่าวตักเตือนในสิ่งที่ผิดพลาด การกำหนดระเบียบในการปฏิบัติงานและการลงโทษตามควรแก่กรณี เป็นต้น

5. assessing process (A) หมายถึง การประเมินผลการปฏิบัติงาน วัดผลการปฏิบัติงาน และทำการวิจัยผลงาน

หน่วยศึกษานิเทศก กรมสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี (2545) ได้ใช้กระบวนการนิเทศแบบ PDCA ในการดำเนินการนิเทศ มีขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ดำเนินการวางแผน เป็นขั้นเตรียมการนิเทศโดยศึกษาข้อมูลสารสนเทศ ประมวลสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการศึกษา กำหนดจุดมุ่งหมายการนิเทศ จัดทำแผนการนิเทศ กำหนดเนื้อหาการนิเทศ ออกแบบการนิเทศ สื่อนิเทศ จัดเตรียมเครื่องมือนิเทศ กำหนดกรอบ การประเมิน วิธีการติดตามและการรายงานผลการนิเทศ และขออนุมัติโครงการ งบประมาณ

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการตามแผนนิเทศ โดยประชุมเพื่อทบทวนจุดมุ่งหมายการนิเทศ แบ่งหน้าที่ ภารงานในการนิเทศ ประสานงานบุคคลที่เกี่ยวข้อง และนิเทศตามแผนด้วยรูปแบบ เทคนิค วิธีการที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการตรวจสอบและประเมินผล เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ และมีสภาพการจัดการเรียนการสอนที่ครูปฏิบัติจริง ปัญหา อุปสรรค ที่เป็นข้อมูล สารสนเทศที่ต้องตรวจสอบดูใหม่ แลวปรับปรุงการนิเทศต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 การนำผลการประเมินมาปรับปรุงเมื่อสิ้นสุดผลการนิเทศแต่ละครั้ง ควรรายงานผล ให้ผู้บังคับบัญชาทราบโดยทำเป็นบันทึกข้อความ หรือแบบรายงานที่กำหนดไว้ในหัวข้อประเด็นต่าง ๆ เช่น ผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ วันเดือนปีที่นิเทศ กิจกรรมที่นิเทศ เนื้อหาสาระที่นิเทศ การประเมินผลของผู้รับการนิเทศ และขอควรพัฒนา

สังัด อุทรานันท์ (อ้างถึงในวัชรา เล่าเรียนดี, 2550) ได้กล่าวสรุปไว้ว่ากระบวนการนิเทศการศึกษาแบบ PIDRE ซึ่งมี 5 ขั้นตอนในการดำเนินการ คือ ขั้นวางแผนการนิเทศ ขั้นให้ความรู้ความเข้าใจในการทำงาน ขั้นลงมือปฏิบัติงาน ขั้นสร้างเสริมกำลังใจ และขั้นประเมินการนิเทศ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 วางแผนการนิเทศ (planning-P) เป็นขั้นที่ผู้บริหารผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศจะทำการประชุมปรึกษาหารือเพื่อให้ได้มาซึ่งปัญหาและความต้องการจำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศ รวมทั้งวางแผนถึงขั้นตอนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศที่จะจัดขึ้นอีกด้วย

ขั้นที่ 2 ให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำให้ (informing-I) เป็นขั้นตอนของการให้ความรู้ความเข้าใจถึงสิ่งที่ต้องดำเนินงานว่าจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถอย่างไรบ้าง จะมีขั้นตอนในการดำเนินการอย่างไร และจะทำการอย่างไรจึงจะทำให้ได้ผลงานออกมามีคุณภาพ ขั้นนี้จำเป็นทุกครั้งที่สำหรับการเริ่มการนิเทศที่จัดขึ้นใหม่ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดก็ตาม และก็มีความจำเป็นสำหรับงานนิเทศที่ยังไม่ได้ออกผลหรือได้ผลไม่ถึงขั้นที่พอใจซึ่งจำเป็นจะต้องทำการทบทวนให้ความรู้ในการปฏิบัติงานที่ถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติงาน (doing-D) ประกอบด้วยงานใน 3 ลักษณะ คือ

- 1) การปฏิบัติงานของผู้รับนิเทศเป็นขั้นที่ผู้รับการนิเทศลงมือปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถที่ได้รับมาจากดำเนินการในขั้นที่ 2
- 2) การปฏิบัติงานของผู้ให้การนิเทศ ขั้นนี้ผู้ให้การนิเทศจะทำการนิเทศและควบคุมคุณภาพในงานสำเร็จออกมาทันตามกำหนดเวลาและมีคุณภาพสูง
- 3) การปฏิบัติงานของผู้สนับสนุนการนิเทศ ผู้บริหารก็จะให้บริการสนับสนุนในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างได้ผล

ขั้นที่ 4 การสร้างขวัญและกำลังใจ (reinforcing-R) ขั้นนี้เป็นขั้นของการเสริมกำลังใจของผู้บริหารเพื่อให้ผู้รับการนิเทศมีความมั่นใจและเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ขั้นนี้อาจจะดำเนินการไปพร้อม ๆ กันกับผู้รับการนิเทศกำลังปฏิบัติงานหรือการปฏิบัติงานได้เสร็จสิ้นลงไปแล้วก็ได้

ขั้นที่ 5 ประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน (evaluating-E) เป็นขั้นที่ผู้นิเทศทำการประเมินผล การดำเนินการซึ่งผ่านไปแล้วว่าเป็นอย่างไรหลังจากการประเมินผลการนิเทศ หากพบว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างหนึ่งอย่างใดที่ทำให้การดำเนินงานไม่ได้ผลก็สมควรจะต้องทำการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งการปรับปรุงแก้ไขอาจทำได้โดยการให้ความรู้ในสิ่งที่ทำใหม่อีกครั้งหนึ่งสำหรับกรณีที่ผลงานออกมายังไม่ถึงขั้นที่พอใจ หรือดำเนินการปรับปรุงการดำเนินงานทั้งหมดสำหรับกรณีการดำเนินงานไม่ได้ผล และถ้าหากการประเมินผลพบว่าประสบผลสำเร็จตามที่ได้ออกไว้ หากจะได้ดำเนินการนิเทศต่อไปก็ยังสามารถทำไปได้เลยโดยไม่ต้องให้ความรู้ในเรื่องนั้นอีก การดำเนินการนิเทศตามวัฏจักรนี้จะไปอย่างต่อเนื่องและไม่หยุดนิ่งจนกว่าจะบรรลุผลตามจุดหมายที่วางไว้ หรือพัฒนาผู้รับการนิเทศให้เป็นไปตามต้องการ หากบรรลุสำเร็จตามจุดหมายแล้วต้องการจะหยุดกระบวนการทำงานก็ถือว่าการนิเทศได้สิ้นสุดลง หากต้องการเริ่มนิเทศในสิ่งใหม่หรือตั้งเป้าหมายใหม่ ก็จะต้องดำเนินการตั้งแต่เริ่มแรกอีก

วัชรีย์ เล่าเรียนดี (2553) ได้นำเสนอกระบวนการนิเทศการสอนไว้ 7 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผนร่วมกันระหว่างผู้นิเทศการสอนและผู้รับการนิเทศ
2. การเลือกประเด็นหรือเรื่องที่สนใจจะปรับปรุงพัฒนา
3. การนำเสนอโครงการพัฒนาและขั้นตอนการปฏิบัติ
4. การให้ความรู้หรือหาความรู้จากเอกสารต่าง ๆ และการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

5. การจัดทำแผนการนิเทศ
6. การดำเนินการตามแผน
7. การสรุปผล ประเมินผลการปรับปรุงและพัฒนา

Acheson and Gall (2003) ได้เสนอกระบวนการนิเทศการสอนแบบคลินิก ซึ่งมีขั้นตอนการทำงานอยู่ 3 ขั้นตอน คือ

1. การประชุมปรึกษาหารือเพื่อวางแผน เป็นขั้นที่ผู้นิเทศจะเปิดโอกาสในวิชาชีพเพื่อผู้นิเทศจะร่วมกันแก้ปัญหาและพัฒนา
2. การสังเกตการสอน เป็นขั้นที่ผู้นิเทศจะสังเกตการสอนของครูตามข้อตกลงกับครูแล้วบันทึกข้อมูลไว้อย่างละเอียด
3. การประชุมให้ข้อมูลย้อนหลัง ผู้นิเทศและครูจะทบทวนข้อมูลของการสังเกตการสอน ผู้นิเทศจะสนับสนุนให้ครูวิเคราะห์การสอนของตนเอง แล้วร่วมกับครูหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมที่เป็นปัญหานั้น

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2555) ได้กล่าวถึงกระบวนการนิเทศเชิงระบบ (System Approach) ที่ทำให้การนิเทศบรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อผลลัพธ์ที่กำหนดอยู่บนพื้นฐานหลักการความต้องการเป็นรูปแบบหนึ่งของการแก้ปัญหาเชิงตรรกวิทยา ซึ่งประกอบด้วยสิ่งที่ป้อนเข้าไป (input) กระบวนการหรือการดำเนินงาน (process) ผลผลิตหรือการประเมินผล (output) ในการดำเนินงานนิเทศภายใน ดังนี้

1. สิ่งที่ป้อนเข้าไป เป็นขั้นตอนการเตรียมการสิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ใน กระบวนการนิเทศภายใน ดังนี้

1.1 กำหนดเกณฑ์ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน โดยวิธีวิเคราะห์ ตีความตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดตามลำดับ กำหนดเกณฑ์ (ระดับ) ของพฤติกรรมขั้นต่ำที่บรรลุเป้าหมาย

1.2 สภาพปัจจุบัน อาจสรุปจากข้อมูลที่มีอยู่ เช่น ผลการเรียน หรือโดยการสร้างเครื่องมือวัดตามประเด็นและนำมากำหนดเป็นเกณฑ์ เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่าง ๆ ที่เหมาะสม

1.3 ประเมินสภาพความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา โดยเปรียบเทียบข้อมูลสถานศึกษากับเกณฑ์จัดลำดับความสำคัญของปัญหาและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา

1.4 กำหนดเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาโดยศึกษาจากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ ศึกษาข้อจำกัดต่างๆ เพื่อกำหนดเป้าหมาย (นโยบายระดับสถานศึกษา) ทั้งด้านคุณภาพ/ด้านปริมาณ

1.5 วางแผนการแก้ปัญหา (หาทางเลือก) ศึกษาสภาพปัญหาและศึกษาวิธีการแก้ปัญหาจากแหล่งต่าง ๆ เช่น จากเอกสารการศึกษาดูงาน การเชิญวิทยากร การเชิญผู้เชี่ยวชาญหรือการระดมพลังสมอง เพื่อหาทางเลือกและประเมินทางเลือกโดยพิจารณาจากทรัพยากรและข้อจำกัดต่าง ๆ และเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด เช่น การวิจัย ผลิตสื่อการจัดอบรมให้กำหนดกิจกรรม และทำแผนปฏิบัติการ (เขียนโครงการ)

2. กระบวนการหรือการดำเนินงาน เป็นการนำเอาสิ่งที่ป้อนเข้าไปมาจัดกระทำ เพื่อให้เกิดผลบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการและดำเนินการตามแผน โดยการประชุมคณะทำงาน ดำเนินการนิเทศตามแผน ติดตามและประเมินตามแผนที่ได้ดำเนินการ

3. ผลผลิตหรือการประเมินผล เป็นผลที่ได้จากการกระทำในขั้นที่สอง เป็นสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาทั้งเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ สภาพปัญหา และแนวทางการพัฒนาปรับปรุงให้มีคุณภาพ การติดตามและประเมินผลได้กำหนดเครื่องมือในการติดตามและประเมินผลตามเกณฑ์ เครื่องมือในการติดตามและประเมินผลกระบวนการและกำหนดกระบวนการในการติดตามและประเมินผล นอกจากนี้ กศน. ได้แบ่งการนิเทศเป็น 2 ลักษณะ คือ การนิเทศภายนอก และการนิเทศภายใน ซึ่งเป็นการนิเทศโดยบุคลากรที่อยู่ในหน่วยงานเดียวกัน เป็นการมองเห็นและพัฒนางานโดยผู้ร่วมปฏิบัติงานด้วยกัน ซึ่งสามารถช่วยแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ทันเวลาที่ และสามารถพัฒนางานให้ดีขึ้น เพราะได้รับความช่วยเหลือจากผู้บริหาร ลดช่องว่างระหว่างผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานได้

สรุปได้ว่ากระบวนการนิเทศภายในต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนในการดำเนินการที่ชัดเจนและต่อเนื่องสัมพันธ์กัน โดยมีขั้นตอนที่สำคัญอยู่ 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ สภาพที่เป็นจริงตามตัวบ่งชี้ในด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนขณะนั้น มีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลตัวบ่งชี้คุณภาพต่าง ๆ ตามเกณฑ์มาตรฐาน มีการสำรวจและประเมินความต้องการของครู จัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ ตลอดจนวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและจัดลำดับความสำคัญของสาเหตุ กำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา และการดำเนินการตามความต้องการ

2. การวางแผนการนิเทศ เป็นการนำข้อมูลผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา สาเหตุของปัญหาและความต้องการมากำหนดกิจกรรมและแนวทางการปฏิบัติงานนิเทศ การวางแผนนิเทศภายในโรงเรียน เป็นขั้นตอนที่นำเอาทางเลือกที่จะดำเนินการมารวมกันกำหนดรายละเอียดกิจกรรมและจัดลำดับขั้นตอนการปฏิบัติ เขียนเป็นโครงการนิเทศภายในโรงเรียน

3. การปฏิบัติการนิเทศ เป็นการดำเนินการนิเทศตามกิจกรรมที่กำหนดในโครงการนิเทศภายในโรงเรียนในการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้นิเทศจะต้องนำหลักการนิเทศ เทคนิค ทักษะ สื่อ กิจกรรม และเครื่องมือนิเทศไปใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และบุคลากรผู้รับการนิเทศ เพื่อให้การปฏิบัติการกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนดำเนินการไปด้วยความเรียบร้อย ผู้บริหารและผู้นิเทศควรเตรียมความพร้อมก่อนการนิเทศแล้วจึงปฏิบัติการนิเทศเพื่อเสริมแรงให้กำลังใจ รับทราบปัญหา ความต้องการของผู้รับการนิเทศแล้วนำปัญหาความต้องการนั้นมาพิจารณาหาทางช่วยเหลือสนับสนุน

4. การประเมินผล เป็นการตรวจสอบความสำเร็จของโครงการกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการ ประเมินความคิดเพื่อทราบความพึงพอใจของผู้รับการนิเทศ ประเมินกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน สรุปรวมผลการประเมินเพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงการปฏิบัติงานในโอกาสต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ได้กำหนดกระบวนการนิเทศบูรณาการ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ เป็นการกำหนดปัญหาและความต้องการในแก้ปัญหาหรือพัฒนา ดังนี้

- 1.1 การจัดทำข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานเพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาวางแผนการดำเนินงาน
- 1.2 การแลกเปลี่ยนระดมความคิด วิเคราะห์เพื่อหาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นและความต้องการในการพัฒนาตามบริบทของหน่วยงาน
- 1.3 การจัดลำดับปัญหาและเลือกปัญหาที่เป็นความจำเป็นหรือต้องการในลำดับเร่งด่วนหรือลำดับที่เห็นว่าสำคัญที่สุด
- 1.4 การสร้างการรับรู้ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การประชุม การสัมมนา ฯลฯ เพื่อสร้างวิสัยทัศน์หรือสร้างเป้าหมายร่วมกันในการดำเนินงาน

ขั้นที่ 2 การวางแผนการนิเทศ เป็นการนำปัญหาและความต้องการ กำหนดรายละเอียดของกิจกรรมในการจัดทำแผนนิเทศ ดังนี้

2.1 กำหนดแนวทาง/วิธีการการพัฒนาที่หลากหลายตามปัญหาที่เกิดขึ้น ตามความต้องการและจำเป็น มีการใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (professional learning community PLC) และการศึกษาชั้นเรียน (lesson study) เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพครูและการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2.2 เลือกแนวทาง/วิธีการในการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2.3 วางแผนการดำเนินงานพัฒนา

1) การประชุมเตรียมการนิเทศ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกัน

2) สร้างคณะนิเทศ เป็นทีมงานในการนิเทศร่วมกัน

3) กำหนดประเด็นการนิเทศ เป็นการกำหนดเนื้อหาที่จะนิเทศ

4) กำหนดระยะเวลาในการนิเทศ โดยกำหนดระยะเวลาในการนิเทศที่เหมาะสมกับ

การแก้ปัญหาและการพัฒนา

5) กำหนดวิธีการนิเทศและกิจกรรมการนิเทศที่เหมาะสมตามสภาพปัญหาและความต้องการ เช่น การประชุมสัมมนา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสังเกตชั้นเรียน การสาธิต การบันทึกวิดีโอ และการถ่ายภาพ การสัมภาษณ์ การ coaching & mentoring ฯลฯ โดยเน้นการใช้ ICT ในรูปแบบต่างๆ เช่น line application, clip video, Conference, Video Line, You Tube, Facebook Live เป็นต้น

2.4 จัดทำแผนนิเทศ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย แผนการดำเนินการ กิจกรรมสำคัญ ปฏิทินการปฏิบัติงาน ทรัพยากรที่ต้องการ เครื่องมือนิเทศ ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ขั้นที่ 3 การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ สื่อและเครื่องมือนิเทศเป็นสิ่งที่ จะช่วยให้การนิเทศมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ และเป็นสิ่งที่ จะช่วยเก็บรายละเอียดที่ผู้รับการนิเทศไม่สามารถแสดงออกมาได้ และสามารถเก็บข้อมูลนำมาเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา และสิ่งที่ทำให้มีความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

3.1 สร้างสื่อการนิเทศที่ทำให้การนิเทศบรรลุวัตถุประสงค์ เช่น วิธีการนิเทศ ทักษะการนิเทศ เทคนิคการนิเทศ โดยเป็นสื่อที่สอดคล้องคล้อยในยุคศตวรรษที่ 21 เน้นการใช้ ICT ใน

รูปแบบต่าง ๆ เช่น line application, clip video, Conference, Video Line, You Tube, Facebook Live เป็นต้น

3.2 สร้างเครื่องมือการนิเทศเพื่อเก็บข้อมูลเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนา ตรวจสอบ ติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงาน และการประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพ ใช้ง่าย สามารถเก็บข้อมูลที่ตอบประเด็นปัญหาความต้องการ และเป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหา ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ขั้นที่ 4 การปฏิบัติการนิเทศ ดำเนินการนิเทศตามวิธีการนิเทศและกิจกรรมการนิเทศที่กำหนด

4.1 ประชุมเตรียมการก่อนการนิเทศ เพื่อสร้างความเข้าใจของผู้นิเทศ ให้การนิเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4.2 นิเทศตามขั้นตอน ระยะเวลา และใช้เครื่องมือตามที่กำหนด

4.3 การสะท้อนผลการนิเทศ

4.4 ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงาน

ขั้นที่ 5 การประเมินผลและรายงานผล

5.1 ประเมินความก้าวหน้าของการดำเนินงาน เช่น การดำเนินงานของผู้รับการนิเทศ เพื่อนำผลไปปรับปรุงแนวทางการดำเนินงาน

5.2 ประเมินผลการนิเทศเมื่อเสร็จสิ้นการปฏิบัติการนิเทศตามระยะเวลาที่ต้องการในการนำผลไปใช้ในการพัฒนา หรือในแต่ละปีการศึกษา

5.3 รายงานผลการนิเทศต่อผู้เกี่ยวข้อง

5.4 นำผลการนิเทศที่เป็นปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะไปพัฒนาการนิเทศในครั้งต่อไป หรือในปีการศึกษาต่อไป

ดังนั้นกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนจะต้องประกอบด้วย การวางแผนร่วมกัน การจัดทำโครงการตามประเด็นปัญหาและความสนใจที่จะพัฒนาการดำเนินงานตามแผน การติดตามผล หรือแนะนำและการตรวจสอบประเมินผลการนิเทศ โดยไม่ได้มุ่งเน้นการประเมินผลที่เกิดกับผู้เรียนโดยตรง แต่ให้ความสำคัญต่อผลการนิเทศที่เกิดขึ้นกับครูเป็นสำคัญ แต่ในการนิเทศการสอนในโรงเรียนที่เป็นการนิเทศที่มีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนนั้น มีความซับซ้อนมากกว่า เพราะต้องวิเคราะห์การสอนของครูและการเรียนของนักเรียน มีการสังเกตการสอนในชั้นเรียนเพื่อมุ่งปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของครูและผลการเรียนของนักเรียนเป็นสำคัญด้วย จึงควรต้องมีการประเมินผลการเรียนรู้อันหนึ่งของนักเรียน เพราะเป็นตัวบ่งชี้หนึ่งของสมรรถภาพการสอนของครูที่มีการพัฒนาขึ้น

งานวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการ PORA เป็นกระบวนการนิเทศภายใน ซึ่งมี 4 ขั้นตอน รายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 วางแผน (P – plan) เป็นขั้นเตรียมการนิเทศโดยศึกษาข้อมูลสารสนเทศ ประชุมคณะครูเพื่อแลกเปลี่ยนระดมความคิด วิเคราะห์สภาพปัญหา สร้างเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนา ผู้เรียน กำหนดจุดมุ่งหมายการนิเทศ จัดทำแผนการนิเทศ แบ่งหน้าที่ภาระงานในการนิเทศ ประสานงานบุคคลที่เกี่ยวข้อง กำหนดปฏิทินการนิเทศและสร้างเครื่องมือนิเทศ รวมถึงกำหนดให้มี

การใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นช่องทางในการนิเทศภายในอย่างไม่เป็นทางการ และสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ขั้นที่ 2 สังเกตการจัดการเรียนรู้ (O – observe) ของครูผู้สอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยมีคณะกรรมการนิเทศ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และคณะกรรมการนิเทศภายในกลุ่มสาระ รวมทั้งมีการบันทึกวิดีโอการจัดการเรียนรู้ของครูผู้รับการนิเทศสำหรับใช้ในการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 3 สะท้อนผล (R – reflect) คณะกรรมการนิเทศร่วมกันสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ หลังการสอนเสร็จสิ้นในชั่วโมงนั้น ๆ บันทึกผลในแบบนิเทศการจัดการเรียนรู้ ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูผู้รับการนิเทศ และใช้กระบวนการ PLC ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนา และข้อเสนอแนะเพื่อให้ครูผู้สอนนำไปใช้ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป

ขั้นที่ 4 ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ (A – adjust) ครูเรียนรู้จากบันทึกวิดีโอการจัดการเรียนรู้ของตนเอง รวมทั้งผลการนิเทศและข้อมูลที่ได้จากการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ นำไปใช้วางแผนการสอน ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนของตนเอง ผู้บริหารมีบทบาทในการสนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองตลอดเวลา โดยการเข้าร่วมประชุม/อบรม ศึกษา ค้นคว้า เรียนรู้เพิ่มเติมจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ตลอดจนสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน

กิจกรรมการนิเทศ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 (ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. การเยี่ยมนิเทศชั้นเรียน การเยี่ยมนิเทศชั้นเรียน หมายถึง การที่ผู้นิเทศไปพบและสังเกตการทำงานของครูในชั้นเรียนเพื่อร่วมกันพัฒนาการทำงานใหม่มีคุณภาพ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

- 1) เพื่อสำรวจความต้องการของครู
- 2) เพื่อศึกษาปัญหาของครูในสถานศึกษา
- 3) เพื่อประเมินผลการสอนของครู
- 4) เพื่อกระตุ้นให้ครูปรับปรุงการจัดการเรียนรู้
- 5) เพื่อให้คำปรึกษาแนะนำแก่ครู

ขั้นตอนการนิเทศแบบเยี่ยมนิเทศชั้นเรียน มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 สรางขอตกลงในการเยี่ยมนิเทศชั้นเรียน มีขั้นตอนดังนี้

- 1.1 พบปะสนทนาสร้างความคุ้นเคย และสร้างเจตคติที่ดีในการนิเทศแก่ครู
- 1.2 วางแผนการเยี่ยมนิเทศชั้นเรียนร่วมกับครูในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้
 - 1.2.1 กำหนดการเยี่ยมนิเทศชั้นเรียน
 - 1.2.2 กำหนดจุดมุ่งหมายในการเยี่ยมนิเทศชั้นเรียน
 - 1.2.3 กำหนดเรื่องที่จะนิเทศตามความต้องการ/จำเป็น เช่น การจัดทำเอกสาร

และงานธุรการประจำห้องเรียน การจัดห้องเรียนและบรรยากาศในห้องเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ฯลฯ

1.2.4 กำหนดวิธีการนิเทศ เช่น สํารวจปัญหาและความต้องการของครู
 สอบถามการปฏิบัติงานของครู ใคําปรึกษาแนะนํา สังเกตการสอน ฯลฯ

ชั้นที่ 2 ปฏิบัติการเยี่ยมนิเทศชั้นเรียนตามข้อตกลงที่กำหนดรวมกันกับครู ดังนี้

2.1 เขาเยี่ยมนิเทศชั้นเรียนตรงตามเวลาที่กำหนด

2.2 ใคความเปนกันเองเพื่อสร้างเจตคติที่ดีแกครู

ชั้นที่ 3 วิเคราะห์ผลการเยี่ยมนิเทศชั้นเรียน ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

3.1 วิเคราะห์ผลการเยี่ยมนิเทศชั้นเรียนรวมกับครู

3.2 สรุปผลการเยี่ยมนิเทศชั้นเรียน

3.3 ใคําปรึกษาแนะนํา

ชั้นที่ 4 ปรับปรุงการทำงาน ครูนําผลการเยี่ยมนิเทศชั้นเรียนมาปรับปรุงแก้ไข

2. การสังเกตการสอนในชั้นเรียน การสังเกตการสอน หมายถึง การจัดใ้บุคคลหนึ่ง (ผู้นิเทศ) ที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนรู้มาสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู (ผู้รับ การนิเทศ) ในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สามารถพัฒนาหรือปรับปรุง การจัดการเรียนรู้ ใหม่มีประสิทธิภาพโดยใช้ข้อมูลย้อนกลับจากการสังเกตการสอนของผู้นิเทศ ขั้นตอน การสังเกตการสอน มีขั้นตอนดังนี้

ชั้นที่ 1 สร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้นิเทศ มีขั้นตอนดังนี้

1.1 ปฏิบัติตนใ้เปนเพื่อนรวมวิชาชีฟกับครู

1.2 เปนเพื่อนรวมงานกับครู

1.3 ใ้ขอมูลตาง ๆ แกครู

1.4 แกใ้ขอขัดแย้งตาง ๆ ของครู

1.5 ใ้รับฟงขอแนะนําตาง ๆ ของครู

1.6 ใ้คความสนใจตอครูใ้การปฏิบัติงาน

1.7 ใ้คความจริงใจตอครูใ้ตอหนาและลับหลัง

1.8 ใ้เกียรติและยกยอของครูด้วยความจริงใจ

1.9 หาทางสรางความกาวหนาใ้แกครูอยูเสมอ

1.10 ใ้คความรู้และสนับสนุนการทำงานของครู

ชั้นที่ 2 ปรึกษาหารือและการเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ มีขั้นตอนดังนี้

2.1 ปรึกษาหารือกับครูใ้เรื่องการจัดการเรียนรู้

2.2 วางแผนการสังเกตการจัดการเรียนรู้รวมกัน

2.3 สรางข้อตกลงใ้การสังเกตการจัดการเรียนรู้

2.4 พิจารณาแผนการจัดการเรียนรู้รวมกัน

ชั้นที่ 3 การสังเกตการสอน มีขั้นตอนดังนี้

3.1 ผู้นิเทศเขาไปสังเกตการสอน โดยอาจนั่งเงียบ ๆ รวมกับนักเรียน

3.2 ขณะสังเกตการสอน ผู้นิเทศต้องบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้และบรรยากาศ

ใ้ในหองเรียนอยางละเอียด

3.3 บันทึกพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ของครู

3.4 ต้องสังเกตการจัดการเรียนรูจนจบการสอนในแต่ละครั้ง

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรูร่วมกัน มีขั้นตอนดังนี้

4.1 ครูกับผู้นิเทศร่วมกันวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู

4.2 นำข้อมูลจากการบันทึกพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู มาพิจารณาร่วมกัน

4.3 พิจารณาพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรูว่า มีจุดเด่นหรือจุดด้อยอย่างไร พฤติกรรม

ใดเป็นปัญหา

4.4 ครูกับผู้นิเทศร่วมกันหาทางปรับปรุง หรือพัฒนาการจัดการเรียนรูให้ดีขึ้น

ขั้นที่ 5 ปรับปรุงการสอน มีขั้นตอนดังนี้

5.1 ครูจะตอยอมรับพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรูของตน

5.2 นำผลการวิเคราะห์พฤติกรรมทั้งทางด้านดีและไม่ดีมาเป็นข้อมูลประกอบการเตรียมแผนการจัดการเรียนรูครั้งต่อไป

5.3 ปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

3. การให้คำปรึกษาแนะนำ การให้คำปรึกษาแนะนำ หมายถึง การพบปะกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้บริหารนิเทศซึ่งอาจกระทำได้หลายวิธี แต่ในที่นี้ขอเสนอเทคนิคชี้แนะเป็นวิธีการพัฒนาบุคลากรอย่างมีแบบแผนโดยกระทำ ณ จุดปฏิบัติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานก้าวไปถึงจุดหมายปลายทางได้ เช่น ความก้าวหน้าทางวิชาชีพ ความสามารถที่จะรับผิดชอบงานในหน้าที่ที่สูงขึ้น เช่น กรณีแต่งตั้งเป็นผู้นิเทศหรือเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงานมากขึ้น

วิธีการให้คำแนะนำปรึกษา การให้คำแนะนำปรึกษา มี 2 วิธี คือ

วิธีที่ 1 การให้คำปรึกษาแนะนำแบบไม่เป็นทางการ เป็นการให้คำปรึกษา แนะนำ โดยใช้เวลาวางพูดคุยกัน เช่น ตอนรับประทานอาหารกลางวัน เป็นต้น วิธีนี้ผู้นิเทศสามารถให้ความช่วยเหลือผู้บริหารนิเทศได้ 3 ลักษณะ คือ

1) บอกวิธีแก้ปัญห โดยตรง

2) เสนอข้อมูลและให้โอกาสผู้บริหารนิเทศวิเคราะห์ปัญหาเอง

3) แบบผสมผสานทั้งลักษณะที่ 1 และ 2

ขั้นตอนการนิเทศ

ขั้นที่ 1 ระบุปัญหา

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ปัญหา

ขั้นที่ 3 แก้ไขปัญหา โดยเลือกวิธีแก้ปัญหาลักษณะใดลักษณะหนึ่งข้างต้นนี้

วิธีที่ 2 การให้คำปรึกษาแบบเป็นทางการ

การให้คำปรึกษาแบบเป็นทางการใช้ขั้นตอนของเทคนิคชี้แนะเขียนเป็นสัญลักษณ์ คือ CQCD ซึ่งมาจากคำต่อไปนี้

C – compliment (ชมเชย)

Q – question (สอบถาม)

C – correct (แก้ไข)

D – demonstrate (สาธิต)

ขั้นตอนการนิเทศ

ขั้นที่ 1 ชมเชย เมื่อมีใครคนหนึ่งกำลังรับการนิเทศ เขาอาจรู้สึกว่าเขาถูกวิพากษ์วิจารณ์ เขาจึงพยายามหาข้อแก้ตัวต่าง ๆ และพยายามสร้าง “กำแพงใจ” มาขวางกั้นการติดต่อสื่อสารระหว่างเขากับผู้นิเทศ แต่เมื่อเริ่มการสนทนาด้วยการชมเชย ยกย่องผลงานที่ดีของเขา (ด้วยความบริสุทธิ์ใจ) เขาก็จะ “ปลดอาวุธตัวเอง” ข้อแก้ตัวของเขาก็จะถูกเก็บเอาไว้ และ “กำแพงใจ” จะเปิดออกแล้วเขาก็พร้อมที่จะรับฟัง

ขั้นที่ 2 สอบถาม ในขั้นที่แล้วมา แม้ว่าจะได้ให้คำชมเชยแก่เขาไปบ้างแล้ว บางทีความคิดต่อต้านอาจเกิดขึ้นได้อีกอย่างง่ายดาย หรือกระทำในเชิงวิจารณ์ หรือเสนอแนะเร็วขึ้น การถามในขั้นนี้ทำให้ผู้รับการนิเทศมีความมั่นใจว่าผู้นิเทศยินดีรับฟังเหตุผลของเขา และเขารู้สึกว่าผู้นิเทศต้องการมาให้ความช่วยเหลือ มีจิตใจเปิดกว้างและการสื่อสารเป็นแบบคู่ปรึกษามากกว่าเจ้านายกับลูกน้อง

ขั้นที่ 3 แกไข เมื่อผ่านมา 2 ขั้นตอนแล้ว ผู้นิเทศก็มาถึงขั้นที่จะเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ได้เพราะมีความเข้าใจที่ดีต่อกัน

ขั้นที่ 4 สานิต บางครั้งการอธิบายตามขั้นที่ 3 อาจไม่ชัดเจนเพียงพอ จึงอาจสานิตหรือยกตัวอย่างเหตุการณ์มาแสดงให้เห็นจริง เมื่อผู้นิเทศให้คำปรึกษาแนะนำผู้รับการนิเทศเสร็จแล้วจึงบันทึกลงในแบบบันทึกการให้คำปรึกษาแนะนำ

4. การสนทนาทางวิชาการ

การสนทนาทางวิชาการ หมายถึง การประชุมครูหรือกลุ่มผู้สนใจเรื่องราวข่าวสารเดียวกัน โดยกำหนดให้ผู้นำสนทนาคนหนึ่งนำสนทนาในเรื่องที่กลุ่มสนใจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจแนวทางการปฏิบัติงาน เทคนิค วิธีการและคณะครูในโรงเรียนและพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน

ขั้นตอนการนิเทศแบบสนทนาทางวิชาการ มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาปัญหา ขั้นศึกษาปัญหามีวิธีการ คือ สำรวจปัญหา ความต้องการในเรื่องราวที่มีความสนใจร่วมกันหรือเป็นปัญหารวมกัน เช่น เรื่องการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา เรื่องการจัดการเรียนรู้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น แล้วลำดับเรื่องที่จะใช้สนทนาทางวิชาการตามความสำคัญ ความจำเป็น และความเหมาะสม

ขั้นที่ 2 เลือกผู้นำสนทนาทางวิชาการ มีวิธีการดังนี้

2.1 เลือกบุคคลใดบุคคลหนึ่งในโรงเรียนที่เห็นว่ามีความสามารถเป็นผู้นำสนทนาทางวิชาการได้ โดยจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องที่จะสนทนาได้อย่างลึกซึ้งกว่าผู้อื่น

2.2 เลือกบุคคลภายนอก หากเห็นว่าเรื่องที่จะสนทนานั้นค่อนข้างยาก คณะครูในโรงเรียนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจและความชำนาญเพียงพอ

2.3 ผู้นำทางวิชาการควรหมุนเวียนกันไป ไม่ควรเป็นคนเดียวซ้ำกันตลอดไป

2.4 ประสานงานกับผู้นำสนทนาทางวิชาการทั้งในหรือนอกโรงเรียน โดยแจ้งวัตถุประสงค์ให้เขาใจตรงกัน

ขั้นที่ 3 ปฏิบัติการ มีขั้นตอนดังนี้

3.1 กำหนดการสนทนาทางวิชาการ ในช่วงหลังรับประทานอาหารกลางวัน หรือช่วงว่างตอนใดตอนหนึ่งที่เห็นว่าเหมาะสม โดยอาจกำหนดเป็นรายสัปดาห์หรือรายเดือน ตามความต้องการ และทำปฏิทินไว้ให้ชัดเจน

3.2 กำหนดเวลาสนทนาครั้งละ 30 – 45 นาที

5. การประชุม

การประชุม หมายถึง การพบปะของกลุ่มคนเพื่อการอย่างใดอย่างหนึ่ง ในแง่ของการนิเทศ การศึกษา การประชุมจัดขึ้นโดยหน่วยงานที่มีรูปแบบตามขนาดของกลุ่มคน เพื่อแสดงการตัดสินใจ และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ การประชุมที่ใช้ในการนิเทศมีหลายลักษณะ เช่น การประชุมนิเทศ การประชุมเฉพาะกิจ การประชุมระดมสมอง การประชุมชี้แจง การประชุมสัมมนา การอบรม การประชุมกลุ่มย่อยในงาน การประชุมปฏิบัติการ

5.1 การประชุมนิเทศ การประชุมนิเทศ หมายถึง การให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้รับการนิเทศ เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น โดยผู้นิเทศเป็นผู้ศึกษาหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาแล้วนำมาแนะนำแก่ผู้รับการนิเทศ หรือผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศหาข้อสรุปที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้น ๆ

5.1.1 ขั้นตอนการประชุมนิเทศ มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเริ่มต้น

1.1 ผู้นิเทศรับทราบปัญหาจากผู้รับการนิเทศแล้วสนทนาสอบถามเรื่องราวที่เป็นปัญหานั้น ๆ

1.2 ผู้นิเทศศึกษาปัญหาและหาแนวทางแก้ไขจากเอกสารตำราหรือจากประสบการณ์ หรือผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศศึกษาปัญหาร่วมกัน

ขั้นที่ 2 ขั้นอภิปรายและแสดงความคิดเห็น มีขั้นตอนดังนี้

2.1 ผู้นิเทศนำอภิปรายถึงปัญหาของผู้รับการนิเทศ

2.2 ผู้รับการนิเทศร่วมอภิปรายและแสดงความคิดเห็น

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันสรุปเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหา และผู้นิเทศตัดสินใจแก้ไขปัญหแก่ผู้รับการนิเทศ หรืออาจร่วมกันตัดสินใจทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อนำไปดำเนินการต่อไป

5.2 การประชุมระดมสมอง การระดมสมองมาจากคำในภาษาอังกฤษ คือ brain storming หมายถึง การมุ่งใช้พลังความสามารถทางการคิดของสมองของมวลสมาชิกในกลุ่มเพื่อคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป คนที่ไม่ชอบคิดหรือคนที่ชอบคิดเฉื่อย ๆ ไม่ชอบแสดงให้คนอื่นรูวาทนเองคิดอาจไม่เหมาะที่จะรวมกลุ่มเพื่อระดมสมอง การระดมสมองถือเป็นเทคนิคที่ใช้กับกลุ่ม ไม่ใช่ใช้กับคนเพียงคนเดียว การระดมสมอง หมายถึง การแสวงหาความคิดต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้ได้มากที่สุดภายในเวลาที่กำหนด ดังนั้นการให้คิดโดยไม่กำหนดเวลาที่จำกัดแน่นอนก็ไม่เรียกว่าการระดมสมอง การระดมสมองจะมีประสิทธิภาพมากที่สุดเมื่อใช้กับกลุ่มที่ไม่รู้จักกัน ไม่เกรงใจกัน หรือสนิทสนมกันมากเกินไป และจำนวนสมาชิกที่รวมระดมสมองถ้าจะให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดควรอยู่ระหว่าง 4 ถึง 9 คน

5.3 การประชุมสัมมนา การจัดประชุมสัมมนาเป็นกระบวนการของการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มโดยมีขั้นตอนการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง สามารถตรวจสอบและประเมินผลได้ทุกขั้นตอน ซึ่งการดำเนินการการจัดประชุมสัมมนาจะแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ การเตรียมการก่อนการประชุมสัมมนา การดำเนินการระหว่างการประชุมสัมมนา และการดำเนินการหลังการประชุมสัมมนา

6. การศึกษาดูงาน การศึกษาดูงาน หมายถึง การพาบุคลากรของโรงเรียนไปศึกษาค้นคว้าและเพิ่มพูนในสถานที่ต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาได้พัฒนาตนเองและพัฒนางานใหม่คุณภาพ ดังนั้นก่อนการศึกษาดูงานควรมีประเด็นคำถามเกี่ยวกับการศึกษาดูงานไว้ 3 ข้อ ดังนี้ 1) การศึกษาดูงานจะมีส่วนในการแก้ปัญหาการทำงานให้กับตนเองอย่างไร 2) การศึกษาดูงานจะก่อให้เกิดความคิดใหม่ ๆ ที่นำใช้กับการทำงานได้อย่างไร และ 3) การศึกษาดูงานมีประโยชน์ต่อทีมงานและหน่วยงานอย่างไร

ขั้นตอนการนิเทศแบบศึกษาดูงาน

- 1) เลือกสถานที่ศึกษาดูงานที่ตรงกับปัญหาและความต้องการ
- 2) กำหนดวัตถุประสงค์ของศึกษาดูงาน
- 3) วางแผน ประสานงาน กับสถานที่ที่จะไปศึกษาดูงาน
- 4) แจงให้หน่วยงานที่ไปศึกษาดูงานบรรยายสรุปให้ฟัง
- 5) ควรใช้เวลาในการศึกษาดูงานไม่นานพอสมควร
- 6) หลังจากศึกษาดูงานแล้วควรกลับไปสรุปแนวความคิด และวางแผนปรับปรุง

งานต่อไป

7. การดูนิทรรศการ นิทรรศการ หมายถึง การจัดแสดงข้อมูลเนื้อหาผลงานต่าง ๆ ด้วยวัสดุสิ่งของ อุปกรณ์และกิจกรรมที่หลากหลายแต่มีความสัมพันธ์กันในแต่ละเรื่องโดยมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน มีการวางแผนและออกแบบที่เร้าความสนใจให้ผู้ชมมีส่วนร่วมในการดู การฟัง การสังเกต การจับต้องและการทดลองด้วยสื่อที่หลากหลาย เช่น รูปภาพ ของจริง หุ่นจำลอง ป้ายนิเทศ และกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การประกวด การแข่งขัน การบรรยาย การสาธิต การอภิปราย และการปัญหา เป็นต้น

8. การสาธิตการสอน การสาธิตการสอนเป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้ดูเห็นการดำเนินการคล้ายสถานการณ์จริง โดยการนำคณะครูไปชมสาธิตการสอนในหรือนอกโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ชมสาธิตการสอนนำประโยชน์ที่ได้จากการไปชมการสาธิตการสอนมาปรับปรุงการเรียนการสอนและพัฒนาตนเอง และเป็นการเสริมแรงให้กับผู้สาธิตการสอน ถ้าหากผู้สาธิตการสอนเป็นครูในโรงเรียนเดียวกันผู้สาธิตการสอนจะต้องปรับปรุงการเรียนการสอนของตนเองให้มากขึ้น เพื่อมาเป็นผู้สาธิตการสอน

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า กิจกรรมการนิเทศมีหลากหลายวิธีให้เลือกใช้ตามความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนาของบุคลากรในสถานศึกษา เช่น การเยี่ยมนิเทศชั้นเรียน การสังเกตการสอนในชั้นเรียน การให้คำปรึกษาแนะนำ การสนทนาทางวิชาการ การประชุม การศึกษาดูงาน การดูนิทรรศการ และการสาธิตการสอน เป็นต้น

เครื่องมือการนิเทศ

ในการดำเนินการนิเทศการสอน ผู้นิเทศเมื่อปฏิบัติการนิเทศตามขั้นตอนการนิเทศการสอนในแต่ละขั้น จำเป็นต้องใช้เครื่องมือประกอบการนิเทศ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาเครื่องมือการนิเทศเพื่อนำมาใช้พัฒนาเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ดังนี้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 (2556) กล่าวว่า เครื่องมือดำเนินการนิเทศการสอนด้วยวิธีสังเกตการสอน ประกอบด้วย แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินเครื่องมือวัดและประเมินผล และแบบสังเกตการสอน รายละเอียดดังนี้

แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งกำหนดระดับคุณภาพในแต่ละประเด็นว่ามีความชัดเจน/สอดคล้อง/ครอบคลุม/เหมาะสม ระดับ 5 หมายถึง มากที่สุด ระดับ 4 หมายถึง มาก ระดับ 3 หมายถึง ปานกลาง ระดับ 2 หมายถึง น้อย และระดับ 1 หมายถึง น้อยที่สุด มีประเด็นพิจารณา ได้แก่ องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ สาระสำคัญ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้/กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการจัดการเรียนรู้หรือแหล่งการเรียนรู้

แบบประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งกำหนดระดับคุณภาพในแต่ละประเด็นว่ามีความชัดเจน/สอดคล้อง/ครอบคลุม/เหมาะสม ระดับ 5 หมายถึง มากที่สุด ระดับ 4 หมายถึง มาก ระดับ 3 หมายถึง ปานกลาง ระดับ 2 หมายถึง น้อย และระดับ 1 หมายถึง น้อยที่สุด มีประเด็นพิจารณา ได้แก่ การเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เนื้อหาใหม่ การจัดกิจกรรมฝึกปฏิบัติในกลุ่มย่อยเพื่อการเรียนรู้ และการประเมินและสรุปผลการเรียนรู้

แบบประเมินเครื่องมือวัดและประเมินผล เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งกำหนดระดับคุณภาพในแต่ละประเด็นว่ามีความชัดเจน/สอดคล้อง/ครอบคลุม/เหมาะสม ระดับ 5 หมายถึง มากที่สุด ระดับ 4 หมายถึง มาก ระดับ 3 หมายถึง ปานกลาง ระดับ 2 หมายถึง น้อย และระดับ 1 หมายถึง น้อยที่สุด มีประเด็นพิจารณา ได้แก่ ความครอบคลุมมาตรฐานและตัวชี้วัด ความชัดเจน ความครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ และความหลากหลายของเครื่องมือที่ใช้

แบบสังเกตการสอน มี 2 ลักษณะ ได้แก่ แบบสังเกตการสอนเชิงปริมาณและแบบสังเกตการสอนเชิงคุณภาพ แบบสังเกตการสอนเชิงปริมาณวัดเป็นจำนวนครั้งหรือความถี่ของเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่ปรากฏ เช่น พฤติกรรมการใช้คำพูดของครู พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ HUNTER พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แบบตรวจสอบรายการว่ามีหรือไม่มีพฤติกรรมนั้น ๆ ปรากฏ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แบบมาตราส่วนประมาณค่า แบบสังเกตการสอนเชิงคุณภาพเป็นแบบบันทึกเหตุการณ์และพฤติกรรมต่าง ๆ ตลอดจนสภาพทางกายภาพในชั้นเรียน โดยทำการบันทึกแบบพรรณนาความในลักษณะข้อความสั้น ๆ หรือเป็นความเรียงโดยย่อตั้งแต่ต้นจนจบการนิเทศภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยมีประเด็นคำถาม เช่น ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียนสำคัญเป็นอย่างไร กิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างไร ในการจัดการเรียนรู้ มีการใช้คำถามประเภทใช้ความคิดที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ตอบอย่างทั่วถึงอย่างไร การจัดการเรียนรู้ในชั้นนำ ชั้นสอน และชั้นสรุปเป็นอย่างไร เป็นต้น

เครื่องมือประเมินประสิทธิภาพของการนิเทศการสอน เป็นแบบประเมินประสิทธิภาพ การจัดการเรียนรู้ของครู มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า กำหนดประเด็นการประเมินเป็น รายด้าน ได้แก่ ด้านแผนการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน และ สรุปรประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ตามคะแนนเฉลี่ยร้อยละ โดยแบ่งออกเป็นระดับ ดีเยี่ยม ดีมาก ดี พอใช้ และปรับปรุง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ได้กล่าวถึงตัวอย่างเครื่องมือนิเทศ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ แบบตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้และแบบบันทึกการสังเกตการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

แบบตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมสอดคล้อง ของแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งมีรายการประเมินและเกณฑ์ที่ใช้ใน การประเมินดังนี้

ตารางที่ 2.1 แบบตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้

ที่	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
		3	2	1
1	แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วนตามแบบที่กำหนด			
2	การเขียนสาระสำคัญในแผนการจัดการเรียนรู้			
3	จุดประสงค์การเรียนรู้ระบุพฤติกรรมชัดเจน สามารถวัดได้			
4	สาระการเรียนรู้ครบถ้วน สัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้			
5	กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในทุกขั้นตอน หรือใช้เทคนิคการสอนที่ระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้			
6	การวัดผลประเมินผลใช้วิธีการวัดประเมินที่หลากหลาย ชัดเจน			
7	เครื่องมือที่ใช้วัดผลประเมินผลเหมาะสม มีระบุไว้อย่างชัดเจน			
8	มีการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลไว้อย่างชัดเจน			
9	ระบุการใช้สื่อ/แหล่งเรียนรู้สัมพันธ์สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้			
10	มีหลักฐานการเรียนรู้ สื่อประกอบ เช่น ใบกิจกรรม ใบความรู้ เครื่องมือวัด ฯ ที่ปรากฏในแผนการจัดการเรียนรู้ครบถ้วน			

ตารางที่ 2.2 คำอธิบายระดับคุณภาพของความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้

ที่	รายการประเมิน	คำอธิบายระดับคุณภาพ		
		3	2	1
1	แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วนตามแบบที่กำหนด	องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้มีครบถ้วน ตามแบบที่กำหนด	องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ไม่ครบถ้วน ตามแบบที่กำหนด	องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ไม่ถูกต้องตามแบบที่กำหนด
2	การเขียนสาระสำคัญในแผนการจัดการเรียนรู้	เขียนสาระสำคัญถูกต้อง ชัดเจน และครอบคลุม	เขียนสาระสำคัญถูกต้อง แต่ไม่ครอบคลุม	เขียนสาระสำคัญ ไม่ถูกต้องและไม่ชัดเจน
3	จุดประสงค์การเรียนรู้ระบุพฤติกรรมชัดเจน สามารถวัดได้	พฤติกรรมที่ระบุในจุดประสงค์การเรียนรู้มีความชัดเจนสามารถวัดได้	ไม่มีความชัดเจนของพฤติกรรมที่ระบุในจุดประสงค์การเรียนรู้และไม่สามารถวัดได้	ไม่ได้ระบุพฤติกรรมในจุดประสงค์การเรียนรู้
4	สาระการเรียนรู้ครบถ้วนสัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้	ระบุสาระการเรียนรู้ครบถ้วน และสัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้	ระบุสาระการเรียนรู้ไม่ครบถ้วน	ระบุสาระการเรียนรู้ไม่ครบถ้วน และไม่สัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้
5	กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในทุกขั้นตอน หรือใช้เทคนิคการสอนที่ระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม ครบถ้วนทุกขั้นตอนตามที่ระบุในแผนการจัดการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม แต่ไม่ครบทุกขั้นตอนตามที่ระบุในแผนการจัดการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้ไม่มีความเหมาะสม และไม่ครบทุกขั้นตอนตามที่ระบุในแผนการจัดการเรียนรู้
6	การวัดผลประเมินผลใช้วิธีการวัดประเมินที่หลากหลาย ชัดเจน	วิธีการวัดผลประเมินผลชัดเจนทุกพฤติกรรมที่ต้องการวัด	วิธีการวัดผลประเมินผลชัดเจนแต่ไม่ครบทุกพฤติกรรมที่ต้องการวัด	วิธีการวัดผลประเมินผลไม่ชัดเจนและไม่ครบทุกพฤติกรรมที่ต้องการวัด
7	เครื่องมือที่ใช้วัดผลประเมินผลเหมาะสม มีระบุไว้อย่างชัดเจน	เครื่องมือสำหรับการวัดผลประเมินผลมีความชัดเจน	ระบุเครื่องมือสำหรับการวัดผลประเมินผลแต่ไม่ชัดเจน ไม่สามารถวัดได้	ไม่ได้ระบุเครื่องมือสำหรับการวัดผลประเมินผล
8	มีการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลไว้อย่างชัดเจน	เกณฑ์การประเมินผลมีความชัดเจน	ระบุเกณฑ์การประเมินผลแต่ไม่ชัดเจน	ไม่ได้ระบุเกณฑ์การประเมินผล

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ที่	รายการประเมิน	คำอธิบายระดับคุณภาพ		
		3	2	1
9	ระบุการใช้สื่อ/แหล่งเรียนรู้สัมพันธ์สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	ระบุการใช้สื่อ/แหล่งเรียนรู้สัมพันธ์สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	ระบุการใช้สื่อ/แหล่งเรียนรู้ แต่ไม่สัมพันธ์สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	ไม่ได้ระบุการใช้สื่อ/แหล่งเรียนรู้
10	มีหลักฐานการเรียนรู้ สื่อ ประกอบ เช่น ใบกิจกรรม ใบความรู้ เครื่องมือวัด ฯ ที่ปรากฏในแผนการจัดการเรียนรู้ครบถ้วน	มีหลักฐาน อาทิ สื่อ ใบกิจกรรม ใบความรู้ เครื่องมือวัด ฯ ที่ปรากฏในแผนการจัดการเรียนรู้ครบถ้วน	มีหลักฐาน อาทิ สื่อ ใบกิจกรรม ใบความรู้ เครื่องมือวัด ฯ ที่ปรากฏในแผนการจัดการเรียนรู้แต่ไม่ครบถ้วน	ไม่มีหลักฐานเช่น สื่อ ใบกิจกรรม ใบความรู้ เครื่องมือวัด ฯ ที่ปรากฏในแผนการจัดการเรียนรู้

ตารางที่ 2.3 แบบประเมินความสอดคล้ององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

ที่	รายการประเมิน	สอดคล้อง (1)	ไม่แน่ใจ (0)	ไม่สอดคล้อง (-1)
1	การเขียนสาระสำคัญมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้			
2	จุดประสงค์การเรียนรู้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้			
3	หลักฐานการเรียนรู้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้/กิจกรรมการเรียนรู้			
4	วิธีการวัดผล ประเมินผลมีความสัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน			
5	เครื่องมือวัดผล ประเมินผล มีความสัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน			
6	กิจกรรมการเรียนรู้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ทักษะ/กระบวนการคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน			
7	สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้ มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้			

สำหรับแบบบันทึกการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 การสังเกตการสอน ส่วนที่ 2 ข้อค้นพบ/จุดเด่นในการจัดการเรียนรู้ และส่วนที่ 3 การสะท้อนผล การเรียนรู้ให้ผู้นิเทศสะท้อนผลการสังเกตการสอนให้กับครูผู้สอนตามประเด็นการสังเกต ข้อค้นพบ และแนวทางแก้ไขปัญหา มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2.4 แบบบันทึกการสังเกตการสอน

ประเด็นการสังเกต	การดำเนินการ
ด้านการเตรียมการสอน	
1. การออกแบบการเรียนรู้	
2. จัดทำหน่วยการเรียนรู้/แผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับมาตรฐาน/ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้/จุดประสงค์การเรียนรู้/ การวัดและประเมินผล	
3. กำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล	
4. จัดเตรียมสื่อ นวัตกรรม วัสดุ-อุปกรณ์	
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	
1. มีกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนที่น่าสนใจ/กระตุ้นผู้เรียน	
2. พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ หาความรู้/หาคำตอบด้วยตนเอง คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์งาน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ เชื่อมโยงกับชีวิตจริง แลนำไปประยุกต์ใช้ได้ มอบหมายงานให้เหมาะสมตามศักยภาพของผู้เรียน	
3. การมอบหมายงานให้นักเรียนสร้างผลงาน/ชิ้นงาน/ นวัตกรรม	
ด้านสื่อ นวัตกรรม และแหล่งการเรียนรู้	
1. การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้	
2. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้	
3. การใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้	
ด้านการวัดและประเมินผล	
1. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การวัดและ ประเมินผล	
2. มีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย ครอบคลุม ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้/จุดประสงค์การเรียนรู้	
3. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินรวมทั้ง ผู้ปกครอง หรือ ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมิน	
4. แจ้งผลการประเมินให้ผู้เรียนได้ทราบเพื่อการพัฒนา	
การสรุปผลการสอน	
1. การบันทึกผลการสอนหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้	
2. การบันทึกความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา	

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า เครื่องมือนิเทศการสอนเป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ผลของการดำเนินการจัดการศึกษา ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลได้ 2 ลักษณะ คือ ข้อมูลเชิงปริมาณและ ข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น แบบสอบถาม แบบสังเกต แบบตรวจสอบรายการ แบบบันทึก และแบบ ประเมินต่าง ๆ เป็นต้น เครื่องมือนิเทศการสอนควรเก็บข้อมูลให้ครอบคลุมทุกด้าน ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ซึ่งเครื่องมือ การนิเทศดังที่กล่าวมาข้างต้นโรงเรียนสามารถนำไปปรับประยุกต์ได้ตามความต้องการและสอดคล้อง กับบริบทของโรงเรียน

การเรียนรู้เชิงรุก

การเรียนรู้เชิงรุก (active learning) เป็นแนวคิดหรือมโนทัศน์สำคัญเกี่ยวกับลักษณะ การเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นลักษณะการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมิใช่เป็นเพียงผู้รับความรู้ ข้อมูลที่ผู้อื่นถ่ายทอด มาให้เท่านั้น แต่ผู้เรียนจะต้องเป็นฝ่ายรุก คือ มีความตื่นตัวที่จะต้องศึกษา จัดกระทำ และสร้าง ความเข้าใจในข้อมูล ความรู้นั้น ๆ ให้แก่ตนเอง เพื่อให้สิ่งที่เรียนรู้มีความหมายต่อตน อันจะส่งผล ให้สามารถนำความรู้นั้นไปใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งในกระบวนการสร้างความเข้าใจให้แก่ตนเองนี้ ผู้เรียน ต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้อย่างตื่นตัวทั้งทางร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ ซึ่งสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ได้เสนอหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัด การเรียนรู้เชิงรุกไว้ตามหัวข้อต่อไปนี้

แนวคิดของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การเรียนรู้เชิงรุกเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก สร้างแรงบันดาลใจ ให้คำปรึกษา ดูแล แนะนำ ทำหน้าที่เป็นโค้ชและพี่เลี้ยง แสวงหาเทคนิค วิธีการจัดการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย ผู้เรียนสร้าง องค์ความรู้ได้ มีความเข้าใจในตนเอง ใช้สติปัญญา คิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่บ่ง บอถึงการมีสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21 มีทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต และทักษะวิชาชีพ บรรลุ เป้าหมายการเรียนรู้ตามระดับช่วงวัย โดยการเรียนรู้เชิงรุกมีความสำคัญ ดังนี้

1. ส่งเสริมการมีอิสระทางด้านความคิดและการกระทำของผู้เรียน การมีวิจรรย์ญาณ และการคิดสร้างสรรค์ ผู้เรียนจะมีโอกาสมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริงและมีการใช้วิจรรย์ญาณในการคิด และตัดสินใจในการปฏิบัติกิจกรรมนั้น มุ่งสร้างให้ผู้เรียนเป็นผู้กำกับทิศทางการเรียนรู้ ค้นหาสไตล์ การเรียนรู้ของตนเองสู่การเป็นผู้รู้คิด รู้ตัดสินใจด้วยตนเอง เพราะฉะนั้นการเรียนรู้เชิงรุกจึงเป็น แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความคิดขั้นสูง ในการมีวิจรรย์ญาณ การวิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหา การประเมิน ตัดสินใจ และการสร้างสรรค์

2. สนับสนุนส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกันอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งความร่วมมือใน การปฏิบัติงานกลุ่มจะนำไปสู่ความสำเร็จในภาพรวม

3. ทำให้ผู้เรียนทุ่มเทในการเรียน จูงใจในการเรียน และทำให้ผู้เรียนแสดงออกถึงความรู้ความสามารถ เมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างกระตือรือร้นในสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยผ่านการใช้กิจกรรมที่ครูจัดเตรียมไว้ให้อย่างหลากหลาย ผู้เรียนเลือกเรียนรู้กิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจและความถนัดของตนเอง เกิดความรับผิดชอบและทุ่มเทเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จ

4. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาเชิงบวกทั้งตัวผู้เรียนและตัวครู เป็นการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน ผู้เรียนจะมีโอกาสได้เลือกใช้ความถนัด ความสนใจ ความสามารถที่เป็นความแตกต่างระหว่างบุคคล สอดรับกับแนวคิดพหุปัญญา เพื่อแสดงออกถึงตัวตนและศักยภาพของตัวเอง ส่วนครูผู้สอนต้องมีความตระหนักที่จะปรับเปลี่ยนบทบาท แสวงหาวิธีการ กิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อช่วยเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน สิ่งเหล่านี้จะทำให้ครูเกิดทักษะในการสอนและมีความเชี่ยวชาญในบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบ เป็นการพัฒนาตน พัฒนางาน และพัฒนาผู้เรียนไปพร้อมกัน

ลักษณะของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ลักษณะของการเรียนรู้เชิงรุก มีดังนี้

1. เป็นการพัฒนาศักยภาพการคิด การแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้
 2. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดระบบการเรียนรู้ และสร้างองค์ความรู้โดยมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในรูปแบบของความร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน
 3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด
 4. เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ สู่ทักษะการคิดวิเคราะห์และประเมินค่า
 5. ผู้เรียนได้เรียนรู้ความมีวินัยในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
 6. ความรู้เกิดจากประสบการณ์ และการสรุปของผู้เรียน
 7. ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง
- จากลักษณะการเรียนรู้เชิงรุกดังกล่าว จึงควรมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกัน ดังนี้
1. จัดการเรียนรู้ที่พัฒนาศักยภาพทางสมอง ได้แก่ การคิด การแก้ปัญหาและการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้
 2. จัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด
 3. จัดให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 4. จัดให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ทั้งในด้านการสร้างองค์ความรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน สร้างร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขัน
 5. จัดให้ผู้เรียนเรียนรู้เรื่องความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการทำงานและการแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบในภารกิจต่าง ๆ
 6. จัดกระบวนการเรียนที่สร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนอ่าน ฟัง คิดอย่างลุ่มลึก ผู้เรียนจะเป็นผู้จัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 7. จัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูง

8. จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูล ข่าวสาร หรือสารสนเทศและหลักการความคิดรวบยอด
9. ผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง
10. จัดกระบวนการสร้างความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ การสร้างองค์ความรู้และการสรุปบทวนของผู้เรียน

ลักษณะกิจกรรมที่เป็นการเรียนรู้เชิงรุก

กิจกรรมที่เป็นการเรียนรู้เชิงรุก มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. กระบวนการเรียนรู้ที่ลดบทบาทการสอนและการให้ความรู้โดยตรงของครู แต่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมสร้างองค์ความรู้ และจัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้นำความรู้ ความเข้าใจไปประยุกต์ใช้ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า คิดสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ พัฒนาทักษะกระบวนการคิดไปสู่ระดับที่สูงขึ้น
3. กิจกรรมเชื่อมโยงกับนักเรียน กับสภาพแวดล้อมใกล้ตัว ปัญหาของชุมชน สังคม หรือประเทศชาติ
4. กิจกรรมเป็นการนำความรู้ที่ได้ไปใช้แก้ปัญหาใหม่ หรือใช้ในสถานการณ์ใหม่
5. กิจกรรมเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดของตนเองอย่างมีเหตุมีผล มีโอกาสร่วมอภิปรายและนำเสนอผลงาน
6. กิจกรรมเน้นการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียน ด้วยกัน

รูปแบบวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในลักษณะการเรียนรู้เชิงรุก มีวิธีการจัดการเรียนรู้หลากหลายวิธี เช่น การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) ฯลฯ อย่างไรก็ตามรูปแบบวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เหล่านี้มีพื้นฐานมาจากแนวคิดเดียวกัน คือ ให้ผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทหลักในการเรียนรู้ของตนเอง โดยมีข้อสังเกตดังนี้

1. เนื่องจากการเรียนรู้เชิงรุกมีรากฐานมาจากแนวคิดทางการศึกษาที่เน้นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ โดยผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้จากข้อมูลที่ได้รับมาใหม่ด้วยการนำไปประกอบกับประสบการณ์เดิมในอดีต นอกจากนี้ยังมีมิติกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง 2 มิติ ได้แก่ กิจกรรมด้านการรู้คิด และกิจกรรมด้านพฤติกรรม ผู้นำไปใช้อาจเข้าใจคลาดเคลื่อนว่าการเรียนรู้แบบนี้ คือรูปแบบที่เน้นความตื่นตัวในกิจกรรมด้านพฤติกรรม โดยเข้าใจว่าความตื่นตัวในกิจกรรมด้านพฤติกรรมจะทำให้เกิดความตื่นตัวในกิจกรรมด้านารรู้คิดไปเอง จึงเป็นที่มาของการประยุกต์ใช้ที่ผิดว่าให้ผู้สอนลดบทบาทความเป็นผู้ให้ความรู้ลง เป็นเพียงผู้อำนวยการความสะดวกและบริหารจัดการหลักสูตร โดยปล่อยให้

ผู้เรียนได้เรียนรู้เองอย่างอิสระจากการทำกิจกรรมและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้เรียนด้วยกันเองตามยถากรรม โดยผู้เรียนไม่ได้เรียนรู้พัฒนาความคิดด้านการรู้คิด

2. ความตื่นตัวในกิจกรรมด้านพฤติกรรมอาจไม่ก่อให้เกิดความตื่นตัวในกิจกรรมด้านการรู้คิดเสมอไป การที่ผู้สอนให้ความสำคัญกับกิจกรรมด้านพฤติกรรมเพียงอย่างเดียว เช่น การฝึกปฏิบัติและการอภิปรายในกลุ่มของผู้เรียนเอง โดยไม่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมด้านการรู้คิด เช่น การลำดับความคิดและการจัดองค์ความรู้ จะทำให้ประสิทธิผลของการเรียนรู้ลดลง

3. กรณีการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบที่ทำให้ผู้เรียนทำกิจกรรมและค้นพบความรู้ด้วยตนเองนี้ไปใช้กับการพัฒนาการเรียนรู้ตามลำดับขั้นการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย จะเหมาะกับการพัฒนาในขั้นการทำความเข้าใจ การนำไปประยุกต์ใช้และการวิเคราะห์ขึ้นไปมากกว่าขั้นให้ข้อมูลความรู้ เพราะเป็นการเสียเวลามากและไม่บรรลุผลเท่าที่ควร โดยสรุปการจัดการเรียนรู้ที่เน้นบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน โดยการนำเอาวิธีการสอนเทคนิคการสอนที่หลากหลายมาใช้ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้สอน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้ทักษะและเชื่อมโยงองค์ความรู้นำไปปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาหรือประกอบอาชีพในอนาคต และถือเป็นการจัดการเรียนรู้ประเภทหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน

บทบาทของครูในการเรียนรู้เชิงรุก

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แนวทางการเรียนรู้เชิงรุก ครูผู้สอนต้องออกแบบกิจกรรมที่สะท้อนการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ และเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง โดยดำเนินการดังนี้

1. สร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วมและการเจรจาโต้ตอบ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน
2. ลดบทบาทการสอน และการให้ความรู้โดยตรง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการ จัดระบบการเรียนรู้ แสวงหาความรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
3. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เป็นพลวัต (มีการเคลื่อนไหว/การขับเคลื่อน) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม กระตุ้นให้ผู้เรียนค้นพบความสำเร็จในการเรียนรู้ สามารถนำความรู้ความ เข้าใจไปประยุกต์ใช้ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า และคิดสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ โดยเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมใกล้ตัว ปัญหาของชุมชน สังคม หรือประเทศชาติ
4. จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในกลุ่มผู้เรียน วางแผนเกี่ยวกับเวลาในการเรียนรู้อย่างชัดเจน รวมถึงเนื้อหาและกิจกรรม
5. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำทลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากวิธีการสอนที่หลากหลาย
6. เปิดใจกว้างยอมรับในความสามารถ การแสดงออกและการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน
7. ผู้สอนควรทราบว่าผู้เรียนมีความถนัดที่แตกต่างกัน และทราบความรู้พื้นฐานของผู้เรียน
8. ผู้สอนควรสร้างบรรยากาศในการเรียน ให้ผู้เรียนกล้าพูด กล้าตอบและมีความสุขในการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมมากที่สุด ครูผู้สอนต้องพยายามสร้างลักษณะการเรียนรู้เชิงรุก ให้เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ โดยจะต้องให้ผู้เรียนได้เข้าใจและรู้ว่าในขณะที่กำลังเรียนรู้นั้น ผู้เรียนจะต้องมีลักษณะดังนี้

1. รู้ว่าตัวเองจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับอะไรบ้าง รู้สิ่งที่จะเรียน
2. สิ่งที่จะเรียนรู้นั้นเกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียนไปแล้วอย่างไร
3. สิ่งที่จะเรียนรู้นั้น สอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับความเป็นไปของโลกปัจจุบันอย่างไร
4. ผู้เรียนต้องรู้ว่าทำอย่างไรจึงจะรู้ว่าข้อเท็จจริงหรือข้อความรู้ที่ได้รับรู้นั้นถูกต้องแน่นอน
5. ผู้เรียนจะต้องกลับไปตรวจสอบการบ้าน หรือสิ่งที่ค้นคว้าใหม่ ว่าได้คำตอบที่ถูกต้องหรือไม่ หรือตอบถูกต้องตรงกับคำถามข้อไหน
6. สามารถสอบถามความรู้เพิ่มเติมจากผู้อื่น หรือทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้ได้คำตอบ ก่อนที่จะสรุปคำตอบสุดท้าย โดยต้องฟังหรือหาคำตอบให้ได้มาอย่างสมบูรณ์ที่สุดก่อนที่จะสรุปนำเสนอ

บทบาทของครูในฐานะเป็นผู้กระตุ้นการเรียนรู้

บทบาทสำคัญของครูในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูจะต้องแสดงบทบาทต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกขึ้น โดยครูจะต้องเป็นผู้สังเกตการทำงานของนักเรียน ครูต้องสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ โดยใช้คำถามปลายเปิดกระตุ้นการเรียนรู้แทนการบอกกล่าว ครูต้องศึกษาและรู้จักข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อแสดงบทบาทที่เหมาะสมในการทำให้เกิดการเรียนรู้เชิงรุกกับนักเรียนเป็นรายคน ดังนี้

1. ใช้คำถามกระตุ้นการเรียนรู้ คำถามที่ใช้ในการกระตุ้นการเรียนรู้จำเป็นต้องเป็นคำถามที่มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้เรียนได้อธิบาย โดยขึ้นต้นว่า “ทำไม” หรือลงท้ายว่า “อย่างไรบ้าง” “อะไรบ้าง” “เพราะอะไร”
2. ทำหน้าที่เป็นผู้สังเกต ครูจะต้องคอยสังเกตว่าผู้เรียนแต่ละคนมีพฤติกรรมอย่างไรขณะปฏิบัติกิจกรรมเพื่อหาทางชี้แนะ กระตุ้น หรือยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม
3. สอนให้ผู้เรียนเรียนรู้การตั้งคำถาม เมื่อผู้เรียนสามารถตั้งคำถามได้จะทำให้ผู้เรียนรู้จักถามเพื่อค้นคว้าข้อมูล รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และร่วมแสดงความคิดเห็นของตนเองในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้
4. ให้คำแนะนำเมื่อผู้เรียนเกิดข้อสงสัย ครูจะต้องเป็นผู้คอยแนะนำ ชี้แจง ให้ข้อมูลต่าง ๆ หรือยกตัวอย่างเหตุการณ์ใกล้เคียงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของผู้เรียนเชื่อมโยงไปสู่ความรู้ด้านอื่น ๆ ในขณะที่ทำกิจกรรมเมื่อผู้เรียนเกิดข้อสงสัย หรือคำถามโดยไม่บอกคำตอบ
5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบด้วยตนเอง สังเกตและคอยกระตุ้นด้วยคำถาม ให้ผู้เรียนได้คิดกิจกรรมที่อยากเรียนรู้และหาคำตอบในสิ่งที่สงสัยด้วยตนเอง
6. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ผลงานอย่างอิสระ ตามความคิดและความสามารถของตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้จินตนาการและความสามารถของตนเองในการคิดสร้างสรรค์อย่างเต็มที่

กลยุทธ์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

สืบเนื่องจากแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่กล่าวข้างต้น ซึ่งสรุปได้ว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาท หรือมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง โดยความตื่นตัวนี้ควรเป็นไปทั้งทางร่างกาย ทางความคิดและสติปัญญา ทางอารมณ์และจิตใจ และทางสังคม การเรียนรู้ที่มีความตื่นตัว ทั้ง 4 ด้านดังกล่าว จะส่งผลให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ดี ซึ่งจะต่างจากการเรียนรู้เชิงรับ (passive learning) ซึ่งผู้เรียนเป็นผู้รับที่ไม่มีบทบาท หรือมีบทบาทน้อยในกระบวนการสร้างความเข้าใจในเรื่องที่เรียนรู้ ทำให้ความตื่นตัวที่จะเรียนรู้ให้เข้าใจมีน้อย จึงส่งผลให้การเรียนรู้ขาดประสิทธิภาพ ดังนั้นกลยุทธ์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกก็คือ การจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างตื่นตัว ทั้งทางกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ กล่าวคือ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติดังนี้

1. ได้เคลื่อนไหวทางร่างกายอย่างเหมาะสมตามวัยและความสนใจของตน เพื่อช่วยให้ประสาทการรับรู้ มีความตื่นตัวสามารถรับข้อมูล ความรู้ และประสบการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างดีและรวดเร็ว ดังนั้นในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และควรให้มีลักษณะหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้เปลี่ยนอิริยาบถ และสามารถคงความสนใจของผู้เรียนไว้ได้

2. ได้เคลื่อนไหวทางสมองหรือสติปัญญาซึ่งก็คือการคิดนั่นเอง ผู้เรียนจะตื่นตัวถ้าได้ใช้ความคิด การคิดเป็นเครื่องมือในการทำความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ การคิดในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ ประเด็นท้าทาย ประเด็นที่มีความหมายต่อตนเอง จะทำให้ผู้เรียนมีความผูกพันในการคิด และการกระทำ (engagement) ในเรื่องที่เรียน ส่งผลให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. ได้เคลื่อนไหวทางทางสังคม คือ ได้มีโอกาสนำเสนอความคิดของตนต่อผู้อื่น ได้รับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้อื่น ได้รับข้อมูลย้อนกลับ ได้ตรวจสอบความคิดของตน ได้ขยายความคิดของตนเอง ได้เรียนรู้จากผู้อื่น กระบวนการต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนมีความตื่นตัวในการเรียนรู้ สามารถรับรู้และเกิดการเรียนรู้ได้ดี

4. ได้เคลื่อนไหวทางทางอารมณ์ ความรู้สึกและจิตใจ ซึ่งหมายถึง กิจกรรมและประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียนนั้นควรกระทบต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียนในทางที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียน กิจกรรมใดกระทบต่อความรู้สึกของผู้เรียนกิจกรรมนั้นมักมีความหมายต่อผู้เรียนและจะส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้เรียนด้วย

ศาสตร์ทางการสอนได้ให้ทั้งทฤษฎี หลักการ และแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนได้หลากหลาย รวมทั้งยังได้มีการคิดค้นรูปแบบการเรียนการสอน (instructional models) วิธีสอน (teaching methods) และเทคนิคการสอน (teaching techniques) ไว้มากมาย นับเป็นคลังความรู้ที่สามารถนำมาใช้เป็นกลยุทธ์ในการสอนได้เป็นอย่างดี เพียงแต่ครูต้องศึกษา เลือกสรรให้เหมาะสม ตรงตามความต้องการเฉพาะในการสอนแต่ละครั้ง เพื่อให้เป็นแนวทางกว้าง ๆ สำหรับครูในการพิจารณาเลือกกลยุทธ์ที่ช่วยกระตุ้นและส่งเสริมองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านของการเรียนรู้เชิงรุก จึงได้ประมวลข้อมูลมานำเสนอในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.5 กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านสติปัญญา

การเรียนรู้เชิงรุก	กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก
<p>การเรียนรู้เชิงรุกด้านสติปัญญา หมายถึง การเรียนรู้ที่เริ่มต้นด้วยทางด้านสติปัญญาหรือการคิด</p>	<ul style="list-style-type: none"> • การใช้คำถามกระตุ้นการคิด (questioning) • การให้ผู้เรียนใช้กระบวนการสืบสอบ (inquiry) ในการหาคำตอบในเรื่องที่สงสัย/สนใจ • การวิเคราะห์ข้อมูลให้ได้คำตอบหรือข้อสรุปในเรื่องต่าง ๆ และนำเสนอต่อกลุ่ม • การสังเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอต่อกลุ่มหรือสาธารณชน โดยใช้สื่อและเทคโนโลยี • การให้ผู้เรียนทำโครงการ/โครงงานที่สนใจโดยครูเป็นที่ปรึกษา • การแก้โจทย์ปัญหาทั้งโจทย์ที่ครูเตรียมมา โจทย์ที่นักเรียนตั้งขึ้น โจทย์ที่มาจากชีวิตประจำวัน รวมทั้งโจทย์ที่มาจากสังคมและโลก • การให้ผู้เรียนเผชิญปัญหาและแก้ปัญหาด้วยตนเองในสถานการณ์ต่างๆ • การใช้เทคนิคการคิดแบบต่าง ๆ เช่น เทคนิคการคิดนอกกรอบของกอร์ดอน (Gordon) เทคนิคหมวก 6 ใบ ของเดอโบโน (De Bono) เทคนิคการระดมสมองแบบต่าง ๆ เทคนิคการใช้ผังกราฟิก เช่น ผังมโนทัศน์ (concept map) ผังความคิด (mind map) ผังวัฏจักร (cyclical map) ผังเวินน์ ไดอะแกรม (Venn diagram) ผังวีไดอะแกรม (Vee diagram) • การใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ เช่น วิธีสอนแบบอุปนัย (inductive method) วิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง (case method) วิธีสอนแบบทัศนศึกษา (fieldtrip method) วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง (simulation method) ฯลฯ • การใช้รูปแบบการเรียนการสอน เช่น <ul style="list-style-type: none"> - รูปแบบการเรียนการสอนมโนทัศน์ (Concept Attainment Model) พัฒนาโดยจอยส์และเวลล์ โดยใช้แนวคิดของบรูเนอร์ กูดนาวและออสติน - รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ (Synectics Model) พัฒนาโดยจอยส์และเวลล์ โดยใช้แนวคิดของกอร์ดอน

ตารางที่ 2.5 (ต่อ)

การเรียนรู้เชิงรุก	กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก
	<ul style="list-style-type: none"> - รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดอุปนัย (Inductive Thinking Model) พัฒนาโดยจอยส์และเวลล์ โดยใช้แนวคิดของทาบา - รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคต (Future Problem Solving Model) พัฒนาโดยทอร์เรนซ์ - รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิก (Graphic Organizer Model) พัฒนาโดยจอยส์และเวลล์โดยใช้แนวคิดของโจนส์และคณะ

ตารางที่ 2.6 กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านสังคม

การเรียนรู้เชิงรุก	กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก
การเรียนรู้เชิงรุกด้านสังคม หมายถึง การเรียนรู้อย่างตื่นตัวทางสังคม	<ul style="list-style-type: none"> • จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม ได้นำเสนอและแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นกัน ได้รับข้อมูลย้อนกลับและพัฒนาผลงานให้ดีขึ้น • จัดการอภิปรายกลุ่มย่อยในประเด็นที่เรียนรู้ เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วม และนำผลการอภิปรายไปใช้ประโยชน์ • ใช้เทคนิคการจัดกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperation Learning Techniques) เช่น เทคนิค Think-Pair-Share เทคนิค Jigsaw เทคนิค Fishbowl เทคนิค Circular Response เทคนิค Brainstorm • ใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ เช่น <ul style="list-style-type: none"> - วิธีสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อย - วิธีสอนแบบโต้วาที - วิธีสอนแบบสถานการณ์จำลอง - วิธีสอนแบบกรณีตัวอย่าง - วิธีสอนแบบเกม - วิธีสอนแบบบทบาทสมมติ • ให้ผู้เรียนผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันเป็นผู้นำกลุ่ม ได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ กระบวนการทำงานเป็นทีมและทักษะการทำงานร่วมกัน

ตารางที่ 2.6 (ต่อ)

การเรียนรู้เชิงรุก	กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก
	<ul style="list-style-type: none"> • ใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะทางสังคม เช่น <ul style="list-style-type: none"> - รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ พัฒนาโดย จอห์นสัน และจอห์นสัน - รูปแบบการเรียนรู้แบบสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม (Group Investigation Model) พัฒนาโดยจอยส์และเวลล์ โดยใช้แนวคิดของเฮเลน - รูปแบบการเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning Model) พัฒนาโดยไมเคิลเสน

ตารางที่ 2.7 กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านอารมณ์

การเรียนรู้เชิงรุก	กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก
การเรียนรู้เชิงรุกด้านอารมณ์ หมายถึง การเรียนรู้อย่างตื่นตัวทางอารมณ์ ความรู้สึกและจิตใจ	<ul style="list-style-type: none"> • เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกที่แท้จริงโดยการสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรและปลอดภัย • แสดงความไว้วางใจในตัวผู้เรียน และยอมรับในตัวผู้เรียน • รับฟังผู้เรียนอย่างลึกซึ้ง ฟังให้เข้าใจความคิด ความรู้สึก ความต้องการของผู้เรียนและยอมรับความรู้สึกของผู้เรียน • พัฒนาความตระหนักรู้ในอารมณ์ และความรู้สึกของตนเอง และผู้อื่น รวมทั้งผลกระทบที่มีต่อกัน • ไม่ตัดสินผู้เรียน ส่งเสริมผู้เรียนให้สะท้อนคิดเพื่อสร้างความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น • ส่งเสริมให้ผู้เรียนเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้กับประสบการณ์ของตนและสร้างความเข้าใจต่อยอดเพื่อการปฏิบัติตนที่ดีเหมาะสมกว่าเดิม • เลือกใช้วิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเปิดเผย สะท้อนหรือแสดง ความรู้สึกและความคิดเห็นของตน เช่น วิธีสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมุติ วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง วิธีสอนโดยใช้การแสดง วิธีสอนโดยใช้เกม • เลือกใช้รูปแบบการสอน หรือกระบวนการสอนที่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดอารมณ์ ความรู้สึกไปในทางที่พึงประสงค์ อันจะทำให้ได้เกิดความเข้าใจ ความคิดและพฤติกรรมที่ต้องการ เช่น <ul style="list-style-type: none"> - รูปแบบการเรียนการสอนด้านจิตพิสัย (Instructional Modelbased on Affective Domain) ของแครทโวลท์

ตารางที่ 2.7 (ต่อ)

การเรียนรู้เชิงรุก	กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก
	<ul style="list-style-type: none"> - กระบวนการกระจ่างค่านิยม (Value Clarification Model) ของราทส์ - กระบวนการกัลยาณมิตร โต สุมน อมรวิวัฒน์ - กระบวนการสอนค่านิยมและจริยธรรม ของโกวิท ประวาลพุกษ์ - กระบวนการแก้ปัญหาและพัฒนาตนเองโดยใช้ระบบคूसัญญาของทีศนา แคมมณี

ตารางที่ 2.8 กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านร่างกาย

การเรียนรู้เชิงรุก	กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก
การเรียนรู้เชิงรุกด้านร่างกาย หมายถึง การเรียนรู้อย่างตื่นตัวทางร่างกายให้ร่างกายมีการเคลื่อนไหวอย่างเหมาะสม	<ul style="list-style-type: none"> • จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีการเคลื่อนไหวทั้ง 4 ด้าน (กายสติปัญญา อารมณ์ สังคม) อย่างสมดุลตามความเหมาะสมกับวัยและความสนใจ เช่น สำหรับเด็กเล็กในคาบ 50 นาที ครูอาจจะเริ่มต้นด้วยการเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้โดยการร้องเพลง และเต้นประกอบเพลง 5 นาที ต่อไปเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ตามบทเรียน 15 นาที สลับด้วยการให้ออกไปเล่น 5 นาที กลับมาทำงานที่ได้รับมอบหมาย 15 นาที แล้วจึงปล่อยให้เล่นเกมกับเพื่อน ๆ อีก 10 นาที สำหรับผู้เรียนในวัยที่สูงขึ้น มีสมาธิที่มากขึ้นจะสามารถใช้เวลาในกิจกรรมการเรียนรู้ได้นานขึ้น หรือหากเรื่องที่เรียนเป็นเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ ก็จะมีสมาธิจดจ่อกับเรื่องที่เรียนได้นานขึ้นและมากขึ้น กิจกรรมที่ช่วยให้เกิดความพร้อมทางร่างกายที่จะรับรู้และเรียนรู้ได้อย่างดีมีตั้งแต่กิจกรรมที่ต้องใช้กล้ามเนื้อใหญ่ การออกแรง การออกกำลังตั้งแต่บ่อยไปมาก เช่น การร้องเพลงและเต้นตามจังหวะ การออกกำลังกายด้วยท่าที่ง่าย ๆ เบา ๆ ไปจนถึงการวิ่งเล่นในสนาม การกระโดด ไปจนถึงการทำงานที่ต้องออกแรงมาก เช่น การยกโต๊ะ เก้าอี้หรือของหนัก ๆ กิจกรรมที่มีการลงมือปฏิบัติ ส่วนใหญ่จะมีทั้งกิจกรรมที่ไม่ต้องใช้แรงมากและที่จำเป็นต้องออกแรงมาก ผสมผสานกันไป กิจกรรมที่มีลักษณะเช่นนี้นับว่ามีความเหมาะสมในแง่ที่ทำให้ร่างกายมีความตื่นตัวอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 2.8 (ต่อ)

การเรียนรู้เชิงรุก	กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก
	<ul style="list-style-type: none"> • นอกจากกิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่แล้ว ยังมีกิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อเล็กอีกจำนวนมาก ซึ่งมีความเหมาะสมกับผู้เรียนที่อยู่ในวัยที่สูงขึ้น ที่มีสมาธิมากขึ้น • การสลับกิจกรรมจากกิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดมากซึ่งอาจทำให้ผู้เรียนเกิดความเครียดมาสู่กิจกรรมอื่น ๆ ที่เป็นการผ่อนคลาย เช่น การให้ผู้เรียนช่วยกันวาดภาพ จัดโปสเตอร์ จัดห้องเพื่อเตรียมการแสดง ทำงานประดิษฐ์เพื่อใช้ในการเสนอผลงานหรือการแสดง เหล่านี้ก็จะช่วยให้ผู้เรียนมีความตื่นตัวต่อเนื้ออย่างเหมาะสม

สรุปได้ว่าการเรียนรู้เชิงรุก คือ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความตื่นตัวทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม ซึ่งความตื่นตัวทั้ง 4 ด้านนี้ เป็นองค์ประกอบหรือปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี การจัดการเรียนรู้เชิงรุก จึงหมายถึงการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิด สติปัญญาของตนในเรื่องที่เรียน (ทำให้ผู้เรียนมีความตื่นตัวทางสติปัญญา) ได้มีปฏิสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็นกับผู้อื่น (ทำให้ผู้เรียนมีความตื่นตัวทางสังคม) รวมทั้งได้เคลื่อนไหวร่างกาย ผ่านทางกิจกรรมการปฏิบัติ การลงมือทำ การออกกำลัง การใช้แรงตั้งแต่เบาๆ ไปถึงหนักตามความเหมาะสมในแต่ละกรณี และที่สำคัญคือกิจกรรมที่จัดควรมีลักษณะที่ส่งผลกระทบต่อความรู้สึก อารมณ์ของผู้เรียนในทางที่เอื้อต่อการเกิดการเรียนรู้ที่ต้องการ (ทำให้ผู้เรียนมีความตื่นตัวทางอารมณ์) อารมณ์ความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนจะส่งผลให้สิ่งที่เรียนมีความหมายต่อตัวผู้เรียน และส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน เป็นเรื่องที่ดีและเป็นไปได้ เพียงแต่สัดส่วนของการมีส่วนร่วมใน 4 ด้านอาจไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์การเรียนรู้ของบทเรียนและตัวผู้เรียนหลักโดยทั่วไปก็คือครูควรกำหนดหลักก่อน แล้วจึงคิดกิจกรรมด้านอื่น ๆ ที่จะสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ด้านหลักให้ดีขึ้น โดยพิจารณาองค์ประกอบด้านตัวผู้เรียน และเรื่องที่เรียนประกอบ เช่น ถ้าผู้เรียนมีความสนใจในเรื่องที่เรียน มีสมาธิในเรื่องที่เรียน กิจกรรมการเคลื่อนไหวกาย อารมณ์ความรู้สึกก็จะมีสัดส่วนน้อยลง หลักสำคัญสำหรับครูก็คือพยายามคิดและทำให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะคิดได้และทำได้ ประสบการณ์และการเรียนรู้ที่ได้รับจากการสอนจะเป็นบทเรียนให้ครูกัด และทำได้ดีมากขึ้นและดีขึ้นไปตามลำดับ

คุณภาพการจัดการเรียนรู้

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายของคำว่า คุณภาพ ไว้ว่า คุณภาพ หมายถึง ลักษณะดีเด่นของบุคคลหรือสิ่งของ

Hough & Duncan (1970 อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, 2557) อธิบายความหมายของการจัดการเรียนรู้ว่าหมายถึง กิจกรรมของบุคคลซึ่งมีหลักและเหตุผล เป็นกิจกรรมที่บุคคลได้ใช้ความรู้ของตนเองอย่างสร้างสรรค์ เพื่อสนับสนุนให้ผู้อื่นเกิดการเรียนรู้และความผาสุก ดังนั้นการจัดการเรียนรู้จึงเป็นกิจกรรมในแง่มุมต่าง ๆ 4 ด้าน คือ

1. ด้านหลักสูตร หมายถึง การศึกษาจุดมุ่งหมายของการศึกษาความเข้าใจในจุดประสงค์รายวิชาและการตั้งจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน ตลอดจนการเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมสอดคล้องกับท้องถิ่น

2. ด้านการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การเลือกวิธีสอนและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุถึงจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้

3. ด้านการวัดผล หมายถึง การเลือกวิธีการวัดผลที่เหมาะสมและสามารถวิเคราะห์ผลได้

4. ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการประเมินผลของการจัดการเรียนรู้ทั้งหมดได้

Hills (1982) ได้ให้คำจำกัดความของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ คือ กระบวนการให้การศึกษาแก่ผู้เรียน ซึ่งต้องอาศัยปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

สุมน อมรวิวัฒน์ (2533) อธิบายความหมายของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การจัดการเรียนรู้คือ สถานการณ์อย่างหนึ่งที่มีสิ่งต่อไปนี้เกิดขึ้น ได้แก่

1. ความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม และผู้สอนกับผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม

2. ความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์นั้นก่อให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่

3. ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ใหม่นั้นไปใช้ได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู หมายถึง คุณลักษณะของครูเกี่ยวกับกระบวนการให้การศึกษาแก่ผู้เรียน ซึ่งเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ ซึ่งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้กำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน รอบสี่ (พ.ศ.2559 – 2563) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกล่าวถึงคุณภาพครูไว้ในตัวบ่งชี้ที่ 5 ครู/อาจารย์เป็นคนดี มีความสามารถ กล่าวคือ ครู/อาจารย์ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณอย่างเคร่งครัด สม่ำเสมอ เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้เรียน สามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และส่งเสริมให้ผู้เรียนรายบุคคลพัฒนาตนเองอย่างเต็มตามศักยภาพ กอปรกับกระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 เพื่อใช้เป็นหลักเทียบเคียงสำหรับสถานศึกษาในการส่งเสริม สนับสนุน กำกับดูแล และติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ซึ่งได้กล่าวถึงคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้ดังนี้ 1) จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ 2) ใช้สื่อ

เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3) มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก 4) ตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน และ 5) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ สำหรับการวิจัยนี้จึงศึกษาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู โดยพิจารณา 5 ด้าน ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และความพึงพอใจของผู้เรียน

ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นกระทรวงศึกษาธิการ (2552) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าการจัดการเรียนรู้ควรจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนให้มีคุณภาพด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ ซึ่งผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าวคือครูผู้สอน คุณลักษณะของครูผู้สอนในด้านต่าง ๆ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การจัดการเรียนรู้เกิดความสำเร็จมีคุณภาพมาตรฐาน นักการศึกษาได้ให้ความหมายของประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

Good (1973 อ้างในทินพันธ์ บุญธรรม, 2556) กล่าวว่า ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การใช้แผนการสอนหรือวิธีการสอนซึ่งทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ต้องการ

เฉลิมพล โปธิศรี (2546) กล่าวว่า ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถของครูในการปฏิบัติการสอนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ตามความสามารถและความถนัดของผู้เรียนแต่ละคน

วิโรจน์ สารัตนะ (2547) กล่าวว่า ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการสอนและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียน เพื่อส่งเสริมนักเรียนให้มีพัฒนาการทุกด้านทั้งร่างกาย สมอง อารมณ์ และสังคมตลอดจนทำให้นักเรียนได้รับผลสำเร็จตามเป้าหมายของหลักสูตร

กอบศักดิ์ มูลนัย (2554) กล่าวว่า ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการสอนและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการสอน ซึ่งมีผลทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดมุ่งหมายของการสอนที่วางไว้

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดประสงค์ของการสอนที่กำหนดไว้

การจัดการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพเพื่อบรรลุความมุ่งหมายนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายองค์ประกอบ ซึ่งนักการศึกษาได้กล่าวไว้ดังนี้

Bloom (1976) ได้เสนอองค์ประกอบของการสอนที่มีประสิทธิภาพไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. การชี้แนะ หมายถึง การบอกจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน คือ อธิบายให้นักเรียนเห็นชัดเจนตั้งแต่ต้นว่า เมื่อนักเรียนเรียนแล้วจะมีความสามารถอย่างไรบ้าง การเรียนที่จะทำให้มี

ความสามารถดังกล่าวนี้จะต้องเรียนรู้อย่างไร ครูจะต้องบอกถึงกิจกรรม ขั้นตอน และวิธีการที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนแต่ละคนอย่างชัดเจน

2. การเสริมแรง เป็นการดำเนินการสอนของครูที่ต้องอาศัยหลักจิตวิทยา การเสริมแรงที่ดีนั้นควรประกอบด้วย การเสริมแรงทั้งทางบวกและทางลบ เช่น การชมเชย การตำหนิ การให้รางวัลและการลงโทษ ซึ่งถือเป็นพฤติกรรมของครูที่ควรดำเนินการในระหว่างการเรียนการสอน

3. การมีส่วนร่วม หมายถึง การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน เช่น การโต้ตอบระหว่างครูกับนักเรียน การส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน

4. การให้ข้อมูลป้อนกลับและการแก้ไขข้อบกพร่อง เป็นพฤติกรรมการสอนของครูที่เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยผลการเรียนและแก้ไขปรับปรุงในส่วนที่ผู้เรียนยังบกพร่องอยู่ การสอนที่ดีจะต้องมีการวัดและประเมินผล และให้ข้อมูลป้อนกลับแก่นักเรียน เช่น การทดสอบหลังเรียน การแจ้งผลการทดสอบหรือข้อบกพร่องให้นักเรียนทราบทันที และช่วยปรับปรุงแก้คุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนควบคู่ไปด้วย

Beach and Reinhartz (1987) ได้กำหนดโครงสร้างของประสิทธิภาพการสอนเพื่อประเมินการปฏิบัติงานของครู โดยจำแนกเป็น 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความชัดเจนในการจัดการเรียนการสอน เป็นการพิจารณาพฤติกรรมการสอนของครูในด้านการวางแผนการสอนว่ามีหรือไม่ ครูที่มีประสิทธิภาพการสอนควรมีหลักฐานเกี่ยวกับการจัดระบบการสอน การใช้ตัวอย่างและภาพแสดงมโนทัศน์ที่เป็นนามธรรมให้ง่ายต่อการเข้าใจ มีความรู้ในวิชาที่สอน และทบทวนกระบวนการสอนอยู่เสมอ

2. ความกระตือรือร้นระหว่างการเรียนการสอน ครูที่มีประสิทธิภาพการสอนควรมีพฤติกรรมสนุกสนานกับงานสอนของตนเอง สร้างบรรยากาศของความกระตือรือร้น การทำบรรยากาศการเรียนให้สนุก และมีเจตคติที่ดีต่อนักเรียน

3. การแสดงความใส่ใจในงาน ครูที่มีประสิทธิภาพควรมีพฤติกรรมที่แสดงความใส่ใจในงานสอน ซึ่งประกอบด้วยงานที่ต้องปฏิบัติก่อนสอน ปฏิบัติระหว่างสอนและปฏิบัติเมื่อสิ้นสุดการสอน

4. การใช้กลวิธีการสอน ครูที่มีประสิทธิภาพควรใช้เทคนิคการสอนที่แตกต่างกันไปตามเนื้อหาวิชา ระดับพัฒนาการของผู้เรียนและแบบการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล

5. มีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน ครูที่มีประสิทธิภาพควรมีบรรยากาศในทางบวกสำหรับการเรียน การคิดของนักเรียน มีสัมพันธ์ภาพระหว่างครูกับนักเรียน มีความยุติธรรมเปิดเผยและตรงไปตรงมา

6. การใช้คำถามที่น่าสนใจ เป็นพฤติกรรมของครูที่เกี่ยวข้องกับการตั้งคำถามของครู คำถามที่ดีควรเป็นคำถามที่น่าสนใจและกระตุ้นการเรียนรู้

Borich (2004) ได้เสนอกรอบความคิดเพื่อการศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในชั้นเรียนโดยประเมินจากพฤติกรรมหลัก 5 ด้าน ได้แก่

1. การสร้างความชัดเจนในบทเรียน ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ที่สำคัญคือ การแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ การนำนักเรียนเข้าสู่มโนทัศน์ใหม่ การตรวจสอบงานและความรู้เดิมของนักเรียน การให้คำแนะนำในการเรียนแก่นักเรียนอย่างชัดเจน การรู้ความสามารถของนักเรียน และการสอนนักเรียนตามความสามารถที่มีอยู่ การยกตัวอย่างแสดงภาพประกอบการสาธิต การทบทวนและสรุปบทเรียน

2. การสร้างกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ประกอบด้วยตัวบ่งชี้สำคัญ คือ การใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์สร้างความสนใจในการเรียน การแสดงความกระตือรือร้นและควมมีชีวิตชีวาในการสอน การใช้กิจกรรมการสอนที่หลากหลาย การให้รางวัลและส่งเสริมแรงต่าง ๆ การใช้คำถามและปัญหาที่หลากหลายและให้โอกาสนักเรียนแสดงความคิดเห็น

3. การแสดงความใส่ใจในงานสอน ประกอบด้วยตัวบ่งชี้สำคัญ คือ การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้หรือแผนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร การจัดการในด้านบริหารหรืองานธุรการอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่มีผลต่องานสอนที่ปฏิบัติอยู่ การไม่หยุดห้ามปรามพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนในขณะสอน การเลือกวิธีสอนได้เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ การกำหนดวงจรการทบทวน การแจ้งผลการเรียนและการทดสอบที่เป็นระบบแน่นอน

4. การทำให้กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้สำคัญคือ การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน การให้ข้อมูลป้อนกลับในโอกาสที่เหมาะสม การใช้กิจกรรมการเรียนเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม การให้คำชมเชยที่มีความหมาย การควบคุมติดตาม และตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียน

5. การส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้สำคัญ คือ การกำหนดเนื้อหาหน่วยการเรียนรู้หรือแผนการสอนให้สอดคล้องกับลำดับขั้นการเรียนรู้ การให้คำตอบที่ถูกต้องแก่นักเรียนที่ตอบถูกบางส่วน ตอบถูกแต่ไม่แน่ใจ และตอบไม่ถูกในทันทีทันใด การจัดแบ่งเนื้อหาการเรียนรู้เป็นส่วนย่อย ๆ ให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนเป็นรายบุคคล การเปลี่ยนแปลงเนื้อหาใหม่ให้น้อยลงและง่ายต่อการเข้าใจ

วิธีการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้

การศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ ผู้ที่ทำการศึกษจะต้องเลือกแหล่งผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้ และเลือกวิธีการประเมินที่เหมาะสม ซึ่งมีวิธีการต่าง ๆ หลากหลายวิธี เช่น การสัมภาษณ์ พูดคุย การใช้แบบสอบถาม การสังเกต การพิจารณาจากเอกสารต่าง ๆ การเขียนประเมิน และการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ซึ่งภิญโญ สุทธิพิทยศักดิ์ (2551) ได้กล่าวถึงวิธีการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ สรุปได้ดังนี้

1. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการได้มาซึ่งข้อมูลเพื่อการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ ด้วยการสนทนาพูดคุยกับบุคคลที่เป็นแหล่งข้อมูล ได้แก่ ตัวครูผู้สอน เพื่อนครู นักเรียน หรือผู้บังคับบัญชา เป็นต้น วิธีนี้จัดเป็นวิธีที่ง่ายและสะดวกที่สุด แต่ก็มีข้อจำกัดบางประการ กล่าวคือ ผู้ให้ข้อมูลมักไม่ให้ข้อคิดเห็นที่ตรงไปตรงมา นอกจากนี้การพูดคุยหรือสัมภาษณ์ยังไม่เหมาะสมที่จะทำเป็นรายบุคคล เพราะจะทำให้รู้สึกว่าเป็นการกล่าวหรือวิจารณ์รายบุคคลเกินไป

2. การใช้เครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์ เป็นวิธีการใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสารมาใชประกอบการเก็บข้อมูลเพื่อการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ วิดีโอเทป และเทปบันทึกเสียง เป็นต้น ในปัจจุบันการใช้เครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์จัดเป็นวิธีการที่ให้ข้อมูลได้ถูกต้องมากที่สุด แต่ก็มีปัญหาสำคัญในด้านระยะเวลาการเก็บข้อมูลความยุ่งยากในการเก็บรวบรวมข้อมูลและค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การใช้แบบสอบถาม เป็นวิธีการได้มาซึ่งข้อมูลเพื่อการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ที่นิยมใช้กันมากที่สุด ทั้งนี้เพราะแบบสอบถามมีลักษณะเป็นข้อความและใหญ่ที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลเป็นชุดอบ ดังนั้นจึงสร้างได้ง่ายใช้สะดวกและสามารถเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมาก ๆ ได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามการใช้แบบสอบถามมีข้อจำกัดที่การสร้างแบบสอบถามให้คุณภาพดีนั้นมักจะทำได้ยาก โดยเฉพาะความตรงเกี่ยวกับโครงสร้างที่ใช้ชี้ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูและความคลุมเครือของคำถามที่ใช้วัด สวนแบบสอบถามที่ใช้กันเป็นส่วนใหญ่มักเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า

4. การสังเกต เป็นวิธีการเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเพื่อการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้วิธีหนึ่ง โดยผู้ประเมินเป็นผู้ดูพฤติกรรมและกิจการมการเรียนการสอน ทั้งของครูและนักเรียนในชั้นเรียนโดยตรง วิธีนี้ถึงแม้ว่าจะเป็วิธีที่ได้ข้อมูลที่เที่ยงตรงและน่าเชื่อถือ แต่ก็มีข้อจำกัดที่ความชำนาญของผู้สังเกต ระยะเวลาการสังเกต และสัมพันธภาพหรือความเข้าใจอันดีระหว่างผู้สังเกตและผู้ถูกสังเกต

5. การพิจารณาบทวนจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นวิธีการนำเอาเอกสารหรือหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนของครูมาพิจารณาตีค่า วิธีนี้จัดเป็นวิธีที่น่าเชื่อถือได้อีกวิธีหนึ่ง เพราะพิจารณาจากเอกสารหลักฐานที่สามารถยืนยันได้ แต่สำหรับการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ไม่ควรยึดวิธีนี้เป็นหลักในการประเมิน ทั้งนี้เพราะในโครงสร้างของประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้มีตัวบ่งชี้บางตัวที่ไม่สามารถแสดงเป็นเอกสารหลักฐานได้ ดังนั้นการใช้วิธีนี้ประกอบกับวิธีอื่น ๆ จึงน่าจะเกิดผลดีที่สุด

สำหรับแหล่งข้อมูลเพื่อการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มีอยู่หลายแหล่งด้วยกัน Harris (1985) ได้เสนอว่าการสังเกตการสอนในชั้นเรียนก็เป็นแหล่งข้อมูลสำหรับการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง อย่างไรก็ตามแหล่งข้อมูลที่นิยมใช้กันมากที่สุดสำหรับการประเมินประสิทธิภาพจัดการเรียนรู้ สรุปได้ 5 ประการ คือ

1. ครูผู้สอนประเมินตนเอง ผู้สอนเองถือเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในการสอนและการปรับปรุงการสอน ดังนั้น ผู้สอนจึงเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญอันดับแรก และเป็นแหล่งข้อมูลที่นิยมใช้กันมานานสำหรับเหตุผลที่ต้องใช้ผู้สอนเป็นแหล่งข้อมูลในการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้มีด้วยกัน 3 ประการคือ 1) ครูจะเป็นผู้รู้ถึงพื้นฐานศักยภาพของความรู้ของตนเองในการปฏิบัติการสอนได้ชัดเจนกว่าผู้อื่น 2) มีความเกี่ยวข้องโดยตรง 3) ใช้เวลาในการดำเนินการน้อย อย่างไรก็ตามการให้ผู้สอนประเมินตนเองมักจะมีปัญหาอยู่เสมอในแง่การลำเอียงหรือเข้าข้างตนเอง แต่ถึงกระนั้นก็สามารถจัดปัญหานี้ได้โดยการทำความเข้าใจกับครูผู้สอนให้รับทราบถึงแนวคิดของการประเมินประสิทธิภาพการสอนและประโยชน์ที่ครูผู้สอนจะได้รับจากการประเมินประสิทธิภาพการสอน

2. การประเมินโดยนักเรียน นักเรียนจัดเป็นแหล่งข้อมูลที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายอีกแหล่งหนึ่งสำหรับการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากมีข้อได้เปรียบในแนวคิดที่ว่านักเรียนมีโอกาสมากที่สุดที่ได้เห็นการสอนและรับผลโดยตรงจากการสอนของครู ดังนั้น นักเรียนจึงน่าจะเป็นแหล่งข้อมูลที่ดีที่สุด

3. การสังเกตการสอนในชั้นเรียน เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมสังเกตการสอนของครูในชั้นเรียนโดยตรง ถึงแม้ว่าการสังเกตการสอน

ในชั้นเรียนจะเป็นแหล่งข้อมูลเพื่อการประเมินที่ค่อนข้างตรงแต่ก็มีข้อจำกัดบางประการได้ และมีติของการสอนบางอย่างไม่สามารถที่จะสังเกตได้ มีปัญหาการสับสนเปลือ่ง และปัญหาดานความตรงของการสังเกตของผู้สังเกตแต่ละคน

4. การประเมินจากผู้บังคับบัญชา โดยทั่วไปมักจะมุ่งเน้นไปที่การประเมินผลเพื่อพิจารณาความดีความชอบเป็นหลักสำคัญ การประเมินผลโดยอาศัยผู้บังคับบัญชาเป็นแหล่งได้มาซึ่งข้อมูลมักจะมีปัญหาในแง่ของผู้บังคับบัญชาไม่มีเวลาหรือไม่ให้ความสนใจในการสอนของครูอย่างเต็มที่ จึงประเมินผลหรือดูการสอนเป็นครั้งคราว หรือดูผ่าน ๆ ทำให้การประเมินการสอนไม่ครบถ้วนเท่าที่ควร ดังนั้น ผู้บังคับบัญชาที่เป็นแหล่งข้อมูลที่ดีจะต้องมีความสนใจและติดตามผลการสอนของครูอยู่ตลอดเวลา

5. การประเมินจากเพื่อนร่วมงาน โดยหลักการแล้วการได้ยินข้อมูลจากเพื่อนร่วมงาน เป็นสิ่งที่ดีและควรกระทำ เพราะเพื่อนร่วมงานเป็นผู้ที่เข้าใจงานการสอนอย่างดีที่สุด และรู้จักมุ่งหมายของการเรียนการสอน แต่โดยทั่วไปมักพบว่าการประเมินผลการสอนส่วนใหญ่จะไม่นิยมใช้เพื่อนร่วมงานเป็นแหล่งข้อมูล เนื่องจากปัญหาดานสัมพันธภาพระหว่างครูด้วยกัน อย่างไรก็ตามการประเมินโดยใช้เพื่อนร่วมงานมักจะใช้ได้ดีในกรณีการสอนเป็นคณะ

สำหรับการวิจัยนี้ประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโดยใช้แบบนิเทศการจัดการเรียนรู้ โดยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีรายการประเมิน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมความพร้อมของครู ด้านการเยี่ยมชั้นเรียนและกระบวนการเรียนรู้ และด้านผู้เรียน และสรุประดับคุณภาพเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ดีเยี่ยม ดีมาก ดี พอใช้ และปรับปรุง

บริบทของโรงเรียนหนองใหญ่ศิริรวิวาทวิทยา

ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน

โรงเรียนหนองใหญ่ศิริรวิวาทวิทยา ตั้งอยู่เลขที่ 460 หมู่ที่ 5 ตำบลหนองใหญ่ อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เปิดสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ข้อมูลครูและบุคลากร

โรงเรียนหนองใหญ่ศิริรวิวาทวิทยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 มีครูและบุคลากรทางการศึกษาจำนวน 36 คน ประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน ข้าราชการครู 27 คน พนักงานราชการ 2 คน ครูธุรการ 1 คน ครูอัตราจ้าง 3 คน ลูกจ้างประจำ 1 คน ลูกจ้างชั่วคราว 1 คน จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา อายุ และประสบการณ์ ดังนี้

ตารางที่ 2.9 ข้อมูลครูและบุคลากร โรงเรียนหนองใหญ่ศิริวรวาทีวิทยา ภาคเรียนที่ 2
ปีการศึกษา 2562

ประเภทบุคลากร	เพศ		ระดับการศึกษาสูงสุด			ประสบการณ์สอน เฉลี่ย
	ชาย	หญิง	ต่ำกว่า ป.ตรี	ป.ตรี	ป.โท	
ผู้อำนวยการ	-	1	-	-	1	22
ครูประจำการ	9	18	-	22	4	5
ครูอัตราจ้าง	2	1	-	3	-	4
พนักงานราชการ	-	2	-	1	-	6
ครูธุรการ	-	1	-	1	-	3
ลูกจ้างประจำ	1	-	1	-	-	-
ลูกจ้างชั่วคราว	-	1	1	-	-	-
รวม	12	24	1	28	5	

ข้อมูลนักเรียน

ข้อมูลนักเรียน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 มีนักเรียนทั้งหมด 15 ห้องเรียน จำนวน
นักเรียน 517 คน ดังตารางที่ 2.10

ตารางที่ 2.10 จำนวนนักเรียน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562

ระดับชั้น		มัธยมศึกษาตอนต้น			มัธยมศึกษาตอนปลาย			รวมทั้งหมด
		ม.1	ม.2	ม.3	ม.4	ม.5	ม.6	
จำนวนห้อง		3	3	3	2	2	2	15
เพศ	ชาย	64	48	45	43	26	22	248
	หญิง	60	49	47	38	45	30	269
รวม		124	97	92	81	71	52	517
		313			204			

ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสถานศึกษา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ปีการศึกษา 2561 สรุปได้ดังตารางที่ 2.11

ตารางที่ 2.11 สรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปีการศึกษา 2561

กลุ่มสาระการเรียนรู้	ค่าเฉลี่ย		
	ภาคเรียนที่ 1	ภาคเรียนที่ 2	ปีการศึกษา
ภาษาไทย	2.59	2.55	2.57
คณิตศาสตร์	2.45	2.41	2.43

ตารางที่ 2.11 (ต่อ)

กลุ่มสาระการเรียนรู้	ค่าเฉลี่ย		
	ภาคเรียนที่ 1	ภาคเรียนที่ 2	ปีการศึกษา
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	3.07	3.22	3.14
สุขศึกษาและพลศึกษา	3.62	3.52	3.57
ศิลปะ	3.40	3.29	3.34
การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี	3.23	3.23	3.23
ภาษาต่างประเทศ	2.76	2.59	2.68
เฉลี่ย	2.99	2.92	2.96

สรุปผลการประเมินตนเอง ปีการศึกษา 2561

จากผลการดำเนินงานของโรงเรียนหนองใหญ่ศิริรวิวาทวิทยา ปีการศึกษา 2561 สรุปผลการประเมินในภาพรวมของจุดเด่น จุดควรพัฒนาของแต่ละมาตรฐาน พร้อมทั้งแนวทางการพัฒนาในอนาคตและความต้องการช่วยเหลือ ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน

จุดเด่น โรงเรียนมีการบริหารและการจัดการอย่างเป็นระบบ ใช้เทคนิคการประชุมอย่างหลากหลาย เช่น การประชุมแบบมีส่วนร่วม การประชุมระดมสมอง การประชุมกลุ่ม เพื่อให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายที่ชัดเจน มีการปรับแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกับผลการจัดการศึกษา สภาพปัญหา ความต้องการพัฒนา และนโยบายการปฏิรูปการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา ครูผู้สอนได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สามารถนำความรู้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และ ประเมินผลการดำเนินงานและการจัดการเรียนการสอน มีการใช้สื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการสอนให้มีประสิทธิภาพ

จุดควรพัฒนา การพัฒนาระบบสื่อเทคโนโลยีและระบบข้อมูลสารสนเทศที่มีความทันสมัยและครอบคลุมทุกกลุ่มงาน โดยสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศของตนเองอย่างเป็นระบบ

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการศึกษา

จุดเด่น ผู้เรียนมีความสามารถด้านการอ่านและการเขียนเพื่อการสื่อสาร สามารถเทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูลหรือแสวงหาความรู้จากสื่อที่มีความหลากหลาย ผู้เรียนได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น มีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนใช้สื่อเทคโนโลยีที่มีความหลากหลาย จัดกิจกรรมโดยเน้นกระบวนการปฏิบัติและจัดการเรียนการสอนระบบตัว เพื่อเตรียมความพร้อมนักเรียนสำหรับการสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อีกทั้งยังมีผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในภาพรวมของโรงเรียนสูงขึ้นกว่าปีการศึกษาที่ผ่านมา นอกจากนั้น สถานศึกษาได้มีการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียน เน้นการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม ส่งเสริมสุขภาพร่างกายและ

จิตใจแก่ผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนมีวินัย ซื่อสัตย์รับผิดชอบ และมีจิตสาธารณะ เพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จุดควรพัฒนา ผู้เรียนส่วนใหญ่พลาดโอกาสจากการศึกษาต่อที่อื่นแล้วจึงมาศึกษาต่อที่นี่ ประกอบกับมีอัตราการย้ายเข้าและย้ายออกของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผลการเรียนของผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลาง ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นเพียงเล็กน้อย ครูผู้สอนต้องเน้นเรื่องการคิดวิเคราะห์ห้อย่างมีวิจารณญาณและการคิดคำนวณให้เพิ่มมากขึ้น

มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จุดเด่น ครูมีความตั้งใจ มุ่งมั่นในการพัฒนาการสอน โดยจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามความเหมาะสมกับผู้เรียน มีการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริงตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษา และมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ โดยใช้กระบวนการคิด การลงมือปฏิบัติจริง มีการให้วิธีการและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก โดยการจัดการเรียนการสอนที่มีการเสริมแรงทางบวกให้นักเรียนรักการเรียนรู้และเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุข นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการวัดและประเมินผลอย่างเป็นระบบและมีรูปแบบที่หลากหลาย อีกทั้งยังมีการตรวจสอบและประเมินผู้เรียน จัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหา เพื่อนำผลมาพัฒนาผู้เรียน แก้ปัญหาด้านการเรียนรู้และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนั้นครูผู้สอนยังใช้กระบวนการ PLC ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุด

จุดควรพัฒนา ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากขึ้น และควรควรให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียนทันทีที่ทำกิจกรรมเสร็จสิ้น เพื่อนักเรียนนำไปใช้พัฒนาตนเองต่อไป

แนวทางการพัฒนาในอนาคต

1) การพัฒนาระบบสื่อเทคโนโลยีและระบบข้อมูลสารสนเทศที่มีความทันสมัยและครอบคลุมทุกกลุ่มงาน โดยสนับสนุนให้ครูผู้สอนและผู้เรียนจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศของตนเองอย่างเป็นระบบ เช่น สร้างเว็บไซต์เป็นของตนเองเพื่อเก็บงานและเผยแพร่ผลงาน

2) ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นเรื่องการคิดวิเคราะห์ห้อย่างมีวิจารณญาณและการคิดคำนวณให้มากขึ้น อีกทั้งให้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

3) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากขึ้น หรือพาผู้เรียนไปเรียนรู้นอกสถานศึกษามากขึ้น

ความต้องการและการช่วยเหลือ

1) โรงเรียนหนองใหญ่ศิริราชวิทยาคมเป็นโรงเรียนขนาดเล็กจึงขาดงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมและทุนการศึกษาให้ผู้เรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนในระดับที่สูงขึ้น

2) ขาดยานพาหนะที่จะอำนวยความสะดวกในการเดินทางเพื่อพานักเรียนไปทำกิจกรรม เข้าร่วมแข่งขันเพื่อแสดงศักยภาพของตนเอง และพานักเรียนไปเรียนนอกสถานศึกษาในหลักสูตรต่างๆ ตามที่สถานศึกษากำหนด เช่น หลักสูตรการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ฉันทนา จตุปารีสุทธิ (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนตะกั่วป่า “เสนาานุกุล” โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อปรับปรุงกระบวนการนิเทศภายใน และประเมินความเหมาะสมของกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนตะกั่วป่า “เสนาานุกุล” อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา 2) สร้างคู่มือการนิเทศภายใน สำหรับโรงเรียนตะกั่วป่า “เสนาานุกุล” โดยผู้ปฏิบัติกระบวนการนิเทศภายใน และผู้รับผิดชอบกระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียนตะกั่วป่า “เสนาานุกุล” จำนวน 78 คน โรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย จำนวน 15 คน โรงเรียนสตรีระนอง จำนวน 12 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ก่อนการปรับปรุงกระบวนการ พบว่า โรงเรียนตะกั่วป่า “เสนาานุกุล” มีขั้นตอนการนิเทศภายใน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ก) ขั้นเตรียมการ ข) ขั้นตอนดำเนินการ ค) ขั้นสรุปผล และพบว่าในแต่ละขั้นตอนไม่มีดัชนีวัดคุณภาพที่สามารถสะท้อนถึงผลผลิต 2) การศึกษากระบวนการนิเทศภายในจากโรงเรียนต้นแบบสองแห่งที่มีผลการประเมินคุณภาพจากสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาผ่านในระดับ 3 ได้แก่ โรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต และโรงเรียนสตรีระนอง อำเภอเมือง จังหวัดระนอง พบว่า โรงเรียนทั้งสองแห่งมีขั้นตอนการนิเทศภายใน 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ก) ขั้นเตรียมการ ข) ขั้นตอนดำเนินการ ค) ขั้นสรุปผล และ ง) ขั้นปรับปรุงแก้ไข และในแต่ละขั้นตอนประกอบด้วยดัชนีวัดคุณภาพที่สามารถสะท้อนถึงผลผลิตได้ มีทั้งที่เป็นจำนวนและร้อยละ 3) กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนตะกั่วป่า “เสนาานุกุล” หลังการปรับปรุง มีขั้นตอนการนิเทศภายใน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ก) ขั้นเตรียมการ ข) ขั้นตอนดำเนินการ ค) ขั้นสรุปผล และ ง) ขั้นปรับปรุงแก้ไข และมีดัชนีวัดคุณภาพที่สามารถสะท้อนถึงผลผลิตได้ในทุกขั้นตอน 4) คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียนตะกั่วป่า “เสนาานุกุล” ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ ขอบเขต คำจำกัดความ หน้าที่ความรับผิดชอบ ขั้นตอนกระบวนการนิเทศภายใน เอกสารอ้างอิง และบันทึก

สมคิด นาคกุล (2550) ศึกษาวิจัยเรื่องการปรับปรุงการนิเทศภายในโรงเรียนต้นธงวิทยา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงการนิเทศภายในโรงเรียนต้นธงวิทยา ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอน จำนวน 13 คน ของโรงเรียนต้นธงวิทยา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามชนิดปลายเปิด แบบบันทึกการประชุม แบบบันทึกการสังเกต แบบบันทึกการฝึก แบบประเมินผลความรู้และความเข้าใจ แบบบันทึกพฤติกรรมของผู้รับการนิเทศ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และการหาค่าความถี่ ผลการวิจัยพบว่าปัญหาการนิเทศภายในที่สำคัญคือครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในทุกขั้นตอน แนวทางการแก้ปัญหาคือ การพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะการปฏิบัติการนิเทศภายในโดยการศึกษาเอกสารและรับฟังคำบรรยาย การฝึกปฏิบัติการจัดทำแผนการนิเทศภายใน การสร้างสื่อและเครื่องมือ การนิเทศภายในด้วยวิธีการประชุม การสังเกตการสอนและเยี่ยมชั้นเรียน การให้คำปรึกษา การศึกษานอก

สถานที่ การประเมินผลและรายงานผล ผลการดำเนินงานปรับปรุงการนิเทศภายในครูผู้สอนส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในการนิเทศภายในสูงขึ้นทั้ง 5 ขั้นตอนของกระบวนการนิเทศภายใน

รัตนา นครเทพ (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการนิเทศภายในโดย การประยุกต์ใช้แบบกัลยาณมิตรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 2 การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการนิเทศภายใน การร่างรูปแบบการนิเทศภายใน และการนำเสนอรูปแบบการนิเทศภายในโดย การประยุกต์ใช้แบบกัลยาณมิตรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นกรณีศึกษา 4 โรงเรียนคือโรงเรียนบ้านโคกจาน โรงเรียนบ้านโคกน้อย โรงเรียนบ้านโคกใหญ่ และโรงเรียนบ้านแอมเจริญ ซึ่งมีผู้บริหาร คณะครู จำนวน 27 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล แบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายใน แล้วนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ ข้อมูลด้วยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ ผลการวิจัย พบว่า 1) ผู้บริหารและครูผู้สอนเห็นว่าปัจจุบัน สถานศึกษาดำเนินการนิเทศภายในตามองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาโดย ชี้แจงเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญและความจำเป็น องค์กรและบทบาทขององค์กร การดำเนินการนิเทศตามขั้นตอนกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา จัดกิจกรรมการนิเทศ และมีการประเมินผลความสำเร็จ ของจัดการนิเทศภายในทุกสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์เนื้อหา พบว่า ทุกสถานศึกษามีการดำเนินการนิเทศภายในไม่ครบทุกขั้นตอน เนื่องจากผู้บริหารและครูขาดความรู้ ความเข้าใจในการนิเทศภายใน ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการศึกษา ตลอดจนบุคลากร และขาดความตระหนักในคุณค่าของการนิเทศภายใน แต่ทุกสถานศึกษายังคงมีความต้องการให้มีการพัฒนาคุณภาพครูด้วยการนิเทศภายใน 2) การร่างรูปแบบจากการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน และความต้องการในการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยประยุกต์ใช้แบบกัลยาณมิตรในสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ประกอบกับการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและเอกสารด้านการนิเทศการศึกษา ตลอดจนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ของผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์และครู นำมาสังเคราะห์เป็นรูปแบบการนิเทศภายในโดย การประยุกต์ใช้แบบกัลยาณมิตรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 2 ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้ 2.1) สภาพการนิเทศภายใน ความรู้ ความเข้าใจในการนิเทศภายใน การสร้างความตระหนัก สร้างความสัมพันธ์ การมีส่วนร่วม การยอมรับซึ่งกันและกัน 2.2) การจัดองค์กรในการนิเทศภายใน และบทบาทขององค์กร 2.3) กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประกอบด้วยขั้นตอนตามกระบวนการ การจัดกิจกรรม การนิเทศ และเทคนิคการนิเทศ 2.4) ประเมินผลความสำเร็จของการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน 3) การนำเสนอรูปแบบการนิเทศภายในแก่ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์มีความเห็นตรงกัน โดย ต้องการให้สถานศึกษาจัดการนิเทศภายในตามองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศภายในแบบ กัลยาณมิตรในการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ผู้บริหารและครูควรนำรูปแบบการนิเทศ ภายในสถานศึกษาไปใช้ดำเนินการในการนิเทศภายในทุกด้าน

วรารัตน์ เกษประสิทธิ์ (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสังเคราะห์กระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนในฝันจังหวัดพิษณุโลก วิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสังเคราะห์และนำเสนอกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนในฝันจังหวัดพิษณุโลก ดำเนินการวิจัยโดยใช้การสัมภาษณ์ผู้บริหาร จำนวน 12 คน และครูที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนิเทศภายใน จำนวน 24 คน ในโรงเรียนในฝัน แล้วนำผลการศึกษามาสังเคราะห์เป็นกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนในฝันจังหวัดพิษณุโลก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า 1. กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนในฝันจังหวัดพิษณุโลก โรงเรียนมีการปฏิบัติจริง เรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด คือ ประเมินผลการนิเทศ (evaluating-E) การลงมือปฏิบัติ (doing-D) การเสริมสร้างกำลังใจ (reinforcing-R) การวางแผนการนิเทศ (planning-P) และการให้ความรู้ความเข้าใจในการทำงาน (informing-I) ตามลำดับ 2. ผลการสังเคราะห์กระบวนการภายในโรงเรียนในฝันจังหวัดพิษณุโลก พบว่าโรงเรียนมีกระบวนการนิเทศภายใน 5 ชั้น เชิงระบบ PIDRE ได้แก่ ชั้นที่ 1 การวางแผนการนิเทศ (planning-P) ชั้นที่ 2 การให้ความรู้ความเข้าใจในการทำงาน (informing-I) ชั้นที่ 3 การลงมือปฏิบัติ (doing-D) ชั้นที่ 4 การเสริมสร้างกำลังใจ (reinforcing-R) ชั้นที่ 5 ประเมินผลการนิเทศ (Evaluating-E) แต่ละชั้นจะมีกระบวนการ ปัจจัยป้อนเข้า กระบวนการ และผลผลิต และทั้ง 5 ชั้น มีกระบวนการปรับปรุงพัฒนา คือ ข้อมูลป้อนกลับเป็นข้อมูลในการพัฒนาตามกระบวนการนิเทศภายในบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ และปรับปรุงพัฒนาเป็นวงจรตามลำดับอย่างต่อเนื่อง

นิตยา วงศ์สวัสดิ์ (2553) ศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนากระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนสุมนทาศึกษา อำเภอกงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนสุมนทาศึกษา อำเภอกงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ให้มีการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน 6 ขั้นตอน คือ การประเมินสภาพการทำงาน การจัดลำดับความสำคัญของงาน การออกแบบวิธีการ การจัดสรรทรัพยากร การประสานงาน และการอำนวยความสะดวก โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของเคมมิสและแม็กแท็กการท์ จำนวนสองครั้ง ซึ่งแต่ละครั้งประกอบไปด้วย ขั้นตอนวางแผน ขั้นปฏิบัติ ขั้นสังเกต และขั้นสะท้อนผล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบไปด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบแสดงความคิดเห็นตามกรอบกระบวนการนิเทศ 6 ขั้นตอน แบบสังเกตการสอน และแบบบันทึกการประชุม การตรวจสอบข้อมูลยึดหลักเทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า วิเคราะห์และนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าโดยการบรรยายแบบความเรียง ผลการศึกษาพบว่าก่อนดำเนินการพัฒนา โรงเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจ ความชัดเจนในการปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการนิเทศ ผู้นิเทศไม่มีความมั่นใจที่จะไปนิเทศผู้ร่วมงานด้วยกัน ผู้รับการนิเทศก็ขาดการยอมรับซึ่งกันและกัน จึงทำให้ไม่เกิดการนิเทศภายในโรงเรียนที่เป็นไปตามกรอบกระบวนการนิเทศได้ จึงส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนที่ขาดประสิทธิภาพ เมื่อได้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ จนได้มีคู่มือการนิเทศภายในโรงเรียนไว้เป็นแนวทางในการปฏิบัติการนิเทศภายใน และมีการดูแลกำกับติดตาม มีการดำเนินการตามกรอบกระบวนการนิเทศ 6 ขั้นตอน ก็ทำให้ปัญหาการนิเทศลดน้อยลง ครูผู้สอนภายในโรงเรียนทุกคนมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการนิเทศภายในมากขึ้น ครูผู้นิเทศก็สามารถถอนนิเทศโดยมีคู่มือ

การนิเทศของโรงเรียนเป็นแนวทาง ทำให้ครูผู้รับการนิเทศเกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน ทั้งครูผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีความมั่นใจมากขึ้น ทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอนมากขึ้น ซึ่งในการปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวทำให้บรรลุตามความมุ่งหมายของการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียนสมุณทาศึกษา ซึ่งส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและเด็กนักเรียนก็มีคุณภาพที่ดีขึ้น

มนัส จันทรักุญชร (2553) ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้กระบวนการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอนของโรงเรียนในเขตอำเภอแม่สะเรียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้กระบวนการนิเทศภายในเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการสอน และเพื่อพัฒนากระบวนการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพ ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 69 คน และครูผู้สอนจำนวน 360 คน สังกัดโรงเรียนในอำเภอแม่สะเรียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ปีการศึกษา 2551 รวมทั้งสิ้น 429 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลของการวิจัยสรุปได้ว่า โดยส่วนรวมครูและผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นว่า การใช้กระบวนการนิเทศภายในเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอน ได้มีการปฏิบัติในระดับมาก มีการดำเนินการเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการนิเทศภายใน การปฏิบัติการณ์ภายใน การประเมินผลและรายงานผลการนิเทศภายใน การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการนิเทศภายใน การวางแผนและกำหนดทางเลือกในการนิเทศภายใน สำหรับปัญหาที่พบ คือ ผู้บริหารโรงเรียนมีภารกิจมาก ครูขาดโอกาสแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาศักยภาพการนิเทศภายใน ผู้นิเทศแทนผู้บริหารขาดความมั่นใจในการนิเทศ บุคลากรครูผู้สอนไม่เพียงพอ ขาดความรู้ความสามารถในการวางแผนการจัดงบประมาณกับแผนดำเนินการไม่สอดคล้องกัน ขาดงบประมาณในการดำเนินการ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ในด้านการสร้างสื่อ ขาดการประสานงานด้านการนิเทศ และเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลยังไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะว่าผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการนิเทศภายในและสร้างความตระหนักในองค์กรเพื่อพัฒนากระบวนการนิเทศภายในให้เกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

ดาวรรณ เอมนิล (2555) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการใช้กระบวนการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการสอน โรงเรียนบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการใช้กระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียนบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง โดยใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ ดำเนินการสองวงจร แต่ละวงจรประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผล กลยุทธ์การพัฒนากระบวนการนิเทศภายในประกอบด้วย 4 กิจกรรม คือ 1) การประชุมปฏิบัติการ 2) การจัดทำคู่มือการนิเทศภายใน 3) การอบรมพัฒนาหลักสูตรชั้นเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 4) การนิเทศภายในและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์สอน กระบวนการนิเทศภายใน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการพัฒนา 2) การวางแผนและกำหนดทางเลือก

3) การสร้างสื่อ เครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศภายใน 4) การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน และ 5) การประเมินผลและการรายงานผลนิเทศภายใน กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูลร่วมการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 18 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม จำนวน 2 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน และวิทยากร จำนวน 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกส่วนบุคคล และแบบประเมินระบบการนิเทศภายใน การตรวจสอบข้อมูลยึดหลักการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า และนำเสนอผลการวิจัยโดยการพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า ในวงรอบที่ 1 ครูทุกคนมีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาระบบการนิเทศภายในทั้ง 5 ขั้นตอน โรงเรียนมีระบบและกระบวนการนิเทศภายในที่ปรับปรุงพัฒนาขึ้นมาใหม่ ครูมีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองมากยิ่งขึ้น แต่พบปัญหาในขั้นตอนที่ 4 การปฏิบัติการนิเทศภายใน ผู้นิเทศขาดทักษะและความชำนาญในการปฏิบัติการนิเทศภายในตามระบบใหม่ที่ออกแบบไว้ มีการปฏิบัติการนิเทศข้ามขั้นตอน ไม่ต่อเนื่อง และไม่ปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการ ทำให้ผู้นิเทศขาดความมั่นใจในการให้การนิเทศ จึงนำไปพัฒนาต่อในวงรอบที่ 2 ผลการดำเนินกิจกรรมในวงรอบที่ 2 ครูผู้นิเทศ มีความรู้ความเข้าใจ สามารถปฏิบัติการนิเทศอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในสถานศึกษาทั้งด้านระบบงานและบุคลากร โรงเรียนจึงจัดตั้งคณะทำงานนิเทศภายในที่กำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน ครูมีความรู้ ความเข้าใจในโครงสร้างการพัฒนาระบบการนิเทศภายในในแต่ละด้าน และนำระบบมาใช้ในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด มีเป้าหมายในการปฏิบัติงานชัดเจน มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการนิเทศภายใน มีความมั่นใจและพร้อมรับการนิเทศ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านการจัดการเรียนการสอน มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องมากยิ่งขึ้น ทำให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้นตามลำดับ

สุรียมาศ สุขกสิ และพัชรินทร์ รุจิรานุกูล (2560) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) การให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรงโดยการส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้รับการนิเทศสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ การจัดหาตำรา เอกสาร หนังสือต่าง ๆ ให้ศึกษาค้นคว้าการให้คำปรึกษาแนะนำการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การศึกษาดูงานทั้งในและนอก สถานที่ ผู้นิเทศให้ความรู้ ความช่วยเหลือและเป็นที่ปรึกษาได้ จัดลำดับความต่องานและความจำเป็นที่ต้องการพัฒนา ปรับปรุง นำประเด็นที่เป็นจุดเด่น จุดด้อยมาวิเคราะห์หาแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงร่วมกัน 2) การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม โดยการปฏิบัติงานที่เน้นการสร้างหรือพัฒนาทีมงาน การให้ความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ให้กับสมาชิก วิธีการทำงานโดยยึดวัตถุประสงค์ของกลุ่ม วิธีการทำงานโดยยึดบทบาทของสมาชิก ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหากระบวนการ ทำงานเป็นทีม และมีบทบาทในการเป็นทั้งผู้นำและผู้ตาม 3) การเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ โดยการส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้รับการนิเทศมีความรู้ความเข้าใจในวิชาที่สอน หลักการและเทคนิคการสอน ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้รับการนิเทศมีความรู้ความเข้าใจในผู้เรียน ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทำงานร่วมกับผู้ปกครองและชุมชน ให้ความช่วยเหลือในการจัดหาเอกสาร ตำราต่าง ๆ ส่งเสริมสนับสนุนมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู ส่งเสริมสนับสนุนมีความคิด

สร้างสรรค์ และส่งเสริมสนับสนุนมีคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณของวิชาชีพ 4) การพัฒนาหลักสูตร โดยการการจัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษามีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานในการพัฒนาหลักสูตร มีสื่อการเรียนการสอนที่เพียงพอและเหมาะสม มีการประชุมอบรมเชิงปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร มีเอกสาร ตำรา หนังสือให้ครูศึกษาค้นคว้า มีการประเมินผลหลักสูตรที่ผู้เรียนและผู้ปกครองเป็นผู้มีส่วนร่วม มีการกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานผลการใช้หลักสูตร และ 5) การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน โดยการส่งเสริมสนับสนุนให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัย สามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหา สามารถใช้การวิจัยในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมอื่น ๆ จัดหาวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้ จัดหาเอกสารเกี่ยวกับการวิจัย สนับสนุนส่งเสริมและจัดหางบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ในการทำวิจัย ให้คำแนะนำและมีส่วนร่วมในการวิจัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การศึกษาผลของกระบวนการนิเทศภายในที่มีต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนหนองใหญ่ศิริรวิธาวิทยา คณะผู้วิจัยนำเสนอวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนและนักเรียนโรงเรียนหนองใหญ่ศิริรวิธาวิทยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ประกอบด้วย ครูผู้สอน จำนวน 32 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 จำนวน 15 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 517 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คู่มือการจัดการนิเทศภายใน
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1. แบบนิเทศการจัดการเรียนรู้ เป็นแบบประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ ส่วนที่ 2 ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ และส่วนที่ 3 พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู
2. แบบรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เป็นแบบสรุปผลการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน ซึ่งกำหนดให้ครูผู้สอนรายงานเมื่อสิ้นภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562
3. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านครูผู้สอน ด้านเนื้อหาวิชา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

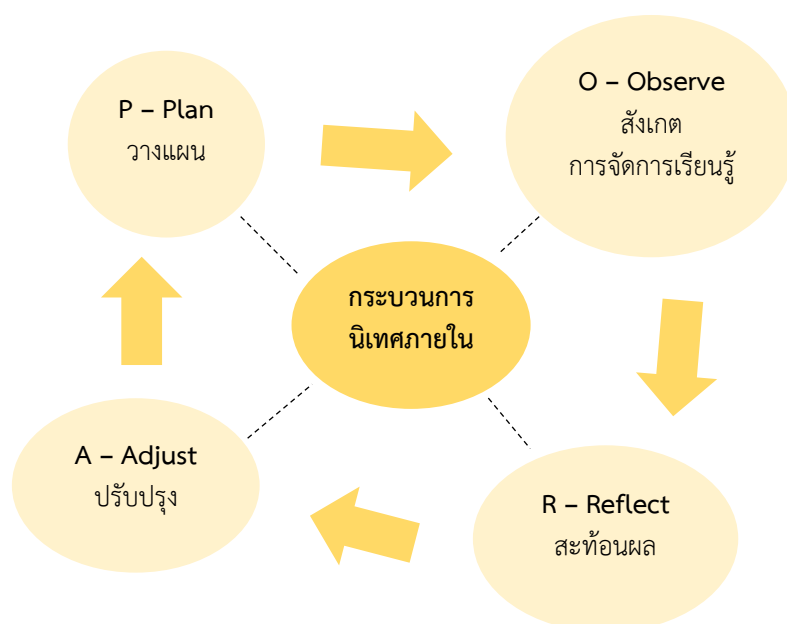
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีวิธีการดังนี้

1. คู่มือนิเทศภายใน มีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก และนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัด

1.2 กำหนดกรอบการนิเทศภายใน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และด้านการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

1.3 ร่างคู่มือการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน โดยกระบวนการนิเทศภายในซึ่งเป็นขั้นตอนในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน งานวิจัยนี้ใช้กระบวนการ PORA ซึ่งมี 4 ขั้นตอนดังแผนภาพ

ขั้นที่ 1 วางแผน (P – plan) เป็นขั้นเตรียมการนิเทศโดยศึกษาข้อมูลสารสนเทศ ประชุมคณะครูเพื่อแลกเปลี่ยนระดมความคิด วิเคราะห์สภาพปัญหา สร้างเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาผู้เรียน กำหนดจุดมุ่งหมายการนิเทศ จัดทำแผนการนิเทศ แบ่งหน้าที่ภาระงานในการนิเทศ ประสานงานบุคคลที่เกี่ยวข้อง กำหนดปฏิทินการนิเทศและสร้างเครื่องมือนิเทศ รวมถึงกำหนดให้มีการใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นช่องทางในการนิเทศภายในอย่างไม่เป็นทางการ และสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ขั้นที่ 2 สังเกตการจัดการเรียนรู้ (O – observe) ของครูผู้สอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยมีคณะกรรมการนิเทศ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และคณะกรรมการนิเทศภายในกลุ่มสาระ รวมทั้งมีการบันทึกวิดีโอการจัดการเรียนรู้ของครูผู้รับการนิเทศสำหรับใช้ในการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 3 สะท้อนผล (R – reflect) คณะกรรมการนิเทศร่วมกันสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้หลังการสอนเสร็จสิ้นในชั่วโมงนั้น ๆ บันทึกผลในแบบนิเทศการจัดการเรียนรู้ ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูผู้รับการนิเทศ และใช้กระบวนการ PLC ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนา และข้อเสนอแนะเพื่อให้ครูผู้สอนนำไปใช้ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป

ขั้นที่ 4 ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ (A – adjust) ครูเรียนรู้จากบันทึกวิถีโอการจัดการเรียนรู้ของตนเอง รวมทั้งผลการนิเทศและข้อมูลที่ได้จากการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้นำไปใช้วางแผนการสอน ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนของตนเอง ผู้บริหารมีบทบาทในการสนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองตลอดเวลา โดยการเข้าร่วมประชุม/อบรม ศึกษา ค้นคว้าเรียนรู้เพิ่มเติมจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ตลอดจนสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน

คู่มือการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ประกอบด้วยส่วนสำคัญ ได้แก่

- 1) บทนำ
- 2) ข้อมูลพื้นฐาน
- 3) กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน
- 4) เทคนิค/วิธีการนิเทศ
- 5) กิจกรรมการนิเทศ
- 6) บทบาทของผู้นิเทศ
- 7) แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
- 8) เครื่องมือนิเทศ
- 9) ปฏิทินการนิเทศ

1.4 นำร่างคู่มือการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อหาคุณภาพ โดยตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและความเหมาะสมของคู่มือ

1.5 ปรับแก้ไขคู่มือการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปใช้

2. แบบนิเทศการจัดการเรียนรู้ เป็นแบบประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ ส่วนที่ 2 ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ และส่วนที่ 3 พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู มีขั้นตอนในการสร้างและพัฒนา ดังนี้

2.1 ศึกษาคู่มือและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ แผนการจัดการเรียนรู้ พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก และประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำมา กำหนดกรอบแนวคิดและเกณฑ์ในการประเมิน

2.2 สร้างแบบนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามกรอบแนวคิดและเกณฑ์ในการประเมินที่กำหนดไว้ ดังนี้

ส่วนที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้ององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้กับจุดประสงค์การเรียนรู้ ความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้มีประเด็นพิจารณา 5 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ ได้แก่ ระดับ 3 หมายถึง ถูกต้องเหมาะสม ระดับ 2 หมายถึง พอใช้ ควรปรับแก้ไขบางส่วน และระดับ 1 หมายถึง ควรปรับปรุง มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับคะแนน 1 – 5 ต้องปรับปรุง

ระดับคะแนน 6 – 11 พอใช้

ระดับคะแนน 12 – 15 ดี

สำหรับความสอดคล้ององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้กับจุดประสงค์การเรียนรู้มีประเด็นพิจารณา 7 ข้อ เกณฑ์การให้คะแนนกำหนดเป็น 3 ระดับ ได้แก่

+1	หมายถึง สอดคล้อง
0	หมายถึง ไม่แน่ใจ
-1	หมายถึง ไม่สอดคล้อง

ส่วนที่ 2 ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูที่ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถตามศักยภาพของตน โดยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีรายการประเมิน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมความพร้อมของครู ด้านการเยี่ยมชั้นเรียนและกระบวนการเรียนรู้ และด้านผู้เรียน และสรุประดับคุณภาพเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ดีเยี่ยม ดีมาก ดี พอใช้ และปรับปรุง

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมจัดการเรียนรู้ของครู เป็นแบบตรวจสอบรายการ มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน เทคนิค วิธีสอน รูปแบบการสอน ที่ครูใช้ในการจัดการเรียนรู้ว่ามีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงปฏิบัติจริงตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างไร

2.3 นำแบบนิเทศการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยตรวจสอบความเหมาะสมและความชัดเจนของรายการและเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน ความตรงเชิงเนื้อหาและหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

เกณฑ์การให้คะแนนเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญกำหนดเป็น 3 ระดับ ได้แก่

+1	หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่เหมาะสม
0	หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่ไม่แน่ใจ
-1	หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่ไม่เหมาะสม

ซึ่งจากผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน พบว่า แบบนิเทศการจัดการเรียนรู้มีคะแนนรวมเฉลี่ย 0.96 ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้

2.4 นำแบบนิเทศที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยต่อไป

3. แบบรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เป็นแบบสรุปผลการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน ซึ่งกำหนดให้ครูผู้สอนรายงานเมื่อสิ้นภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 มีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562
2. ประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการนิเทศภายในโดยใช้กระบวนการ PORA แก่ครูในโรงเรียน
3. กำหนดให้ครูผู้สอนศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อนำไปพัฒนาและออกแบบหน่วยการเรียนรู้ในรายวิชาของตน จากนั้นเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ แล้วนำไปใช้กับนักเรียน
4. นิเทศการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนโดยใช้กระบวนการ PORA และใช้แบบนิเทศการจัดการเรียนรู้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. ให้ครูผู้สอนรายงานสรุปผลการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เมื่อสิ้นภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โดยใช้แบบรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน
6. หลังดำเนินการจัดการเรียนรู้ คณะผู้วิจัยสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบสอบถามที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น
7. นำผลการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนมีต่อการจัดการเรียนรู้มาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำข้อมูลจากแบบนิเทศการจัดการเรียนรู้ส่วนที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ และส่วนที่ 2 ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มาวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ส่วนที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้

1.1 หาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ของครูรายบุคคล คำนวณคะแนนรวมโดยนำระดับคุณภาพในแต่ละข้อคูณกับความถี่ จากนั้นนำคะแนนรวมที่ได้เปรียบเทียบกับเกณฑ์ดังนี้

12 – 15 คะแนน หมายถึง ความถูกต้องเหมาะสมอยู่ในระดับดี

6 – 11 คะแนน หมายถึง ความถูกต้องเหมาะสมอยู่ในระดับพอใช้

1 – 5 คะแนน หมายถึง ไม่เหมาะสม ต้องปรับปรุง

1.2 หาความสอดคล้ององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้กับจุดประสงค์การเรียนรู้ของครูรายบุคคล โดยหาค่าเฉลี่ยของคะแนนความสอดคล้อง และกำหนดให้ค่าความสอดคล้องต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป เป็นเกณฑ์ที่ยอมรับว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ได้

ส่วนที่ 2 ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้

1.3 หาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูรายบุคคล โดยนำระดับคุณภาพในแต่ละข้อคูณกับความถี่ และคำนวณคะแนนเฉลี่ยร้อยละ จากนั้นนำคะแนนเฉลี่ยร้อยละไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 90 ขึ้นไป	อยู่ในระดับ ดีเยี่ยม
คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ขึ้นไปแต่ไม่ถึงร้อยละ 90	อยู่ในระดับ ดีมาก
คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70 ขึ้นไปแต่ไม่ถึงร้อยละ 80	อยู่ในระดับ ดี
คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 60 ขึ้นไปแต่ไม่ถึงร้อยละ 70	อยู่ในระดับ พอใช้
คะแนนเฉลี่ยร้อยละ ต่ำกว่า 60	อยู่ในระดับ ปรับปรุง

สำหรับข้อมูลจากส่วนที่ 3 พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

2. นำข้อมูลจากแบบรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่ครูผู้สอนได้รายงานสรุปผลการจัดการเรียนรู้มาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาร้อยละของผู้เรียนที่ได้ผลการเรียนระดับดี (3) ขึ้นไป และนำค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาเปรียบเทียบกับค่าเป้าหมายของโรงเรียน

3. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของครูรายบุคคลมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นนำค่าเฉลี่ยมาแปลผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง	พึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง	พึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง	พึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง	พึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง	พึงพอใจน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - ค่าร้อยละ
 - ค่าเฉลี่ย (μ)
 - ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
- สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่
 - ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้สูตรดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้อง
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 ค่าความเชื่อมั่น ใช้วิธีการหาค่าความเชื่อมั่นของ Cronbach โดยใช้สูตรดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum_{i=1}^k S_i^2}{S^2} \right\}$$

เมื่อ α แทน ค่าความเชื่อมั่น
 S_i^2 แทน ความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ
 S^2 แทน ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ
 k แทน จำนวนข้อของแบบสอบถามทั้งฉบับ

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การศึกษาผลของกระบวนการนิเทศภายในที่มีต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนหนองใหญ่ศิริรวิธาวิทยา ซึ่งมีกระบวนการนิเทศภายใน 4 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 วางแผน (P-plan) ชั้นที่ 2 สังเกตการจัดการเรียนรู้ (O-observe) ชั้นที่ 3 สะท้อนผล (R-reflect) และชั้นที่ 4 ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ (A-adjust) คณะผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน

ตอนที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

ตอนที่ 3 ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

ตอนที่ 1 ผลการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน

ผลการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนเป็นข้อมูลที่ได้จากแบบนิเทศการจัดการเรียนรู้ซึ่งคณะผู้วิจัยใช้วัดคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนหนองใหญ่ศิริรวิธาวิทยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 32 คน โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ ส่วนที่ 2 ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ และส่วนที่ 3 พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู คณะผู้วิจัยนำเสนอตามลำดับดังนี้

ส่วนที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้

ตารางที่ 4.1 ความครบถ้วนขององค์ประกอบที่สำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

ความครบถ้วนขององค์ประกอบที่สำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
องค์ประกอบครบถ้วน	32	100
องค์ประกอบไม่ครบถ้วน	0	0
รวม (คน)	32	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ครูจำนวน 32 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ครบถ้วนตามองค์ประกอบที่สำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบที่โรงเรียนกำหนด ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด หรือผลการเรียนรู้ สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล สื่อและแหล่งการเรียนรู้

ตารางที่ 4.2 ความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้

ความเหมาะสมของ แผนการจัดการเรียนรู้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับดี	32	100
ระดับพอใช้	0	0
ไม่เหมาะสม ต้องปรับปรุง	0	0
รวม (คน)	32	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ครูจำนวน 32 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมในระดับดี

ตารางที่ 4.3 ความสอดคล้ององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้กับจุดประสงค์การเรียนรู้

ความสอดคล้อง กับจุดประสงค์การเรียนรู้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ค่าความสอดคล้อง 0.5 ขึ้นไป	32	100
ค่าความสอดคล้องน้อยกว่า 0.5	0	0
รวม (คน)	32	100

จากตารางที่ 4.3 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ของครูจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 100 มีค่าความสอดคล้อง 0.5 ขึ้นไป ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ยอมรับว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพ สามารถนำไปใช้ได้จัดการเรียนรู้ได้

ส่วนที่ 2 ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้

ตารางที่ 4.4 ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน

ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ ของครูผู้สอน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับดีเยี่ยม	18	56.25
ระดับดีมาก	13	40.625
ระดับดี	1	3.125
ระดับพอใช้	0	0
ระดับปรับปรุง	0	0
รวม (คน)	32	100

จากตารางที่ 4.4 พบว่าครูส่วนใหญ่มีผลการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับดีเยี่ยม ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 56.25 รองลงมาคือระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 40.625 และระดับดี คิดเป็นร้อยละ 3.125

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้

สำหรับพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู คณะผู้วิจัยนำเสนอเป็นรายด้าน ดังนี้

ด้านการใช้คำพูดของครู พบว่า ครูส่วนใหญ่ใช้คำถามถามความรู้ความจำ การถามให้คิด และการสรุปสาระสำคัญแต่ละตอน มีการพูดเสริมแรงทางบวกด้วยการชม พูดให้กำลังใจ ส่วนพฤติกรรมที่มีความถี่น้อยที่สุดคือการตำหนิ ปริมาณพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูทุกคนมีการนำเข้าสู่บทเรียน ทบทวน ดึงความสนใจ เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ และการให้ความรู้ ถ่ายทอดเนื้อหา ส่วนใหญ่แล้วครูจัดการเรียนรู้ โดยการทำแบบตัวอย่างให้ดู ฝึกปฏิบัติโดยครูเป็นผู้แนะนำ ให้นักเรียนฝึกโดยอิสระบ้างเป็นบางกิจกรรม ครูและนักเรียนมีการร่วมกันสรุปบทเรียน การตรวจสอบความเข้าใจในบทเรียน และการระบุ ย้ำประเด็นสำคัญ พฤติกรรมที่พบน้อยคือการให้นักเรียนสืบค้นความรู้ด้วยตนเองและให้นักเรียน ฝึกปฏิบัติเป็นคู่หรือเป็นกลุ่ม

ด้านการส่งเสริม กระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วม ครูส่วนใหญ่กระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมใน กิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้การถามคำถามนักเรียน รอคำตอบของนักเรียนและกระตุ้นให้ นักเรียนถาม ครูใช้ภาษาท่าทางประกอบการสอน ใช้สื่อการเรียนรู้อื่นๆ กระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วม และครูบางคนมีอารมณ์ขันที่ให้นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข

ด้านการวัดและประเมินผล ครูส่วนใหญ่วัดและประเมินผลนักเรียนโดยใช้การถามตอบปากเปล่า ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง ครูทุกคนมีการมอบหมายชิ้นงานและตรวจสอบจากชิ้นงานที่ สะท้อนตัวชี้วัดตามมาตรฐานการเรียนรู้ และพฤติกรรมที่พบเป็นส่วนน้อยคือการใช้แบบทดสอบวัด และประเมินผลนักเรียน

เทคนิค วิธีสอน รูปแบบการสอนที่ครูใช้ในการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูส่วนใหญ่ใช้เทคนิคใช้ คำถามกระตุ้นการคิด เทคนิคการจัดกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ และเทคนิคระดมสมอง วิธีสอนที่ครู ใช้ ได้แก่ วิธีสอนแบบอุปนัย วิธีสอนแบบนิรนัย วิธีสอนแบบอธิบาย สาธิต วิธีสอนแบบอภิปรายกลุ่ม ย่อย วิธีสอนแบบเกม วิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง วิธีสอนแบบบทบาทสมมติ วิธีสอนโดยใช้ สถานการณ์จำลอง และวิธีสอนแบบ placement รูปแบบการสอนที่ครูใช้ในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ รูปแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ รูปแบบการเรียนรู้แบบสืบ สอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน รูปแบบการเรียนรู้ การสอนมโนทัศน์ และรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ตอนที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

จากการศึกษาผลของกระบวนการนิเทศภายในที่มีต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนหนองใหญ่ศิริวรวาทีวิทยา ซึ่งมีกระบวนการนิเทศภายใน 4 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 วางแผน (P-plan) ชั้นที่ 2 สังเกตการจัดการเรียนรู้ (O-observe) ชั้นที่ 3 สะท้อนผล (R-reflect) และชั้นที่ 4 ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ (A-adjust) คณะผู้วิจัยได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนซึ่งเป็นตัวชี้วัดคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ผลปรากฏดังแสดงในตารางที่ 4.5 ถึงตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562

กลุ่มสาระการเรียนรู้	ค่าเฉลี่ย	S.D.
ภาษาไทย	2.90	0.90
คณิตศาสตร์	2.51	0.97
วิทยาศาสตร์	2.94	0.87
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	3.38	0.76
สุขศึกษาและพลศึกษา	3.53	0.79
ศิลปะ	3.62	0.59
การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี	3.48	0.79
ภาษาต่างประเทศ	2.86	1.02
การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (IS)	2.93	0.75
เฉลี่ย	3.16	0.91

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 มีค่าเฉลี่ย 3.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.91 โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีค่าเฉลี่ย 3.62 รองลงมา คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาและกลุ่มสาระการเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ย 3.53 และ 3.48 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 นักเรียนที่ได้ผลการเรียนระดับดี (3) ขึ้นไป ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562

กลุ่มสาระการเรียนรู้	จำนวนนักเรียน ที่ลงทะเบียนทุกรายวิชา	จำนวนนักเรียน ที่ได้ระดับ 3 ขึ้นไป	ร้อยละของนักเรียน ที่ได้ระดับ 3 ขึ้นไป
ภาษาไทย	556	321	57.73
คณิตศาสตร์	707	297	42.01
วิทยาศาสตร์	1782	1096	61.50
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	1964	1540	78.41

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

กลุ่มสาระการเรียนรู้	จำนวนนักเรียน ที่ลงทะเบียนทุกรายวิชา	จำนวนนักเรียน ที่ได้ระดับ 3 ขึ้นไป	ร้อยละของนักเรียน ที่ได้ระดับ 3 ขึ้นไป
สุขศึกษาและพลศึกษา	1067	886	83.04
ศิลปะ	920	813	88.37
การงานอาชีพ และเทคโนโลยี	838	687	81.98
ภาษาต่างประเทศ	1480	820	55.41
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยตนเอง (IS)	168	93	55.36
รวม	9482	6553	69.11

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 นักเรียนร้อยละ 69.11 มีผลการเรียนระดับดี (3) ขึ้นไป โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมีร้อยละของนักเรียนที่มีผลการเรียนระดับดีขึ้นไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.37 รองลงมา คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาและกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี มีค่าร้อยละ 83.04 และ 81.98 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับค่าเป้าหมายตามที่สถานศึกษากำหนด

กลุ่มสาระการเรียนรู้	ค่าเป้าหมายตามที่สถานศึกษากำหนด	ค่าร้อยละ ที่ได้	ผลสำเร็จ
ภาษาไทย	นักเรียนร้อยละ 60 มีผลการเรียนระดับ 2.5 ขึ้นไป	72.30	บรรลุ
คณิตศาสตร์	นักเรียนร้อยละ 60 มีผลการเรียนระดับ 2.0 ขึ้นไป	74.96	บรรลุ
วิทยาศาสตร์	นักเรียนร้อยละ 60 มีผลการเรียนระดับ 2.0 ขึ้นไป	86.76	บรรลุ
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	นักเรียนร้อยละ 60 มีผลการเรียนระดับ 3.0 ขึ้นไป	78.41	บรรลุ
สุขศึกษาและ พลศึกษา	นักเรียนร้อยละ 60 มีผลการเรียนระดับ 3.0 ขึ้นไป	83.04	บรรลุ
ศิลปะ	นักเรียนร้อยละ 60 มีผลการเรียนระดับ 3.0 ขึ้นไป	88.37	บรรลุ
การงานอาชีพ และเทคโนโลยี	นักเรียนร้อยละ 60 มีผลการเรียนระดับ 3.0 ขึ้นไป	81.98	บรรลุ
ภาษาต่างประเทศ	นักเรียนร้อยละ 60 มีผลการเรียนระดับ 2.5 ขึ้นไป	70.61	บรรลุ

จากตารางที่ 4.7 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนกับค่าเป้าหมายตามสถานศึกษากำหนด พบว่า ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามค่าเป้าหมายของสถานศึกษา

ตอนที่ 3 ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

จากการสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนหนองใหญ่ศิริรวิวาทวิทยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โดยใช้กระบวนการนิเทศภายใน คณะผู้วิจัยให้นักเรียนประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนทุกรายวิชา แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจของครูรายบุคคล จากนั้นนำมาแปลผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ผลปรากฏดังตารางด้านล่าง

ตารางที่ 4.8 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน

ระดับความพึงพอใจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มากที่สุด	7	21.875
มาก	21	65.625
ปานกลาง	3	9.375
น้อย	1	3.125
น้อยที่สุด	0	0
รวม (คน)	32	100

จากตารางที่ 4.8 พบว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่มีผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 65.625 รองลงมาคือระดับมากที่สุดและระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 21.875 และ 9.375 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การศึกษาผลของกระบวนการนิเทศภายในที่มีต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนหนองใหญ่ศิริวรวาทีวิทยา คณะผู้วิจัยนำเสนอสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนหนองใหญ่ศิริวรวาทีวิทยาที่ได้รับการนิเทศด้วยกระบวนการนิเทศภายใน

2. ขอบเขตการวิจัย

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 32 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 จำนวน 15 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 517 คน

2.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น ได้แก่ กระบวนการนิเทศภายใน

ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู

2.3 ระยะเวลาทำการวิจัย

ระยะเวลาในการทำวิจัยครั้งนี้ คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คู่มือการจัดการนิเทศภายใน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

3.2.1 แบบนิเทศการจัดการเรียนรู้

3.2.2 แบบรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

3.2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

4. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

4.1 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562

4.2 ประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการนิเทศภายในโดยใช้กระบวนการ PORA แก่ครูในโรงเรียน

4.3 กำหนดให้ครูผู้สอนศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อนำไปพัฒนาและออกแบบหน่วยการเรียนรู้ในรายวิชาของตน จากนั้นเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ แล้วนำไปใช้กับนักเรียน

4.4 นิเทศการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนโดยใช้กระบวนการ PORA และใช้แบบนิเทศการจัดการเรียนรู้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.5 ให้ครูผู้สอนรายงานสรุปผลการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เมื่อสิ้นภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โดยใช้แบบรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

4.6 หลังดำเนินการจัดการเรียนรู้ คณะผู้วิจัยสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบสอบถามที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.7 นำผลการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และผลการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้มาวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 นำข้อมูลจากแบบนิเทศการจัดการเรียนรู้ส่วนที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ และส่วนที่ 2 ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มาวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และแปลผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ สำหรับข้อมูลจากส่วนที่ 3 พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

5.2 นำข้อมูลจากแบบรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่ครูผู้สอนได้รายงานสรุปผลการจัดการเรียนรู้มาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาร้อยละของผู้เรียนที่ได้ผลการเรียนระดับดี (3) ขึ้นไป และนำค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาเปรียบเทียบกับค่าเป้าหมายของโรงเรียน

5.3 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของครูรายบุคคลมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นนำค่าเฉลี่ยมาแปลผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์

6. สรุปผลการวิจัย

6.1 กระบวนการนิเทศภายในที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ กระบวนการ PORA ซึ่งมี 4 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 วางแผน (P – plan) เป็นขั้นเตรียมการนิเทศโดยศึกษาข้อมูลสารสนเทศ ประชุมคณะครูเพื่อแลกเปลี่ยนระดมความคิด วิเคราะห์สภาพปัญหา สร้างเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาผู้เรียน กำหนดจุดมุ่งหมายการนิเทศ จัดทำแผนการนิเทศ แบ่งหน้าที่ภาระงานในการนิเทศ ประสานงานบุคคลที่เกี่ยวข้อง กำหนดปฏิทินการนิเทศและสร้างเครื่องมือนิเทศ รวมถึงกำหนดให้มีการใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นช่องทางในการนิเทศภายในอย่างไม่เป็นทางการ และสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ชั้นที่ 2 สังเกตการจัดการเรียนรู้ (O – observe) ของครูผู้สอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยมีคณะกรรมการนิเทศ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระ

การเรียนรู้ และคณะกรรมการนิเทศภายในกลุ่มสาระ รวมทั้งมีการบันทึกวิถีโอการจัดการเรียนรู้ของครูผู้รับการนิเทศสำหรับใช้ในการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 3 สะท้อนผล (R – reflect) คณะกรรมการนิเทศร่วมกันสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้หลังการสอนเสร็จสิ้นในชั่วโมงนั้น ๆ บันทึกผลในแบบนิเทศการจัดการเรียนรู้ ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูผู้รับการนิเทศ และใช้กระบวนการ PLC ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนา และข้อเสนอแนะเพื่อให้ครูผู้สอนนำไปใช้ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป

ขั้นที่ 4 ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ (A – adjust) ครูเรียนรู้จากบันทึกวิถีโอการจัดการเรียนรู้ของตนเอง รวมทั้งผลการนิเทศและข้อมูลที่ได้จากการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้นำไปใช้วางแผนการสอน ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนของตนเอง ผู้บริหารมีบทบาทในการสนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองตลอดเวลา โดยการเข้าร่วมประชุม/อบรม ศึกษาค้นคว้าเรียนรู้เพิ่มเติมจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ตลอดจนสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน

6.2 คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนหนองใหญ่ศิริวรวาวิทยา

6.2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ ครูจำนวน 32 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ครบถ้วนตามองค์ประกอบที่สำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบที่โรงเรียนกำหนด แผนการจัดการเรียนรู้มีความถูกต้องเหมาะสมในระดับดี และค่าความสอดคล้ององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้กับจุดประสงค์การเรียนรู้ มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ยอมรับว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพ สามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ได้

6.2.2 ครูมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับดีขึ้นไป โดยครูร้อยละ 56.25 มีประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับดีเยี่ยม ร้อยละ 40.625 มีประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับดีมาก และร้อยละ 3.125 มีประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในระดับดี

6.2.3 พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ด้านการใช้คำพูดของครู พบว่า ครูส่วนใหญ่ใช้คำถามถามความรู้ความจำ การถามให้คิด และการสรุปสาระสำคัญแต่ละตอน มีการพูดเสริมแรงทางบวกด้วยการชม พูดให้กำลังใจ ส่วนพฤติกรรมที่มีความถี่น้อยที่สุดคือการตำหนิ ปรามพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูทุกคนมีการนำเข้าสู่บทเรียน ทบทวน ดึงความสนใจ เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ และการให้ความรู้ ถ่ายทอดเนื้อหา ส่วนใหญ่แล้วครูจัดการเรียนรู้โดยการทำให้ดู ฝึกปฏิบัติโดยครูเป็นผู้แนะนำ ให้นักเรียนฝึกโดยอิสระบ้างเป็นบางกิจกรรม ครูและนักเรียนมีการร่วมกันสรุปบทเรียน การตรวจสอบความเข้าใจในบทเรียน และการระบุ ย้ำประเด็นสำคัญ พฤติกรรมที่พบน้อยคือการให้นักเรียนสืบค้นความรู้ด้วยตนเอง และให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเป็นคู่หรือเป็นกลุ่ม ด้านการส่งเสริมกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วม ครูส่วนใหญ่กระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้การถามคำถาม รอคำตอบของนักเรียนและกระตุ้นให้นักเรียนถาม ครูใช้ภาษาท่าทางประกอบการสอน ใช้สื่อการเรียนรู้กระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วม และครูบางคนมีอารมณ์ขันที่ให้นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข ด้านการวัดและประเมินผล ครูส่วนใหญ่วัดและประเมินผลนักเรียนโดยใช้การถามตอบปากเปล่า ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง ครูทุกคนมีการมอบหมายชิ้นงานและตรวจสอบจากชิ้นงานที่สะท้อนตัวชี้วัดตามมาตรฐานการเรียนรู้ และพฤติกรรมที่พบเป็นส่วนน้อยคือการใช้แบบทดสอบ

สำหรับเทคนิค วิธีสอน รูปแบบการสอนที่ครูใช้ในการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูส่วนใหญ่ใช้เทคนิคถาม คำถามกระตุ้นการคิด เทคนิคการจัดกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ และเทคนิคระดมสมอง วิธีสอนที่ครู ใช้ ได้แก่ วิธีสอนแบบอุปนัย วิธีสอนแบบนิรนัย วิธีสอนแบบอธิบาย สาธิต วิธีสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อย วิธีสอนแบบเกม วิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง วิธีสอนแบบบทบาทสมมติ วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง และวิธีสอนแบบ placement รูปแบบการสอนที่ครูใช้ในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ รูปแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ รูปแบบการเรียนรู้แบบ สืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน รูปแบบการเรียน การสอนมโนทัศน์ และรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

6.2.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ย 3.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.91 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับค่าเป้าหมาย พบว่า ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามค่าเป้าหมายของโรงเรียน

6.2.5 ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ครูส่วนใหญ่ มีผลการประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับมากขึ้นไป โดยครูร้อยละ 65.625 มีผลการประเมิน ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 21.875 อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 9.375 อยู่ในระดับ ปานกลาง และร้อยละ 3.125 อยู่ในระดับน้อย

อภิปรายผล

1. การใช้กระบวนการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียน หนองใหญ่ศิริวรราชวิทยาลัย ด้วยกระบวนการ PORA ซึ่งมี 4 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 วางแผน (plan) ขั้นที่ 2 สังเกตการจัดการเรียนรู้ (observe) ขั้นที่ 3 สะท้อนผล (reflect) และขั้นที่ 4 ปรับปรุงการจัดการ เรียนรู้ (adjust) โดยการมีส่วนร่วมของคณะครูและคณะกรรมการนิเทศ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และคณะกรรมการนิเทศภายในกลุ่มสาระ การปฏิบัติการนิเทศภายในมีกรอบกิจกรรมการพัฒนาประกอบด้วย ขั้นวางแผน ในขั้นนี้มีการ แลกเปลี่ยน ระดมความคิด วิเคราะห์สภาพปัญหา สร้างเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาผู้เรียน การให้ คำปรึกษา การประเมินและตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ความสอดคล้องของแผนการจัดการ เรียนรู้ ขั้นสังเกตการจัดการเรียนรู้ โดยคณะกรรมการนิเทศและการบันทึกวิดีโอการจัดการเรียนรู้ของ ครูผู้สอน ขั้นสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้หลังการสอนและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูผู้รับการนิเทศ รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนาในการจัดการเรียนการสอน และในขั้น ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการนำผลการสะท้อนการเรียนรู้และผลการนิเทศไปใช้วางแผน การสอน ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนของครู กระบวนการนิเทศภายใน PORA นี้สังเคราะห์ ขึ้นภายใต้แนวคิดของนักการศึกษาต่าง ๆ ที่ได้เสนอแนะการจัดการกระบวนการนิเทศมาเป็นแนวทางใน การพัฒนากระบวนการนิเทศภายใน ได้แก่ กระบวนการนิเทศแบบ PDCA ของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี (2545) ซึ่งประกอบด้วยขั้นดำเนินการวางแผน ขั้นดำเนินการ ตามแผนนิเทศ ขั้นดำเนินการตรวจสอบและประเมินผล และขั้นการนำผลการประเมินมาปรับปรุง กระบวนการนิเทศการสอนแบบคลินิกของ Acheson and Gall (2003) ซึ่งมีขั้นตอนการทำงานอยู่ 3 ขั้น คือ ขั้นการประชุมปรึกษาหารือเพื่อวางแผน ขั้นสังเกตการสอน และขั้นการประชุมให้ข้อมูล

ย้อนหลัง กระบวนการนิเทศการศึกษาแบบ PIDRE ของสังกัด อุทรานันท์ (อ้างถึงในวัชรรา เล่าเรียนดี, 2550) ประกอบด้วยชั้นวางแผนการนิเทศ ชั้นให้ความรู้ความเข้าใจในการทำงาน ชั้นลงมือปฏิบัติงาน ชั้นสร้างเสริมกำลังใจ และชั้นประเมินการนิเทศ กระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียนตะกั่วป่า “เสนาหูกูล” ที่ศึกษาวิจัยโดยฉันทนา จตุปาริสุทธิ์ (2550) มี 4 ขั้นตอน คือ ชั้นเตรียมการ ชั้นดำเนินการ ชั้นประเมินและสรุปผล และชั้นปรับปรุงแก้ไข กระบวนการนิเทศแบบบูรณาการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) 5 ขั้นตอน ดังนี้ ชั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ชั้นที่ 2 การวางแผนการนิเทศ ชั้นที่ 3 การสร้างสื่อและเครื่องมือ นิเทศ ชั้นที่ 4 การปฏิบัติการนิเทศ และชั้นที่ 5 การประเมินผลและรายงานผล เป็นต้น กระบวนการนิเทศ PORA ข้างต้นนี้มีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน จึงมุ่งเน้นไปที่การสอนของครู การเรียนของผู้เรียน การสังเกตการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนเพื่อปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนและผลการเรียนของนักเรียนเป็นสำคัญ จึงต้องมีการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนเพราะเป็นตัวบ่งชี้หนึ่งของประสิทธิภาพการสอนของครูที่มีการพัฒนาขึ้น ซึ่งจากการดำเนินการตามกระบวนการดังกล่าวพบว่า ครูผู้สอน คณะกรรมการนิเทศ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนได้ปฏิบัติการนิเทศภายในตามแผนการปฏิบัติการ สามารถปฏิบัติได้ตามขั้นตอนกระบวนการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ที่เป็นเช่นนี้เพราะคณะกรรมการนิเทศมีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดีเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศ จึงสามารถนำความรู้ที่ได้มาสู่การปฏิบัติจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการวิจัยของมนัส จันทรักฤษ (2553) ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้กระบวนการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอน ซึ่งกล่าวว่าการจัดการนิเทศภายในของสถานศึกษาต้องกระทำอย่างเป็นขั้นตอน โดยคณะครูมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการ มีการชี้แจงนโยบาย วัตถุประสงค์ และการดำเนินงาน การกำกับติดตามไว้อย่างชัดเจน กำหนดบทบาทและหน้าที่ตามความรู้ความสามารถไว้อย่างเหมาะสม เพื่อให้ครูผู้สอนมีความเข้าใจและยอมรับแผนการนิเทศ สอดคล้องกับการวิจัยของสมคิด นาคกุล (2550) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การปรับปรุงการนิเทศภายในของโรงเรียนต้นธงวิทยา ที่กล่าวว่าควรพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะการปฏิบัติการนิเทศภายในโดยการศึกษาเอกสาร การรับฟังคำบรรยาย การฝึกปฏิบัติ การสังเกตการสอนและเยี่ยมชั้นเรียน นอกจากนี้ในขั้นสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ ซึ่งคณะกรรมการนิเทศได้ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูผู้รับการนิเทศ รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนาเป็นข้อมูลย้อนกลับให้ครูได้นำไปวางแผนการสอน ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ ช่วยส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพ สอดคล้องกับการวิจัยของสุรีย์มาศ สุขกสิและพัชรินทร์ รุจิรานุกูล (2560) ที่ศึกษาวิจัยการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการนิเทศภายใน ด้านการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยนำประเด็นที่เป็นจุดเด่น จุดด้อยมาวิเคราะห์หาแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงร่วมกัน ด้านการสร้างเสริมประสบการณ์ทางวิชาชีพ โดยส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้รับการนิเทศมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่สอน หลักการและเทคนิคการสอน มีความรู้ความเข้าใจในผู้เรียน และยิ่งสอดคล้องกับการวิจัยของดาวรรณ เอมนิล (2555) ที่พบว่าการมีแผนการนิเทศ การจัดตั้งคณะทำงานนิเทศภายในที่กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน และมีคู่มือการนิเทศภายในที่มีรายละเอียดขั้นตอนที่ชัดเจน ทำให้ผู้นิเทศมีความมั่นใจในการปฏิบัติการนิเทศ ส่งผลต่อครูผู้รับการนิเทศให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านการจัดการเรียนการสอน มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนา

ตนเองอย่างต่อเนื่อง ทำให้สามารถจัดกิจกรรมการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้นตามลำดับ

2. จากการนำกระบวนการนิเทศภายใน PORA ไปใช้ในการวิจัยเพื่อศึกษาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนหนองใหญ่ศิริวรวาทีวิทยา ผลการวิจัยพบว่าครูผู้สอนร้อยละ 100 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ครบถ้วนตามองค์ประกอบที่สำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบที่โรงเรียนกำหนด แผนการจัดการเรียนรู้ที่ครูเขียนนั้นมีความถูกต้องเหมาะสมในระดับดี และมีค่าความสอดคล้ององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้กับจุดประสงค์การเรียนรู้อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพ สามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ได้ ครูร้อยละ 100 มีประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในระดับดีขึ้นไป นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนมีค่าเฉลี่ย 3.16 ซึ่งเป็นไปตามค่าเป้าหมายที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และจากการสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ พบว่าครูส่วนใหญ่มีผลการประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 65.625 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระบวนการนิเทศภายใน PORA เป็นขั้นตอนในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่เริ่มจากการวางแผน เตรียมการนิเทศโดยศึกษาสภาพปัญหา ข้อมูลสารสนเทศ กำหนดจุดมุ่งหมายและสร้างเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาผู้เรียน สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ของครูผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก สร้างแรงบันดาลใจ ให้คำปรึกษา ดูแล แนะนำ ทำหน้าที่เป็นโค้ช และพี่เลี้ยง แสวงหาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมทั้งมีการใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นช่องทางในการนิเทศภายในอย่างไม่เป็นทางการ โดยคณะกรรมการนิเทศภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้รับการนิเทศ ให้คำแนะนำและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ก่อนนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้จริง ครูผู้นิเทศและครูผู้รับการนิเทศจะร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในการวางแผนการสอน การสังเกตการสอนและการประเมินผลการจัดการเรียนการสอน เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขร่วมกัน ในขณะที่ปฏิบัติการนิเทศในชั้นสังเกตการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน บรรยากาศการนิเทศจะเป็นไปอย่างเป็นมิตร สร้างความสัมพันธ์ ความเชื่อมั่น ความจริงใจ ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ที่วิรัช เล่าเรียนดี (2553) กล่าวว่า เป็นทักษะที่จำเป็นในการนิเทศการสอน ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์นี้จะช่วยสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มรวมถึงความสามารถในการจูงใจ การได้รับความร่วมมืออย่างจริงจังสามารถพัฒนาทีมงานให้มีประสิทธิภาพ และสร้างการยอมรับการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น เพื่อให้ครูผู้รับการนิเทศรู้สึกไม่กดดัน ซึ่งสอดคล้องกับความสำคัญของการนิเทศภายในที่ชาญชัย อาจินสมาจาร (2547) ได้กล่าวไว้ว่าในการปรับปรุงความสามารถในการสอนของครู คุณภาพของการเรียนการสอนไม่ได้ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนเพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับคณะผู้นิเทศด้วย นอกจากนี้ยังมีการบันทึกวิดีโอการจัดการเรียนรู้ของครูผู้รับการนิเทศเผยแพร่ไปยังกลุ่มสื่อสังคมออนไลน์ของโรงเรียนสำหรับใช้ในการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคนิควิธีการสอนร่วมกัน ซึ่งพบว่าครูผู้สอนมีการใช้เทคนิค วิธีสอน และรูปแบบการสอนที่หลากหลาย เช่น เทคนิคใช้คำถามกระตุ้นการคิด เทคนิคการจัดกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคระดมสมอง รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ รูปแบบ

การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ รูปแบบการเรียนรู้แบบสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน รูปแบบการเรียนการสอนมโนทัศน์ และรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นต้น ซึ่งเทคนิค วิธีสอน รูปแบบการสอนดังกล่าวเป็นกลยุทธ์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน มุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกสนานไปกับการเรียนรู้ ในชั้นการสะท้อนผล ได้สร้างข้อตกลงร่วมกันว่าการนิเทศจะมุ่งเน้นการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านการจัดการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสม ครูผู้รับการนิเทศจึงต้องใจกว้าง น้อมรับฟังคำแนะนำ ข้อเสนอแนะ จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และนำไปปรับใช้ตามความเหมาะสม ในขั้นปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ ครูผู้รับการนิเทศนำผลการสะท้อนการเรียนรู้และผลการนิเทศที่คณะกรรมการได้สรุปรายงานผล นำไปใช้วางแผนการจัดการเรียนรู้ ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนของตนเอง จากการดำเนินการดังกล่าวมานี้ จึงส่งผลให้ครูผู้สอนมีประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในระดับดี ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบรรลุตามค่าเป้าหมายของโรงเรียน และผู้เรียนพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดการนิเทศภายในโรงเรียนสามารถกระทำได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับบริบทของโรงเรียน การพัฒนากระบวนการนิเทศภายในให้มีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง ควรเริ่มต้นพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องเป็นอันดับแรก ควรสร้างความตระหนักในการพัฒนาร่วมกัน เน้นให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนด้วยความเต็มใจ ซึ่งผู้บริหารมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในการกำกับ ติดตาม และส่งเสริมให้การนิเทศภายในขับเคลื่อนไปข้างหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ
2. การนิเทศภายในด้วยกระบวนการ PORA มีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู จึงมุ่งเน้นไปที่การสังเกตการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ควรมีการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนด้วย เพราะเป็นตัวบ่งชี้หนึ่งของประสิทธิภาพการสอนของครูที่มีการพัฒนาขึ้น
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. 2552. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.**
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กอบศักดิ์ มูลน้อย. 2554. **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับ
ประสิทธิภาพการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี
เขต 1.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- จิระประวัติ ศรีวิวัฒน์ทรัพย์. 2559. **คู่มือนิเทศมุ่งพัฒนาครูคณิตศาสตร์เสริมศักยภาพผู้เรียนสู่
ศตวรรษที่ 21.** สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2.
- จิราธร นาดี. 2556. **การนิเทศภายในด้านการสนับสนุนวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามัคคี อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่.**
การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ฉวีวรรณ พันวัน. 2552. **การนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 2.**
การค้นคว้าอิสระ, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เชียงใหม่.
- ฉันทนา จตุปารีสุทธิ์. 2550. **กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนตะกั่วป่า “เสนาบุญกุล”.** วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการจัดการคุณภาพ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสวนสุนันทา.
- เฉลิมพล โพธิ์ศรี. 2546. **การวิเคราะห์ห้องค์ประกอบปัจจัยที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการสอนของครู
คณิตศาสตร์ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดศรีสะเกษ.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. 2547. **การนิเทศการศึกษา.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เคแอนด์พีบุ๊กส์.
- ชารี มณีศรี. 2538. **การนิเทศการศึกษา.** กรุงเทพฯ: บุรพาการพิมพ์.
- _____. 2542. **การนิเทศการศึกษา.** กรุงเทพฯ: ศิลป์บรรณาการ.
- ดาวรรณ เอมนิล. 2555. **การใช้กระบวนการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการสอน
โรงเรียนบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง.** วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทินพันธ์ บุญธรรม. 2556. **การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิภาพการสอนของครูคณิตศาสตร์
ในโรงเรียนที่ขาดแคลนครูคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 9.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,
ภาควิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธีรศักดิ์ เลื่อยไธสง. 2550. **การนิเทศภายในโรงเรียน. สาสนนิเทศการศึกษา.** 4 (1): 2.

- นิตยา วงศ์สวัสดิ์. 2553. กลยุทธ์การพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนสุมนทาศึกษา
อำเภอทุ่งใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2.
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารนวัตกรรมการพัฒนา,
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- บรรเทา กิตติศักดิ์. 2538. **หลักการนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. 2542. **ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116**
ตอนที่ 74 ก. วันที่ค้นข้อมูล 6 สิงหาคม 2562, เข้าถึงได้จาก http://www.moe.go.th/moe/nipa/ed_law/p.r.g.edu1.pdf
- พัชรินทร์ ช่วยศิริ. 2554. การศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนวัดประดู่ฉิมพลี.
สารนิพนธ์ หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ภิญโญ สุทธิพิศศักดิ์. 2551. พฤติกรรมการนิเทศของผู้บริหารกับประสิทธิภาพการสอนของครู
ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุทัยธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร
มหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- มนัส จันทรกุลชูร. 2553. การใช้กระบวนการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการเรียน
การสอนของโรงเรียนในเขตอำเภอแม่สะเรียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
แม่ฮ่องสอน เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. 2557. **คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. ปทุมธานี.
- ยุพิน ยืนยง. 2553. การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพ
การวิจัยในชั้นเรียนของครู เขตการศึกษา 5 อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์
หลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์บัณฑิต, สาขาหลักสูตรและการสอน, ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รัตนา นครเทพ. 2552. การนำเสนอรูปแบบการนิเทศภายในโดยการประยุกต์ใช้แบบกัลยาณมิตร
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุบลราชธานี เขต 2.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2556. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. กรุงเทพฯ:
ราชบัณฑิตยสถาน.
- โรงเรียนหนองใหญ่ศิริรวิธาวิทยา. 2562. **เครื่องมือติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และ
นิเทศการศึกษา ปีการศึกษา 2561**.
_____. 2562. **รายงานการประเมินตนเอง (SAR) ประจำปีการศึกษา 2561**.
- วรรัตน์ เกษประสิทธิ์. 2552. การสังเคราะห์กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนในฝันจังหวัด
พิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. 2536. **หลักการนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพฯ: พรศิวกการพิมพ์.
- วัชรวิภา เล่าเรียนดี. 2550. **การนิเทศการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 3. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- _____. 2553. การนิเทศการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 7. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิจารณ์ พานิช. 2555. **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิโรจน์ สารัตนะ. 2547. **โรงเรียน : องค์การแห่งการเรียนรู้ (แนวคิดทางการบริหารการศึกษา)**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ทิพยวิสุทธี.
- สงัด อุทรานันท์. 2530. **การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎีและปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: มิตรสยาม.
- สมคิด นาคกุล. 2550. **การปรับปรุงการนิเทศภายในโรงเรียนต้นธงวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง เขต 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1. 2556. **คู่มือนิเทศการสอนภายใน โรงเรียนด้วยวิธีสังเกตการสอน**. วันที่ค้นข้อมูล 11 สิงหาคม 2562, เข้าถึงได้จาก <http://nptedu.go.th/nites/intra-nites/nites.pdf>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล. ม.ป.ป. **คู่มือการนิเทศภายใน**. วันที่ค้นข้อมูล 11 สิงหาคม 2562, เข้าถึงได้จาก <http://www.nitessatun.net>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11. ม.ป.ป. **คู่มือนิเทศภายในโรงเรียน**. วันที่ค้นข้อมูล 11 สิงหาคม 2562, เข้าถึงได้จาก <https://docs.google.com/viewer?a=v&pid=sites&srcid=c2Vjb25kYXJ5MTEuZ28udGh8d3d3fGd4OjU1OWY5MGZhMWU3YmRkYzE>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2562. **แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริม การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้**. วันที่ค้นข้อมูล 11 สิงหาคม 2562, เข้าถึงได้จาก <https://drive.google.com/file/d/14DWU6X9MqUPeSt761qKRHI1SPqQoGbG6/view>
- _____. 2562. **แนวทางการนิเทศบูรณาการโดยใช้พื้นที่เป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ การนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน**. วันที่ค้นข้อมูล 11 สิงหาคม 2562, เข้าถึงได้จาก http://www.sakonarea1.go.th/news_file/p74701811102.pdf
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2544. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิก.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2555. **คู่มือการนิเทศภายใน สถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร.
- สุนน อมรวิวัฒน์. 2533. **การเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ**. ในเอกสารการสอนชุดวิชาการสอน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยที่ 1 – 7. กรุงเทพฯ: ป.สัมพันธ์การพิมพ์.
- สุรีมาศ สุขกสิและพัชรินทร์ รุจิรานุกุล. 2560. **รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการนิเทศ ภายในสถานศึกษา**. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- เสาวลักษณ์ รัตนวิเศษ. ม.ป.ป. **พฤติกรรมครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการจัดการเรียนการสอน**.

วันที่ค้นข้อมูล 6 สิงหาคม 2562, เข้าถึงได้จาก <http://tlc.buu.ac.th/personal/teaching.pdf>

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี. 2545. **เอกสารประกอบการอบรมการบริหารระบบการนิเทศภายในโรงเรียน.**

Acheson, K.A. and Gall, M.D. 2003. **Clinical Supervision and Teacher Development Preservice and Inservice Applications.** U.S.A.: John Wiley & Sons, Inc.

Beach, D.M. and Reinhartz, J. 1987. Using criteria of effective teaching to judge teacher performance. **NSSAP Bulletin** :19 - 23.

Bloom, B.S. 1976. **Human characteristics and school learning.** New York: McGraw-Hill.

Borich, G.D. 2004. **Effective teaching methods.** 5 th ed. R.R. Donnelley & Sons.

Harris, B.M. 1985. **Supervisory behavior in education.** 3nd ed. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice – Hall.

Hill, P.J. A. 1982. **Dictionary of Education.** London: Routledge & Kegan Payi.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เรื่อง การศึกษาผลของกระบวนการนิเทศภายในที่มีต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนหนองใหญ่ศิริรวาวิทยาลัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. นางจันทร์ษา ชัยวัฒนธีรกร	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนหนองใหญ่ศิริรวาวิทยาลัย
2. นางจิราพร สมประสงค์	ครูชำนาญการพิเศษ
ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
โรงเรียนหนองใหญ่ศิริรวาวิทยาลัย
3. นางสาวปราณี โกวิวัฒน์	ครูชำนาญการ
หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
โรงเรียนหนองใหญ่ศิริรวาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบนิเทศการจัดการเรียนรู้

โรงเรียนหนองใหญ่ศิริวรวาทีวิทยา อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี
แบบนิเทศการจัดการเรียนรู้

ผู้รับการนิเทศ.....ตำแหน่ง.....
กลุ่มสาระการเรียนรู้.....
วิชา.....รหัสวิชา.....ชั้น.....

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย / ในช่องว่าง ตามประเด็นที่สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้นิเทศ

ส่วนที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้

1. ความครบถ้วนขององค์ประกอบที่สำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

ครบถ้วน ไม่ครบถ้วน

กรณีไม่ครบถ้วน ยังขาดองค์ประกอบใดบ้าง

- มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้
- สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด
- จุดประสงค์การเรียนรู้
- กิจกรรมการเรียนรู้
- การวัดและประเมินผล
- สื่อและแหล่งการเรียนรู้

2. ความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้

คำอธิบายระดับคุณภาพ

- 3 หมายถึง ถูกต้องเหมาะสม
- 2 หมายถึง พอใช้ ควรปรับแก้ไขบางส่วน
- 1 หมายถึง ควรปรับปรุง

ที่	ข้อพิจารณา	ผลการปฏิบัติ			ข้อเสนอแนะ
		3	2	1	
1	ความสอดคล้องของมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้กับแผนการจัดการเรียนรู้				
2	ความถูกต้องเหมาะสมของการเขียนองค์ประกอบที่สำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้				
3	ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในทุกขั้นตอน 3.1 ทำให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ 3.2 วางแผนได้เหมาะสมกับเวลา 3.3 เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ				

ที่	ข้อพิจารณา	ผลการปฏิบัติ			ข้อเสนอแนะ
		3	2	1	
	3.4 ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ครูเป็นผู้แนะนำ ส่งเสริมหรือกระตุ้นให้กิจกรรมดำเนินไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้ 3.5 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้าง/สรุปความรู้ด้วยตนเอง 3.6 เน้นการพัฒนาทักษะในกระบวนการเรียนรู้ สอดคล้องกับธรรมชาติของเนื้อหาวิชา				
4	ความเหมาะสมของสื่อการเรียนรู้ 4.1 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ 4.2 เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน 4.3 สามารถใช้ได้ผลตามจุดประสงค์				
5	ความเหมาะสมของการวัดและประเมินผล 5.1 ประเด็นที่วัด 5.2 วัดได้ตรงตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ 5.3 เครื่องมือที่ใช้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ (KPA) 5.4 วิธีการวัด 5.5 มีการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลไว้อย่างชัดเจน				
ระดับคุณภาพ x ความถี่					
คะแนนรวม					
สรุปผล					

เกณฑ์การประเมิน

ระดับคะแนน	12 – 15	ดี
ระดับคะแนน	6 – 11	พอใช้
ระดับคะแนน	1 – 5	ต้องปรับปรุง

3. ความสอดคล้ององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้กับจุดประสงค์การเรียนรู้

ที่	รายการ	สอดคล้อง (1)	ไม่แน่ใจ (0)	ไม่สอดคล้อง (-1)
1	การเขียนสาระสำคัญมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้			
2	จุดประสงค์การเรียนรู้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้			

ที่	รายการ	สอดคล้อง (1)	ไม่แน่ใจ (0)	ไม่ สอดคล้อง (-1)
3	หลักฐานการเรียนรู้มีความสัมพันธ์ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้/กิจกรรมการเรียนรู้			
4	วิธีการวัดและประเมินผลมีความสัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้			
5	เครื่องมือวัดและประเมินผลมีความสัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้			
6	กิจกรรมการเรียนรู้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ (KPA)			
7	สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้ มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้			
คะแนน x ความถี่				
คะแนนรวม				
ค่าเฉลี่ย				

ค่าความสอดคล้องต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

ส่วนที่ 2 ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้

คำอธิบายระดับคุณภาพ

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติหรือจัดทำอยู่ในระดับมาก สมบูรณ์ทุกรายการ
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติหรือจัดทำอยู่ในระดับมากแต่ไม่สมบูรณ์ทุกรายการ
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติหรือจัดทำอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติหรือจัดทำอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ไม่มีการปฏิบัติหรือจัดทำใด ๆ เลย

ที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน					ข้อเสนอแนะ ของผู้นิเทศ
		5	4	3	2	1	
ก. ด้านการเตรียมความพร้อมของครู (การจัดทำแผนการเรียนรู้และบันทึกผลหลังสอน)							
1	มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วนตามแบบฟอร์มที่โรงเรียนกำหนด						
2	การเขียนสาระสำคัญในแผนการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้						
3	จุดประสงค์การเรียนรู้พฤติกรรมที่สามารถวัดได้ ชัดเจน สอดคล้องกับตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้						

ที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน					ข้อเสนอแนะ ของผู้นิเทศ
		5	4	3	2	1	
4	กิจกรรมการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ทักษะและกระบวนการ คุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน						
5	กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม ครบถ้วนทุกขั้นตอนตามวิธีสอน หรือกระบวนการ หรือเทคนิคการสอนที่ระบุไว้ในแผน						
6	กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกพัฒนาผู้เรียน เช่น ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สร้างองค์ความรู้ได้ ใช้สติปัญญาในการคิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ผลงาน นวัตกรรมที่สอดคล้องกับสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21 มีทักษะวิชาการ ทักษะชีวิตและทักษะวิชาชีพ						
7	ระบุการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้เหมาะสมสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้						
8	ระบุกระบวนการวัดและประเมินผลครบถ้วน ทั้งวิธีการ เครื่องมือ และเกณฑ์การวัดและประเมินผลอย่างเหมาะสมชัดเจน สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน						
9	มีหลักฐานการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น สื่อ ใบกิจกรรม ใบความรู้ เครื่องมือวัดที่ปรากฏในแผนการจัดการเรียนรู้ครบถ้วน						
10	ระบุบันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้และนำไปใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนานักเรียนหรือใช้ประกอบการทำวิจัยในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม						
ข. ด้านการเยี่ยมชั้นเรียนและกระบวนการเรียนรู้							
11	บุคลิกภาพและการแต่งกายมีความเหมาะสม						
12	ใช้ภาษาสื่อสารอย่างเหมาะสมและใช้น้ำเสียงชัดเจน						
13	ควบคุมชั้นเรียนให้มีบรรยากาศแห่งการเรียนรู้และมีความเหมาะสม						
14	ควบคุมดูแลชั้นเรียนอย่างทั่วถึง						
15	ห้องเรียนสะอาด เรียบร้อย และสวยงาม						
16	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ						

ที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน					ข้อเสนอแนะ ของผู้นิเทศ
		5	4	3	2	1	
17	มีการใช้สื่อเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมประกอบ การสอนสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ น่าสนใจ และกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน						
18	ตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนระหว่างเรียน อย่างต่อเนื่อง						
19	มีการวัดและประเมินผลผู้เรียนสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์						
20	จัดกระบวนการเรียนการสอนเป็นลำดับขั้นตอน						
21	การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามหรือแสดง ความคิดเห็น						
22	การจัดสรรเวลาในการเรียนการสอนมีความ เหมาะสม						
23	การสอนมีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม						
ค. ด้านผู้เรียน							
24	ปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน นักเรียนกับเพื่อนมีความ เหมาะสม						
25	มอบหมายงานในชั่วโมงเรียนหรือให้การบ้านผู้เรียน						
26	มีการเสริมแรงและให้กำลังใจผู้เรียน						
27	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ตั้งใจและเอาใจใส่ในการเรียน						
28	ผู้เรียนแสดงออกในห้องเรียนได้เหมาะสม						
29	ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น/รับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่น						
30	ผู้เรียนมีความสุขในการทำกิจกรรมการเรียน การสอน						
ความถี่ x ระดับคะแนน							
รวมคะแนน							
คะแนนเฉลี่ยร้อยละ							
ระดับคุณภาพ							

เกณฑ์การประเมิน

คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 90 ขึ้นไป

อยู่ในระดับ ดีเยี่ยม

คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ขึ้นไปแต่ไม่ถึงร้อยละ 90

อยู่ในระดับ ดีมาก

คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70 ขึ้นไปแต่ไม่ถึงร้อยละ 80

อยู่ในระดับ ดี

คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 60 ขึ้นไปแต่ไม่ถึงร้อยละ 70

อยู่ในระดับ พอใช้

คะแนนเฉลี่ยร้อยละ ต่ำกว่า 60

อยู่ในระดับ ปรับปรุง

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้

ที่	พฤติกรรมที่ปรากฏ	มี	ไม่มี	บันทึกของผู้นิเทศ
การใช้คำพูดของครู				
1	ใช้คำถาม ถามความรู้ความจำ			
2	การถามให้คิด			
3	การชม พูดให้กำลังใจ			
4	การตำหนิ ปราบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม			
5	การสรุปสาระสำคัญแต่ละตอน			
การจัดการเรียนรู้				
6	การนำเข้าสู่บทเรียน ทบทวน ดึงความสนใจ			
7	การเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่			
8	การให้ความรู้			
9	การทำแบบตัวอย่างให้ดู			
10	การให้สืบค้นความรู้ด้วยตนเอง			
11	การฝึกโดยครูแนะนำ			
12	ให้นักเรียนฝึกโดยอิสระ			
13	ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเป็นคู่/กลุ่ม			
14	การร่วมกันสรุปบทเรียน			
15	การตรวจสอบความเข้าใจในบทเรียน			
16	การระบุ ย้ำประเด็นสำคัญ			
การส่งเสริม กระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วม				
17	ถามคำถามนักเรียน			
18	รอคำตอบนักเรียนและกระตุ้นให้ถาม			
19	ใช้ภาษาท่าทางประกอบการสอน			
20	ใช้สื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วม			
21	มีอารมณ์ขันที่ทำให้นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข			
การวัดและประเมินผล				
22	ใช้การถาม ตอบปากเปล่า			
23	ใช้แบบทดสอบ			
24	ให้นักเรียนปฏิบัติจริง			
25	ตรวจสอบจากชิ้นงานที่สะท้อนตัวชี้วัดตาม มาตรฐานการเรียนรู้			
สรุปความถี่				

เทคนิค วิธีสอน รูปแบบการสอนที่ครูใช้ในการจัดการเรียนรู้

ให้ผู้นิเทศทำเครื่องหมาย / ในช่องว่าง ที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ของครูผู้รับการนิเทศ

1. เทคนิคที่ครูใช้ในการจัดการเรียนรู้

- การใช้คำถามกระตุ้นการคิด
- เทคนิคการคิด
- เทคนิคการระดมสมอง
- เทคนิคการจัดกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ
- อื่น ๆ ระบุ.....

2. วิธีสอนที่ครูใช้ในการจัดการเรียนรู้

- วิธีสอนแบบอุปนัย
- วิธีสอนแบบนิรนัย
- วิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง
- วิธีสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อย
- วิธีสอนแบบโต้วาที
- วิธีสอนแบบเกม
- วิธีสอนแบบทัศนศึกษา
- วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง
- วิธีสอนแบบบทบาทสมมติ
- อื่น ๆ ระบุ.....

3. รูปแบบการสอนที่ครูใช้ในการจัดการเรียนรู้

- รูปแบบการเรียนการสอนมโนทัศน์
- รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิก
- รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ
- รูปแบบการเรียนรู้แบบสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม
- รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน
- รูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์
- รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
- รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน
- รูปแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้
- อื่น ๆ ระบุ.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้นิเทศ
(.....)

แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

โรงเรียนหนองใหญ่ศิริรวิวาทวิทยา อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี
แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

ชื่อครูผู้สอน.....

วิชา.....กลุ่มสาระการเรียนรู้.....

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย / ในช่องว่าง ตามประเด็นที่สอดคล้องกับความเป็นจริง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ระดับชั้น

ม.1 ม.2 ม.3

ม.4 ม.5 ม.6

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

คำอธิบาย

5 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด

4 หมายถึง พึงพอใจมาก

3 หมายถึง พึงพอใจปานกลาง

2 หมายถึง พึงพอใจน้อย

1 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด

ที่	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
ด้านครูผู้สอน						
1	มีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาวิชาที่สอนเป็นอย่างดี					
2	มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้					
3	ใช้คำถามที่ช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์					
4	สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ มีความเป็นกันเอง					
5	จัดกิจกรรมที่กระตุ้นความสนใจให้ผู้เรียนอยากเรียน					
6	เอาใจใส่ จริงจังต่อการเรียนการสอน					
7	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถาม ให้คำแนะนำ และแสดงความคิดเห็น					
8	เข้าสอนและเลิกสอนตรงเวลา					
9	ครูเป็นแบบอย่างที่ดี					
10	มีความมั่นคงทางอารมณ์ สุขุมรอบคอบ					
11	ความพึงพอใจต่อครูผู้สอนโดยภาพรวม					
ด้านเนื้อหาวิชา						
12	เนื้อหาวิชามีความสำคัญ ทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและมีประโยชน์					
13	เนื้อหาวิชามีความยากง่าย เหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน					
14	เนื้อหาในรายวิชาเหมาะสมกับจำนวนหน่วยกิต					
15	การจัดลำดับเนื้อหาวิชาช่วยให้เกิดความเข้าใจต่อเนื่อง					

ที่	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
16	การนำเนื้อหาวิชาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน					
17	ความพึงพอใจต่อเนื้อหาวิชาที่ได้เรียนโดยภาพรวม					
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้						
18	การชี้แจงจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนชัดเจน					
19	จัดกระบวนการเรียนการสอนช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง					
20	การตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนระหว่างเรียนอย่างต่อเนื่อง และให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อพัฒนาตนเอง					
21	การจัดสรรเวลาในการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม					
22	การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ได้คิดวิเคราะห์ ปฏิบัติกิจกรรม					
23	ความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยภาพรวม					
ด้านสื่อการเรียนรู้						
24	สื่อเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมประกอบการสอนสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้					
25	สื่อที่น่าสนใจและกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน					
26	สื่อที่ใช้ช่วยให้เข้าใจเนื้อหาวิชาได้ดีขึ้น					
27	ความพึงพอใจต่อสื่อการเรียนรู้โดยภาพรวม					
ด้านการวัดและประเมินผล						
28	การแจ้งหลักเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลให้ทราบ					
29	ใช้เครื่องมือในการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย					
30	ข้อสอบเน้นเนื้อหาที่สำคัญ					
31	การตรวจให้คะแนนมีความยุติธรรม					
32	ความพึงพอใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลโดยภาพรวม					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค
ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู

ครูคนที่	คะแนนเฉลี่ยร้อยละ	การแปลผล	หมายเหตุ
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย			
1	92.87	ดีเยี่ยม	
2	94.33	ดีเยี่ยม	
3	95.34	ดีเยี่ยม	
กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์			
4	93.89	ดีเยี่ยม	
5	90.00	ดีเยี่ยม	
6	83.33	ดีมาก	
กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์			
7	93.33	ดีเยี่ยม	
8	93.00	ดีเยี่ยม	
9	86.50	ดีมาก	
10	84.00	ดีมาก	
11	88.11	ดีมาก	
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม			
12	96.91	ดีเยี่ยม	
13	94.87	ดีเยี่ยม	
14	96.87	ดีเยี่ยม	
15	94.22	ดีเยี่ยม	
กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา			
16	93.78	ดีเยี่ยม	
17	92.00	ดีเยี่ยม	
18	95.11	ดีเยี่ยม	
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ			
19	82.45	ดีมาก	
20	89.34	ดีมาก	
21	91.78	ดีเยี่ยม	
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี			
22	87.67	ดีมาก	
23	93.78	ดีเยี่ยม	
24	90.66	ดีเยี่ยม	
25	86.22	ดีมาก	

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ครูคนที่	คะแนนเฉลี่ยร้อยละ	การแปลผล	หมายเหตุ
26	92.67	ดีเยี่ยม	
27	76.22	ดี	
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ			
28	96.65	ดีเยี่ยม	
29	84.67	ดีมาก	
30	85.67	ดีมาก	
31	82.22	ดีมาก	
32	87.98	ดีมาก	

ภาคผนวก ง

ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของคุณ

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของครู

ครูคนที่	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย			
1	3.58	1.26	มาก
2	4.48	0.67	มาก
3	4.09	0.85	มาก
กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์			
4	4.40	0.70	มาก
5	4.36	0.80	มาก
6	2.55	1.46	ปานกลาง
กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์			
7	4.23	0.83	มาก
8	3.78	0.99	มาก
9	4.42	0.82	มาก
10	4.26	0.82	มาก
11	4.30	0.68	มาก
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม			
12	4.06	1.14	มาก
13	2.32	1.73	น้อย
14	4.40	0.86	มาก
15	4.47	0.64	มาก
กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา			
16	4.58	0.58	มากที่สุด
17	4.63	0.59	มากที่สุด
18	4.64	0.56	มากที่สุด
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ			
19	4.18	0.91	มาก
20	4.55	0.85	มากที่สุด
21	4.37	0.62	มาก
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี			
22	4.52	0.67	มากที่สุด
23	4.10	0.99	มาก
24	4.33	0.90	มาก
25	2.69	1.77	ปานกลาง

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ครูคนที่	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
26	4.56	0.63	มากที่สุด
27	4.32	0.88	มาก
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ			
28	4.52	0.54	มากที่สุด
29	4.27	0.91	มาก
30	4.14	0.91	มาก
31	3.38	1.41	ปานกลาง
32	4.36	0.88	มาก

ภาคผนวก จ
คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายใน

คำสั่งโรงเรียนหนองใหญ่ศิริรวาวิทยา

ที่ ๓๐๙/๒๕๖๒

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๒

ด้วยโรงเรียนหนองใหญ่ศิริรวาวิทยา ได้จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑ ซึ่งกำหนดให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดที่กำหนดในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ กลุ่มบริหารวิชาการจึงได้กำหนดให้มีการนิเทศติดตามการสอนของครูให้เป็นไปตามระบบ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน

ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการนิเทศการศึกษาดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย จึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.๒๕๔๗ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๒๗ แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการ ดังนี้

๑. คณะกรรมการที่ปรึกษาและอำนวยการ

๑.๑	นางจันทร์ษา	ชัยวัฒน์ธีรกร	ผู้อำนวยการ/ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ	ประธานกรรมการ
๑.๒	นางจิราพร	สมประสงค์	ครู/ครูชำนาญการพิเศษ	กรรมการ
๑.๓	นางพรจันทร์	ภูทองวิจิตร	ครู/ครูชำนาญการพิเศษ	กรรมการ
๑.๔	นางสาวเบญจมาภรณ์	พันธ์ศิริ	ครู	กรรมการ
๑.๕	นางสาวมัสยา	โพธิ์พันธ์	ครู	กรรมการและเลขานุการ
๑.๖	นางสาวจรินันท์	พั่งกลิ่น	ครู	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑.๗	นายภุชณะ	หิณมี	ครู	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ ให้คำปรึกษา สั่งการ กำกับติดตามการดำเนินงานให้เกิดคุณภาพ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

๒. คณะกรรมการดำเนินงาน

๒.๑	นางจันทร์ษา	ชัยวัฒน์ธีรกร	ผู้อำนวยการ/ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ	ประธานกรรมการ
๒.๒	นางอิงอร	ศรีมงคล	ครู/ครูชำนาญการพิเศษ	กรรมการ
๒.๓	นางสาวปราณี	โกวิวัฒน์	ครู/ครูชำนาญการ	กรรมการ
๒.๔	นางสาวสุมาลี	ทราบรัมย์	ครู/ครูชำนาญการ	กรรมการ
๒.๕	นายจิรวุฒิ	ทุ่งโหลง	ครู	กรรมการ
๒.๖	นายพิทนคร	หวานหอม	ครู	กรรมการ
๒.๗	นางสาวมัสยา	วงศาศิลป์ชัย	ครู/ครูผู้ช่วย	กรรมการ
๒.๘	นางสาวมัสยา	โพธิ์พันธ์	ครู	กรรมการและเลขานุการ
๒.๙	นางสาวจรินันท์	พั่งกลิ่น	ครู	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๒.๑๐	นายภุชณะ	หิณมี	ครู	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ ๑. วางแผนการดำเนินงานกำกับและติดตามการนิเทศการสอน

๒. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครู ตรวจสอบนิเทศการสอนและสังเกตการณ์สอนของครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ทั้ง ๘ กลุ่มสาระ อย่างน้อยภาคเรียนละ ๑ ครั้ง

๓. ประเมินและบันทึกผลการประเมินการนิเทศการสอนของครูภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ส่งกลุ่มบริหารวิชาการ

๔. บันทึกภาพถ่ายของครูในกลุ่มสาระฯ ขณะปฏิบัติการณ์นิเทศการสอน คนละ ๓ ภาพ โดยส่งไฟล์ภาพมายังคุณครูมัสยากลุ่มบริหารวิชาการ

๕. ส่งเอกสารตารางนิเทศการจัดการเรียนการสอน บันทึกผลการประเมิน แผนการจัดการเรียนรู้ และไฟล์ภาพถ่าย ที่กลุ่มบริหารวิชาการภายในวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๓

๓. คณะกรรมการฝ่ายจัดทำเอกสาร

๓.๑	นางสาวมัทยา โปธิพันธ์	ครู	ประธานกรรมการ
๓.๒	นางสาวทัศนาวลัย อินทร์ยา	ครู	กรรมการ
๓.๓	นางสาวกมลพร สี่มาชัย	ครู	กรรมการ
๓.๔	นางสาวชนกนารถ บุญศรี	ครู/ครูผู้ช่วย	กรรมการ
๓.๕	นายศราวุธ เผ่าพันธ์	ครู/ครูผู้ช่วย	กรรมการ
๓.๖	นางสาวกชวรรณ สร้อยสน	ครู/ครูผู้ช่วย	กรรมการ
๓.๗	นางสาวปิยรัตน์ ทองคำ	ครูอัตราจ้าง	กรรมการ
๓.๘	นางสาวจิรนนท์ พึ่งกลิ่น	ครู	กรรมการและเลขานุการ
๓.๙	นายกฤษณะ หินมี	ครู	กรรมการและช่วยเลขานุการ

- มีหน้าที่**
๑. จัดทำแบบบันทึกการนิเทศการสอนเพื่อมอบให้กับฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
 ๒. จัดทำแบบบันทึกการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอน และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ
 ๓. รวบรวมและเรียบเรียงเอกสารการนิเทศ เพื่อเสนอต่อกลุ่มบริหาร

๔. คณะกรรมการฝ่ายนิเทศการสอน (ดำเนินการระหว่างวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๒ – ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓)

๔.๑ คณะกรรมการนิเทศกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

๔.๑.๑	นางสาวปราณี ไกรวิวัฒน์	ครู/ครูชำนาญการ	ประธานกรรมการ
๔.๑.๒	นางสาวมัทยา โปธิพันธ์	ครู	กรรมการ
๔.๑.๓	นางสาวกมลพร สี่มาชัย	ครู	กรรมการและเลขานุการ

๔.๒ คณะกรรมการนิเทศกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

๔.๒.๑	นางสาวจิรนนท์ พึ่งกลิ่น	ครู	ประธานกรรมการ
๔.๒.๒	นายเอกรินทร์ ปิงยศ	ครู	กรรมการ
๔.๒.๓	นางสาวชลธิชา อิงอาจ	ครูอัตราจ้าง	กรรมการ
๔.๒.๔	นายรัตน์ศักดิ์ พรหมจันทร์	ครู/ครูผู้ช่วย	กรรมการและเลขานุการ

๔.๓ คณะกรรมการนิเทศกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

๔.๓.๑	นางสาวสุมาลี ทราบรัมย์	ครู/ครูชำนาญการ	ประธานกรรมการ
๔.๓.๒	นางสาวสุภักดิ์ ชันสกุล	ครู	กรรมการ
๔.๓.๓	นางสาวช่อผกา ปาริวงค์	ครู/ครูผู้ช่วย	กรรมการ
๔.๓.๔	นางสาวแววตา บุญคล้าย	พนักงานราชการ	กรรมการ
๔.๓.๕	นางสาวกชวรรณ สร้อยสน	ครู/ครูผู้ช่วย	กรรมการและเลขานุการ

๔.๔ คณะกรรมการนิเทศกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

๔.๔.๑	นางอิงอร ศรีมงคล	ครู/ครูชำนาญการพิเศษ	ประธานกรรมการ
๔.๔.๒	นางจิราพร สมประสงค์	ครู/ครูชำนาญการพิเศษ	กรรมการ
๔.๔.๓	นางสาวทัศนาวลัย อินทร์ยา	ครู	กรรมการ
๔.๔.๔	นางสาววิภาวี กะทัน	ครู	กรรมการและเลขานุการ

๔.๕ คณะกรรมการนิเทศกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

๔.๕.๑	นายพิทนคร หวานหอม	ครู	ประธานกรรมการ
๔.๕.๒	นายนพรัตน์ ผูกมิตร	ครู/ครูผู้ช่วย	กรรมการ
๔.๕.๓	นายกฤษณะ งามสาร	ครู/ครูผู้ช่วย	กรรมการและเลขานุการ

๔.๖ คณะกรรมการนิเทศกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

๔.๖.๑	นางสาวมัทยา	วงษาศิลป์ชัย	ครู/ครูผู้ช่วย	ประธานกรรมการ
๔.๖.๒	นายวิหวัศ	ชำนาญญา	ครูอัตราจ้าง	กรรมการ
๔.๖.๓	นายธนากร	ภูผาผิว	ครูอัตราจ้าง	กรรมการและเลขานุการ

๔.๗ คณะกรรมการนิเทศกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

๔.๗.๑	นายฤกษ์ณะ	หิณมี	ครู	ประธานกรรมการ
๔.๗.๒	นางพรจันทร์	ภูทองวิจิตร	ครู/ครูชำนาญการพิเศษ	กรรมการ
๔.๗.๓	นายชุมพล	อรพล	ครู	กรรมการ
๔.๗.๔	นายศรารุช	เผ่าพันธ์	ครู/ครูผู้ช่วย	กรรมการ
๔.๗.๕	นายธนภัทร	สมานจิต	พนักงานราชการ	กรรมการ
๔.๗.๖	นางสาวเบญจมาภรณ์	พันธ์ศิริ	ครู	กรรมการและเลขานุการ

๔.๘ คณะกรรมการนิเทศกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

๔.๘.๑	นายจิรวัดน์	ทุ่งไธสง	ครู	ประธานกรรมการ
๔.๘.๒	นางสาวชนกนารถ	บุญศรี	ครู/ครูผู้ช่วย	กรรมการ
๔.๘.๓	นางสาวปิยรัตน์	ทองคำ	ครูอัตราจ้าง	กรรมการ
๔.๘.๔	นางสาวพุทธวรรณ	ความดี	ครู/ครูผู้ช่วย	กรรมการ
๔.๘.๕	ว่าที่ร้อยตรีหญิง	อารีรัตน์ อินทร์ปัญญา	ครู/ครูผู้ช่วย	กรรมการและเลขานุการ

๕. คณะกรรมการนิเทศการสอนข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ (ดำเนินการระหว่างวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๒ - ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓)

ที่	กลุ่มสาระคุณิเทศ		ผู้นิเทศร่วม
๑	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	คณะผู้บริหารโรงเรียน
๒	วิทยาศาสตร์	คณิตศาสตร์	คณะผู้บริหารโรงเรียน
๓	สังคมศึกษา	สุขศึกษาและพลศึกษา	คณะผู้บริหารโรงเรียน
๔	ศิลปะ	การงานอาชีพและเทคโนโลยี	คณะผู้บริหารโรงเรียน

หน้าที่ ดำเนินการนิเทศการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย ช่วยเหลือแนะนำ ให้คำปรึกษา แก่ครูผู้สอนในกลุ่มสาระอื่น เพื่อเทียบเคียงมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระอื่นๆ ตามปฏิทินการนิเทศการสอน ภาคเรียนที่ ๒ (ดำเนินการระหว่างวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๒ - ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓)

๖. คณะกรรมการประเมินผลการนิเทศ (ดำเนินการระหว่างวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๒ - ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓)

๖.๑	นางสาวมัทยา	โพธิ์พันธ์	ครู	ประธานกรรมการ
๖.๒	นางสาวทัศนาวลัย	อินทรีย์า	ครู	กรรมการ
๖.๓	นางสาวกมลพร	สีมาชัย	ครู	กรรมการ
๖.๔	นางสาวชนกนารถ	บุญศรี	ครู/ครูผู้ช่วย	กรรมการ
๖.๕	นายศรารุช	เผ่าพันธ์	ครู/ครูผู้ช่วย	กรรมการ
๖.๖	นางสาวกชวรรณ	สร้อยสน	ครู/ครูผู้ช่วย	กรรมการ
๖.๗	นางสาวปิยรัตน์	ทองคำ	ครูอัตราจ้าง	กรรมการ
๖.๘	นางสาวจิรนนท์	พึงกลิ่น	ครู	กรรมการและเลขานุการ
๖.๙	นายฤกษ์ณะ	หิณมี	ครู	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ ดำเนินการสรุปผลนิเทศการสอน ตลอดจนสภาพจริงจากแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครู เพื่อพิจารณามอบเกียรติบัตรให้แก่ครูผู้มีการประเมินระดับดีเยี่ยม ดีมาก และระดับดี รวมทั้งแจ้งให้ครู ที่มีผลการประเมินระดับพอใช้และระดับปรับปรุงทราบเพื่อพัฒนาตนเองต่อไป

ขอให้คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้ง ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเอาใจใส่ ให้งานเกิดประสิทธิภาพและ ประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ อย่าให้เกิดผลเสียหายแก่ทางราชการได้

สั่ง ณ วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๖๒

(นางจันทร์ษา ชัยวัฒนศิริกร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนหนองใหญ่ศิริวรราชวิทยาลัย